

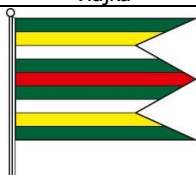
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE **DOLNÝ HARMANEC**

PROGRAMOVACIE OBDOBIE 2021 - 2030

Formulár č. Ú 1 - Hlavička dokumentu PHRSR

Názov:	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Dolný Harmanec na roky 2021 – 2030
Územné vymedzenie :	Banskobystrický kraj, okres Banská Bystrica, obec Dolný Harmanec – ŠÚJ 508551
Územný plán obce schválený:	Nie
Dátum schválenia PHRSR:	
Dátum platnosti:	2021 – 2030
Verzia	2.0.
Publikovaný verejne:	

Zdroj: vlastné spracovanie

Dolný Harmanec	
Erb	Vlajka
	
Základné údaje	
Kraj:	Banskobystrický
Okres:	Okres Banská Bystrica
Región:	Horehronie
Poloha:	48°48'34"S 19°03'11"V
Nadmorská výška:	440 m n. m.
Rozloha:	44,29 km ²
Počet obyvateľov:	272 (31.12.2020)
Hustota obyvateľstva:	
Nacionále	
PŠČ	976 03
ŠÚJ	508551
ECV	BB
Tel. predvoľba	+421 – 48
Oficiálne adresy	
Adresa:	Obecný úrad Dolný Harmanec 61, 976 03 Harmanec
Web:	www.dolnyharmanec.sk
E-mail:	ou@dolnyharmanec.sk ; starosta@dolnyharmanec.sk
Telefón:	048 / 419 81 29
Fax:	-

OBSAH

1 ÚVOD	4
ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE DOLNÝ HARMANEC	13
2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE.....	13
2.1. HISTÓRIA OBCE.....	13
2.2. PRÍRODNÉ POMERY	14
2.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	19
2.4. DOPRAVA.....	23
2.5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	25
2.6. OBYVATEĽSTVO.....	31
2.7. VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ	40
2.8. BÝVANIE	43
2.9. PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE	44
2.10. ŠKOLSTVO A VZDELANIE	48
2.11. SOCIÁLNA SFÉRA	48
2.12. ZDRAVOTNÍCTVO	49
2.13. ŠPORT.....	49
2.14. KULTÚRA.....	50
2.15. UBYTOVACIE ZARIADENIA.....	51
2.16. STRAVOVACIE A REŠTAVRAČNÉ SLUŽBY	51
2.17. CESTOVNÝ RUCH	51
2.18. REKAPITULÁCIA ROZPOČTU OBCE ZA ROKY 2016 – 2020	53
2.19. SAMOSPRÁVA	53
2.20. BEZPEČNOSŤ.....	64
2.21. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ.....	54
2.22. EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR	55
3 SWOT ANALÝZY	55
3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ.....	57
3.2 DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE.....	58
3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	59
3.4 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO.....	59
3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	60
3.6 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO.....	62
3.7 ŠKOLSTVO A ŠPORT	63
3.8 KULTÚRA.....	64
3.9 PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH.....	64
3.10 ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	65
3.11 INFORMATIZÁCIA OBCE	66
3.12 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU OBCE DOLNÝ HARMANEC	67
STRATEGICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE DOLNÝ HARMANEC	73
4 VÍZIA A POSLANIE OBCE DOLNÝ HARMANEC	73
5 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE	76
STRATEGICKÝ CIEĽ	76
FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE	77
PROGRAMOVÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE DOLNÝ HARMANEC	84
5.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	84
5.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE.....	84
5.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	85
5.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	86
5.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	86
5.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	87

5.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	88
5.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	88
5.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	89
5.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	90
5.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE	90
6 MERATELNÉ INDIKÁTORY	91
6.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	91
6.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	92
6.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	93
6.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	94
6.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	94
6.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	95
6.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	96
6.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	96
6.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	97
6.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	98
REALIZAČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE DOLNÝ HARMANEC	100
7 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR OBCE DOLNÝ HARMANEC	100
7.1 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHRSR	101
7.2 KOMUNIKAČNÝ PLÁN	103
8 AKČNÝ PLÁN	104
8.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	104
8.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	106
8.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	108
8.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	109
8.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	110
8.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	111
8.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	113
8.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	113
8.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	115
8.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	116
8.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE	117
FINANČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE DOLNÝ HARMANEC	119
9 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU	119
9.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	119
9.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	121
9.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	122
9.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	123
9.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	125
9.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	127
9.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	128
9.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	129
9.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	130
9.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	132
9.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE	132
10 ZÁVER	138
11 POUŽITÁ LITERATÚRA	139

1 ÚVOD

Dokument „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Dolný Harmanec“ s výhľadom do roku 2030 (PHRSR) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dolný Harmanec sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni miestnej samosprávy s dôrazom na sociálnu, ekonomickú a kultúrnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Dolný Harmanec, ktorý na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a doplňovaný.

Formulár č. Ú 2 - Zámer spracovania PHRSR

Zámer spracovania PHRSR	
Názov dokumentu	- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Dolný Harmanec na roky 2021 – 2030
Forma spracovania	- pracovníkmi samosprávy, - s pomocou externých odborníkov (spolupráca),
Riadenie procesu spracovania	- pracovné skupiny boli zložené z vedenia obce, zamestnancov OcÚ, poslancov OcZ a komisií, - súčasťou prieskumu boli aj mimovládne organizácie a podnikateľské subjekty v obci, - zapojenie verejnosti a komunikácia s verejnosťou: zapojenie prostredníctvom dotazníkového prieskumu, informovanie prebiehalo formou webovej stránky obce, stránky obce na sociálnej sieti FB, prostredníctvom zasadnutí OcZ.
Obdobie spracovania	- PHRSR bol spracovaný v priebehu roka 2020 - harmonogram spracovania je uvedený v nasledujúcej tabuľke.
Financovanie spracovania	- náklady na vlastné spracovanie boli financované z rozpočtu obce KZ 41.

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. Ú 3 - Harmonogram spracovania PHRSR

Harmonogram spracovania PHRSR												
Termín	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod												
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná časť												
Finančná časť												
Záver												

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Bol spracovaný na základe zákona Národnej rady SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (v znení č. 309/2014 Z. z., 378/2016 Z. z., 58/2018 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 134/2020 Z. z.), ktorý definuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života obce. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovávania, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu. Pri spracovaní programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Formulár č. Ú 7 - Použité participatívne metódy

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Tlačené materiály			
Verejné informačné tabule	áno		
Informačné formuláre, tabuľky údajov,	áno		

Internetové stránky	áno		
Využitie existujúcich médií			
Zverejňovanie informácií v miestnej tlači	áno	áno	
Stretnutia			
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi/skupinami	áno	áno	áno
Návšteva v dotknutom území	áno	áno	áno
Verejné vypočutie	áno	áno	áno
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	áno	áno	áno
Rozhovory a prieskumy			
Dotazník pre záujmové skupiny	áno	áno	
Dotazník pre širokú verejnosť	áno	áno	
Poradné skupiny			
Miestne poradné skupiny	áno	áno	áno
Riešenie problémov			
Rokovanie bez prítomnosti moderátora/facilitátora	áno	áno	áno

Zdroj: vlastné spracovanie

Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Dolný Harmanec je súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické a programové dokumenty vypracovávané na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie zdrojov predvstupových a štrukturálnych fondov).

Východiskové podklady

Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním na základe:

Miestnej úrovne

- **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce**, ktorý je strednodobý programový dokument spracovaný na úrovni obce.
- **Viacročný rozpočet**

Národnej úrovne prostredníctvom dokumentov

- Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027 (ďalej aj „PD SR“) je základný strategický dokument s celoštátnym dosahom, ktorý vypracuje Slovenská republika (ďalej len „SR“) za účasti partnerov a ktorým sa stanoví stratégia, priority a opatrenia pre účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov politiky súdržnosti Európskej únie (ďalej len „EÚ“) na programové obdobie 2021 – 2027. PD SR uzatvorí Slovenská republika s Európskou komisiou (ďalej aj „EK“).
- Národný program reforiem Slovenskej republiky (2018, 2019, 2020)
- Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024
- Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 (2017)
- Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001 – v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
- Národný infraštruktúrny plán Slovenskej republiky na roky 2018 – 2030, (2017) 11
- Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030)
- Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 (2016)
- Akčný plán rozvoja elektromobility v Slovenskej republike (2019)
- Národná stratégia cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike (2015)
- Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020 (2013)
- Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do roku 2020 (2014)
- Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy – aktualizácia (2018)
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (2001)
- Konceptia ochrany prírody a krajiny do roku 2030 (2019)
- Konceptia implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí (2017)
- Aktualizácia Národného programu podpory zdravia v Slovenskej republike (2014)

- Koncepcia Štátnej politiky zdravia Slovenskej republiky (2008)
- Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky V. (2019)
- Strategický rámec v oblasti starostlivosti o zdravie pre roky 2014 až 2030 (2013)
- Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 – 2030
- Dokumenty/stratégie/plány SR vzťahujúce sa k plneniu jednotlivých kritérií základných podmienok

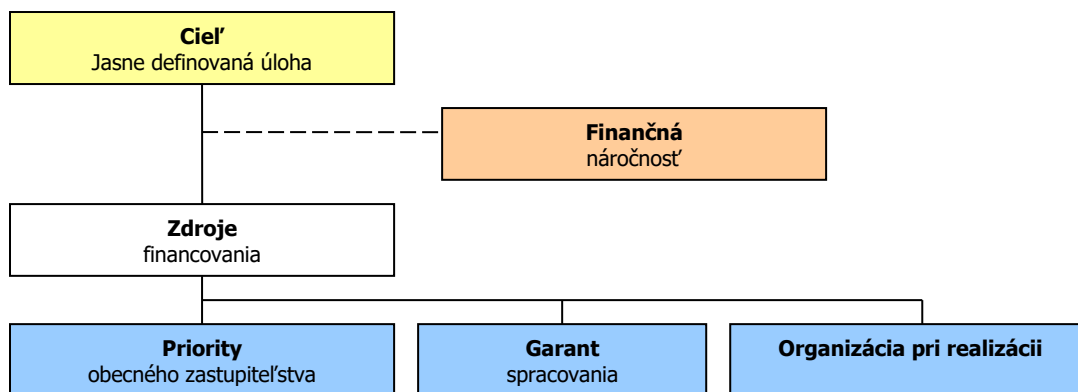
Nadnárodnej úrovne

- K programovým dokumentom Európskej únie pre využitie štrukturálnych fondov patria:
- Zmluva o fungovaní Európskej únie
- Rámcový dohovor OSN o zmene klímy (1994)
- Kjótsky protokol k Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy (1997)
- Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj
- Ciele politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027
- Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát (2003)
- Stratégia EÚ pre Dunajský región
- Revízia Akčného plánu Stratégie EÚ pre dunajský región (júl 2019)
- BIELA KNIHA: Plán jednotného európskeho dopravného priestoru – vytvorenie konkurencieschopného dopravného systému účinne využívajúceho zdroj, COM(2011) 144 v konečnom znení
- Európska zelená dohoda (European Green Deal) publikovaná v decembri 2019, ktorá stanovuje plán opatrení s cieľom prechodu na plne klimaticky neutrálne hospodárstvo EÚ
- Európa 2020 Stratégia pre inteligentný a udržateľný rast podporujúci začlenenie,
- COM(2010) 2020 v konečnom znení
- Európska stratégia pre nízkoemisnú mobilitu (COM(2016) 501 z 20. 7. 2016)
- Plán prechodu na konkurencieschopné nízkohlúčkové hospodárstvo do roku 2050,
- COM(2011) 112 v konečnom znení
- Energetický plán do roku 2050 COM(2011) 885 v konečnom znení
- Nástroj na prepájanie Európy v oblasti dekarbonizácie hospodárstva a podpory využívania čistej energie
- Horizont Európa (2021 – 2027)
- LIFE (oblasť ochrany biodiverzity, prechodu na obehové hospodárstvo, adaptácie na zmenu klímy a podpory obnoviteľných zdrojov energie)
- Erasmus (oblasť rozvoja vzdelávania a odbornej prípravy zameraného na inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie)
- Program pre sociálnu zmenu a inovácie v oblasti zamestnanosti a sociálneho začleňovania
- Európsky pilier sociálnych práv (2017)

Jednotlivé strategické dokumenty sú vypracovávané vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti.

Implementácia

Implementácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dolný Harmanec je zložitý a náročný proces. Za jeho realizáciu so zabezpečením všetkých väzieb na strategické a programové dokumenty SR a EÚ budú zodpovední predstavitelia samosprávy obce Dolný Harmanec. Návrh spôsobu implementácie bude treba dopĺňať v súlade s organizačnou štruktúrou samosprávneho úradu, jeho kompetenciami v nadväznosti na vývoj v oblasti legislatívy, predovšetkým v oblasti nakladania s finančnými prostriedkami. Pri posudzovaní jednotlivých projektov sme použili procesnú analýzu, ktorej hlavným cieľom bolo analyzovať proces premeny vstupov pomocou použitia súboru finančných, ľudských a technologických zdrojov.

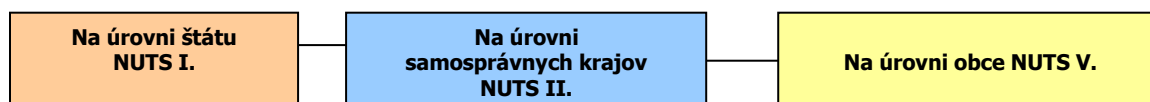
Finančné zabezpečenie

V zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (v znení č. 309/2014 Z. z., 378/2016 Z. z., 58/2018 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 134/2020 Z. z.), sa financovanie regionálneho rozvoja realizuje na troch úrovniach: Na mikroregionálnej úrovni je možné rozvojové aktivity financovať jedine združovaním zdrojov nižšej úrovne, čiže obcí. Samosprávy nemajú spoločný zdroj financovania. V súčasnej situácii je možné rozvojové aktivity financovať buď z rozpočtov jednotlivých obcí v prípade individuálnych projektov alebo združením financií viacerých obcí v prípade spoločných projektov. V prípade financovania projektov majúci význam v kontexte priorít celého kraja zohráva významnú úlohu Banskobystrický samosprávny kraj a financovanie inštitúcií v jeho zriaďovateľskej kompetencii. Ďalšími doplnkovými zdrojmi, ktoré možno definovať na úrovni jednotlivých aktivít sú predovšetkým štrukturálne fondy EÚ. Ich využitie v rámci jednotlivých aktivít je možné stanoviť len indikatívne bez určenia výšky požadovanej podpory s cieľom prispieť ku koordinácii realizácie rozvojových aktivít.

- Pri zostavovaní finančného plánu a zaistovaní finančnej podpory je potrebné zamerať sa na tie opatrenia, ktoré sú nedostatočne podporované zo štátneho rozpočtu, alebo nie sú podporované vôbec.
- Pri zabezpečovaní základných potrieb občanov postupuje samospráva podľa zákona číslo 369/1990 Z.z. O obecnom zriadení a v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. O majetku obcí v znení neskorších predpisov.
- Na plnenie svojich úloh má obce okrem finančných prostriedkov poukázaných od štátu v rámci delimitácie k dispozícii nasledovné financie: príjmy z miestnych daní a poplatkov, zdroje Štrukturálnych fondov Európskej únie v rámci programovacieho obdobia 2021 - 2027.

Zdroje a dokumenty

V súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov na úrovni rozvoja jednotlivých regiónov boli východiskom pri príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dolný Harmanec nasledovné strategické dokumenty:

Podporné materiály

Pri vypracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dolný Harmanec boli použité aj prognostické údaje. Hlavnou úlohou prognostických údajov je podporiť vypracovanie tohto programu a zabezpečiť tým zvýšenie efektívnosti procesov strategického plánovania a kvality tohto dokumentu. Toto zabezpečenie je dané prepojením Systému strednodobého výhľadu hospodárskeho a sociálneho vývoja a vecnej roviny strategického plánovania.

Obec Dolný Harmanec má nasledovné možnosti čerpania mimorozpočtových zdrojov na dosahovanie svojich cieľov a priorít v zmysle stanovených tematických cieľov Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a cieľov politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027:

Partnerská dohoda (ďalej len „PD“) - Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027 (ďalej aj „PD SR“) je základný strategický dokument s celoštátnym dosahom, ktorý vypracuje Slovenská republika (ďalej len „SR“) za účasti partnerov a ktorým sa stanoví stratégia, priority a opatrenia pre účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov politiky súdržnosti Európskej únie (ďalej len „EÚ“) na programové obdobie 2021 – 2027. PD SR uzatvorí Slovenská republika s Európskou komisiou (ďalej aj „EK“).

Európska komisia zverejnila v máji 2018 návrh viacročného finančného rámca EÚ na roky 2021 – 2027 a návrh legislatívneho balíka pre politiku súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 – 2027.

Politika súdržnosti EÚ má aj naďalej podporovať svoje dva hlavné ciele, ktorými sú:

Investovanie do rastu a zamestnanosti

Európska územná spolupráca

Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ:

- 1. Inteligentnejšia Európa**
- 2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa**
- 3. Prepojenejšia Európa**
- 4. Sociálnejšia Európa**
- 5. Európa bližšie k občanom.**

Jednotlivé členské štáty majú podľa návrhu všeobecného nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl a migráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj pre riadenie hraníc a víza (ďalej len „návrh všeobecného nariadenia EÚ“) povinnosť predložiť svoje partnerské dohody v súlade s princípom partnerstva.

Na úrovni SR sa uskutočnil proces identifikácie investičných priorít SR na roky 2021 – 2027 v rámci piatich cieľov politiky súdržnosti, ktoré sú súčasťou návrhu PD SR. Tento proces pozostával z niekoľkých etáp, do ktorých bolo zapojené široké spektrum odborníkov z radov ústredných orgánov štátnej správy, územnej samosprávy, akademickej obce, profesijných a záujmových združení, mimovládnych neziskových organizácií a pod. Aby sa zabezpečila čo najširšia reprezentatívnosť odborných pohľadov z celého Slovenska, bol v apríli 2019 uskutočnený online dotazníkový prieskum.

Výstupy dotazníkového prieskumu boli následne konzultované s príslušnými rezortmi – ministerstvami zodpovednými za tematické oblasti podpory v rámci jednotlivých cieľov politiky súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2027. Súčasťou tohto procesu boli aj predbežné úvahy o tvorbe tzv. strategických projektov (projekty strategického významu). Pre príslušné ciele boli v spolupráci so sociálno-ekonomickými partnermi vypracované tzv. návrhové listy, v ktorých sa zadefinovali podrobnejšie návrhy opatrení aj s odôvodnením, prečo je potrebná ich realizácia, ďalej cieľová skupina, ktorej sa budú dotýkať, ale aj súlad s prílohou D Správy o Slovensku 2019 – požičným dokumentom EK.

Ďalším krokom bol analytický hierarchický proces, cieľom ktorého bolo prostredníctvom nezávislých hodnotiteľov (odborníci z analytických útvarov), prideliť identifikovaným prioritám v rámci jednotlivých cieľov váhy, tzn. zoradiť ich na základe troch hlavných kritérií – závažnosti, naliehavosti a realizovateľnosti. Výsledky tohto procesu boli predstavené v materiáli „Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027“, ktorý schválila Rada vlády SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027 dňa 3. októbra 2019. Na základe tohto procesu bola zahájená aj príprava návrhu PD SR, ako hlavného strategického dokumentu SR pre využívanie fondov politiky súdržnosti EÚ po roku 2020.

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií
	Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji
	Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry prevýskum a vývoj
	Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore
	Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády
	Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie
	moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť
	Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť
	Modernizácia poskytovania verejných služieb
	Podpora budovania inteligentných regiónov a miest
	Podpora digitálnej pripojiteľnosti
	Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií
	Podpora malého a stredného podnikania

	Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručnosti pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb, Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží Zlepšenie kvality ovzdušia Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh
3. Prepojenejšia Európa	Cestná doprava Dobudovanie diaľničných spojení TEN-T Výstavba rýchlostných ciest Modernizácia a výstavba ciest I. triedy vrátane modernizácie mostov Zlepšenie regionálnej dopravnej obslužnosti Železničná doprava Modernizácia železničnej infraštruktúry zaradenej do siete TEN-T a železničných uzlov Podpora regionálnej železničnej dopravy Vodná doprava Modernizácia infraštruktúry vodnej dopravy zaradenej do TEN-T Pomoc prevádzkovateľom plavidiel vnútrozemskej plavby pri zavádzaní technológií ekologizácie plavidiel
4. Sociálnejšia Európa	Adaptabilný a prístupný trh práce Kvalitné inkluzívne vzdelanie Záruka pre mladých Aktívne začlenenie a dostupné služby Potravinová a materiálna deprivácia Sociálne inovácie a experimenty
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody

Fond spravodlivej transformácie (FST)

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

Uplatnenie integrovaného prístupu

rozmer - 1

Rôzne aspekty života obce – environmentálny, hospodársky, sociálny a kultúrny – sú vzájomne prepojené a úspech v rozvoji samosprávy možno dosiahnuť len prostredníctvom integrovaného prístupu. Opatrenia týkajúce sa fyzickej obnovy sa v PHRSR skombinovali s opatreniami na podporu vzdelávania, hospodárskeho rozvoja, sociálneho začleňovania a ochrany životného prostredia. Predpokladom toho je rozvoj silných partnerstiev medzi miestnymi obyvateľmi, občianskou spoločnosťou, miestnym hospodárstvom a rôznymi úrovňami správy. Takýto prístup je osobitne dôležitý vzhľadom na vážnosť problémov, pred ktorými momentálne samospráva stojí. Tieto problémy siahajú od konkrétnych demografických zmien, cez dôsledky hospodárskej stagnácie v súvislosti s tvorbou pracovných miest a sociálnym pokrokom, až po dôsledky zmeny klímy. Reakcia na tieto problémy bude mimoriadne dôležitá na dosiahnutie inteligentnej, udržateľnej a inkluzívnej spoločnosti,

ktorá je cieľom politiky súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 - 2027. Politika súdržnosti EÚ má aj naďalej podporovať svoje dva hlavné ciele, ktorými sú: Investovanie do rastu a zamestnanosti a Európska územná spolupráca. Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ: 1. Inteligentnejšia Európa, 2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa, 3. Prepojenejšia Európa, 4. Sociálnejšia Európa a 5. Európa bližšie k občanom.

rozmer – 2

PHRSR obce Dolný Harmanec integruje všetky dokumenty na miestnej úrovni, ako aj ciele a priority národných strategických dokumentov a dokumentov EÚ. PHRSR obce Dolný Harmanec 2021 – 2030 nadväzuje na predchádzajúce PHSR obce, viacročný rozpočet. PHRSR obce integruje strategické dokumenty EÚ spoločne s dokumentmi z národnej úrovne.

rozmer – 3

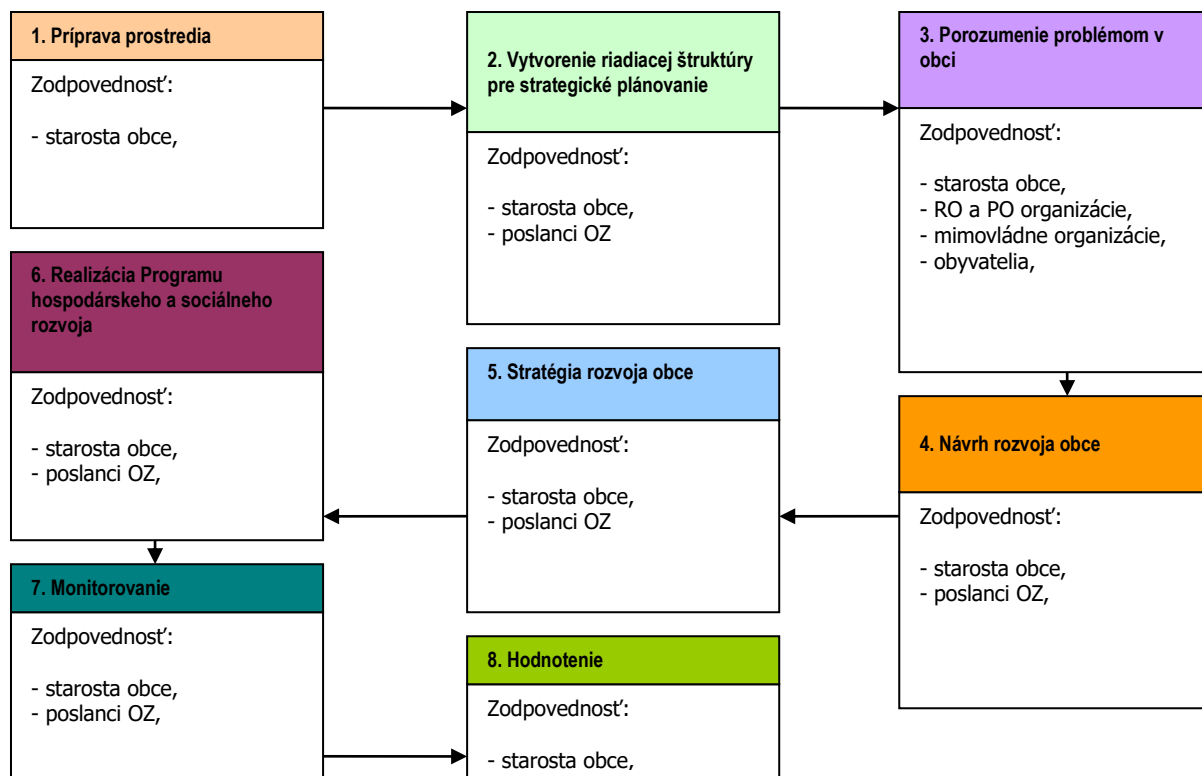
Integrovaný prístup bol uplatnený pri procese spracovania strategického dokumentu, kde boli zohľadnené predstavy, potreby a požiadavky jednotlivých zainteresovaných skupín, ako sú obyvatelia, rozpočtová organizácia v pôsobnosti obce, záujmové skupiny obyvateľov, podnikateľské subjekty, obec a jej jednotlivé orgány: poslanci OZ, starosta, komisie. V prípravnej fáze spracovania PHRSR sa integrovaný prístup využil prostredníctvom dotazníkového prieskumu, v rámci schvaľovacej fázy PHRSR bol návrh dokumentu zaslaný zainteresovaným skupinám na záverečnú úpravu, doplnenie a odsúhlasenie.

rozmer – 4

Integrovaný prístup bol uplatnený v prípade finančného zabezpečenia jednotlivých priorít a cieľov. Financovanie sa realizuje z viacerých zdrojov – verejných a súkromných. Verejné zdroje uplatňujú integrovaný prístup z hľadiska horizontálneho ako aj vertikálneho. Z horizontálneho hľadiska predstavuje kombinovanie viacerých možných zdrojov EÚ (Operačných programov). Z vertikálneho hľadiska sú integrované zdroje EÚ, úrovne SR, VÚC a nakoniec na najnižšej úrovni miestnej samosprávy.

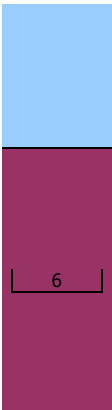
PHRSR sa skladá z hlavného dokumentu a príloh, ktoré sú jeho neoddeliteľnou súčasťou.

Fázy strategického plánovania a definovanie zodpovednosti

1	Vyvolanie dopytu v obci Dolný Harmanec . Sformovanie prvotnej pracovnej skupiny. Určenie, koho je treba do prípravy PHRSR zapojiť. Spôsob oslovenia a prizvania ďalších účastníkov – dotazníkový prieskum. Príprava informačnej stratégie. Zapojenie všetkých účastníkov procesu.
2	Vytvorenie organizačnej a riadiacej štruktúry pre spracovanie PHRSR. Stanovenie pravidiel rokovania riadiacej štruktúry. Predstavenie cieľov, záujmov a potrieb všetkých účastníkov.
3	Vytvorenie a zverejnenie mechanizmov pre aktívnu spoluúčasť verejnosti. Uskutočnenie analýzy potrieb a zhodnotenie existujúcich zdrojov. Zhodnotenie silných a slabých stránok obce. Vymenovanie príležitostí a rizík a naznačenie trendov pre rozvoj obce v jednotlivých oblastiach. hlavné hodnoty, ktoré tvoria jej základ a ktoré určia pri spracovaní PHRSR smer, ktorým sa budú jednotlivé oblasti uberať.
4	cieľ, ktorý má byť dosiahnutý a priority rozvoja, prekážky, ktoré bude nutné prekonať pri rozvoji, regionálne aj nadregionálne zdroje, ktoré je možné využiť na rozvoj. Plán postupných krokov a úloh na dosiahnutie stanovených cieľov a priorít.
5	Systém sledovania realizácie PHRSR.

 6	Spracovanie konečnej verzie PHRSR. Predloženie textu PHRSR na pripomienkovanie verejnosti. Schválenie PHRSR zastupiteľstvom. Uskutočňovanie plánu.
	Ročné vyhodnocovanie plánu. Informovanie verejnosti o uskutočňovaní PHRSR. Priebežné vyhľadávanie a zapájanie nových partnerov. Nástroje umožňujúce uskutočniť zmeny v pôvodnom PHRSR.

Zdroj: Woleková, Mezianová, 2004, s.14 – 17.

Analytická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Dolný Harmanec 2021 - 2030

2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE

Základná charakteristika obce Dolný Harmanec (k 31.12.2019)

Kód obce	508 551
Názov okresu	Banská Bystrica
Názov kraja	Banskobystrický
Mikroregión	Starohorská dolina
Štatút obce	Obec
PSČ	976 03
Telefónne smerové číslo	048
Prvá písomná zmienka o obci - meste - rok	1540
Nadmorská výška obce - mesta v m	457-1377
Celková výmera územia obce [ha]	4452
Hustota obyvateľstva na km ²	
Súradnice:	
Zdroj: ŠÚ SR	

Dolný Harmanec je obec, ktorá sa nachádza 12 km severozápadne od Banskej Bystrice, v úzkej Harmaneckej doline, na styku Veľkej Fatry s Kremnickými vrchmi. Orientovaná je v smere sever – juh, pozdĺž riečky Bystrica a cesty I/14. Stred obce je v nadmorskej výške 486 m n. m., chotár vo výškovom rozpätí 457 – 1 377 m. (Kráľova studňa). Súčasná rozloha chotára je 4 452 ha. V obci žije 217 obyvateľov. V strede obce stojí rímskokatolícky kostol svätého Jozefa z roku 1931. Pôvodne patrila obec do Zvolenskej župy, v súčasnosti do okresu Banská Bystrica v rámci Banskobystrického samosprávneho kraja (10.5.2021, https://sk.wikipedia.org/wiki/Dolný_Harmanec).

2.1 HISTÓRIA OBCE

Obec vznikla asi v 14. storočí (prvýkrát písomne doložená r. 1540) ako osada baníkov, hutníkov a drevorubačov na území slobodného kráľovského mesta Banská Bystrica.

Pomenovanie obce Harmanec je zrejme odvodené od mena jej zakladateľa Hermanna z čias saskej baníckej kolonizácie Banskej Bystrice a jej okolia, na čo poukazuje aj starý nemecký názov Hermannsdorf, či maďarský Hermánd, alebo poslovenčený Hermanecz.

Osadníci mohli stavať domčeky na vyklčovanom pozemku, mali nárok na odpadové palivové drevo, lesnú a hôrnu pastvu a na užívanie lúk. Na rozdiel od erárnych osád kde sa viazalo osadnícke právo na osadnícky dom, v Harmaneckých osadách sa toto právo viazalo na pracovný pomer v lese. Keď robotník prestal pracovať v lese, stratil nárok na osadnícke náležitosti, najmä na ohrevné drevo. Stavebné drevo na opravy si museli osadníci kupovať a za pastvu platili uznávací poplatok.

Do roku 1496 mali v Harmanci banskobystrickí ťažiarci šmelcovaciu hutu na meď. Novú hutu (8 pecí) postavila Thurzovsko - fuggerovská spoločnosť, ktorá spracúvala kamienok a surovú meď. Po prevzatí mediarskych podnikov v okolí Banskej Bystrice banskou komorou (r. 1546) na odvrátenie hroziaceho nedostatku dreva pre erárne bane a hutu rezervoval uhorský kráľ Maximilián II. banským poriadkom z

roku 1573 aj lesy banských miest, vrátane Harmaneckých lesov, pre banícke účely. Drevo sa mohlo získať len so súhlasom kráľovskej banskej komory, ktorá však sústredovala svoj záujem predovšetkým na oblasť Španej Doliny a Starých hôr s bohatými ložiskami medenej rudy a preto usmerňovala požiadavky mešťanov na prídely dreva práve do Harmaneckej, na rudu chudobnej doliny.

V rokoch 1546 - 1564 sa Harmanecká huta stala erárnym podnikom a potom ju opäť prevzali súkromní podnikatelia, ktorí tu spracúvali rudu zo svojich baní i materiál zo starých hald až do 18. storočia. Do konca 18. storočia potom hutu používalo mesto Banská Bystrica na spracovávanie rudy zo svojich baní v Richtárovej a Pieskoch. Tak sa dostali Harmanecké osady do vplyvu mesta Banská Bystrica. Zaujímavosťou je niekdajší výskyt zlatonosných žíl s obsahom striebra, ktorý tu už v dávnej dobe podmienil ťažbu zlata a ešte v 30 rokoch 20. storočia sa pokúšali túto ťažbu obnoviť.

V roku 1883 bola k obci Dolný Harmanec pripojená pôvodne samostatná osada Horný Harmanec, ktorú dozaista založili uhliari, páliaci drevené uhlie v okolitých lesoch pre vysokú pec v Dolnom Harmanci.

V južnej časti chotára v roku 1829 postavil banskobystričský obchodník F. S. Leich papieren, ktorú v roku 1842 zmodernizoval viedenský podnikateľ M. V. Schloss a v druhej polovici 19. storočia sa stala najväčšou strojovou papierňou v Uhorsku. Dlhú dobu bola takmer monopolným odberateľom dreva a vlákniny z mestských lesov. Už od roku 1913 mala papieren samostatnú železničnú prípojku z Banskej Bystrice, neskôr ju zrušili a papieren pripojili na novú železničnú trať. Pri papierni okolo roku 1860 vznikla osada Harmanec - papieren, ktorú v roku 1957 odčlenili od Dolného Harmanca ako samostatnú politickú obec s názvom Harmanec.

Užívacie právo zastavaných a inak využívaných pozemkov zaknihovali osadníkom súčasne s majetkovým právom budov už pri zakladaní pozemkových kníh. Majetkové právo pozemkov prešlo v pozemkovej knihe na osadníkov v roku 1919 na základe vládneho nariadenia ministra s plnou mocou pre Slovensko (č. 63/1919). Mesto Banská Bystrica sa podielového vlastníctva a z neho vyplývajúcich nájmov zrieklo až 22.1.1920. Osadnícky pomer Harmaneckých osadníkov zanikol vývojom hospodárskych, sociálnych a spoločenských pomerov.

Cez Harmanec viedol historický cestný prechod do Turca, ktorý neskôr nahradila serpentínová štátna cesta cez horské sedlo Malý Šturec, vybudovaná v polovici 20. storočia.

Chotárom obce prechádza aj najnáročnejší úsek unikátnej železničnej trate Banská Bystrica - Dolná Štubňa, ktorá bola postavená v rokoch 1936 - 1940. Z celkového počtu 22 tunelov na trati sa v tomto úseku nachádza niekoľko z nich vrátane kruhového v Bystrickej doline a vrcholového tunela s dĺžkou 4698 m, ktorý je najdlhším na Slovensku a snád aj v strednej Európe. Na pamiatku 35 obetiam výstavby tejto železnice postavili v Dolnom Harmanci pamätník. Počas SNP na tejto trati operoval improvizovaný pancierový vlak "Hurban" (v roku 1969 železničná trať B. Bystrica - Diviaky dostala názov "Trať SNP"). V obci mali počas bojov SNP svoju základňu jednotky I. partizánskej brigády M. R. Štefánika.

V zime 1944 - 1945 v okolí vykonávali diverznú činnosť partizáni brigád "Smrť fašizmu" a "Pomstiteľ", Tieto udalosti pripomína v Dolnom Harmanci socha partizána od J. Kulicha (1954) ako aj pomník padlých a bunker (zemľanka) na Krížnej (Smrekovica) (10.5.2021, [http://www.dolnyHarmanec .sk/historia/](http://www.dolnyHarmanec.sk/historia/)).

Vymedzenie územia

Obec Dolný Harmanec sa nachádza 12 km severozápadne od Banskej Bystrice, v úzkej Harmaneckej doline, na styku Veľkej Fatry s Kremnickými vrchmi. Orientovaná je v smere Sever - Juh, pozdĺž Bystrického potoka a štátnej cesty. Stred obce je v nadmorskej výške 486 m, chotár vo výškovom rozpätí 457 - 1377 m. (Kráľova studňa). Súčasná rozloha chotára je 4452 ha. (10.5.2021, <http://www.dolnyHarmanec .sk/historia/>).

2.2 PRÍRODNÉ POMERY

Geomorfologické pomery

Väčšina chotára obce Dolný Harmanec má krasový reliéf, na vápencoch a dolomitoch so strmými skalnými stenami a bralnatými útesmi, mätko modelovaný hôľny reliéf je len na slieňoch a slienitých vápencoch (Malá Krížna - Japeň). V časti spadajúcej do Kremnických vrchov podložie tvoria pyroklastiká andezitov a andezity (10.5.2021, <http://www.dolnyharmanec.sk/historia/>).

Harmanecká dolina

Harmanecká dolina oddeľuje Veľkú Fatru od Kremnických vrchov. V hornej časti ňou preteká potok Harmanec a v dolnej riečka Bystrica. Ležia v nej obce Horný Harmanec, Dolný Harmanec a Harmanec. Dolina sa nachádza v ochrannom pásme Národného parku Veľká Fatra. V jej hornej časti sa nachádza národná prírodná rezervácia Harmanecká tisa s najväčším porastom tisu v strednej Európe. V južnom úbočí údolia sa nachádza sprístupnená Harmanecká jaskyňa s bohatou kvapľovou výzdobou. Prechádza ňou železničná trať Horná Štubňa – Banská Bystrica, na ktorej sa nachádza najdlhší tunel na Slovensku (4 697 m), a cesta I/14 (15.5.2021, [https://sk.wikipedia.org/wiki/Harmanec k% C3%A1_dolina](https://sk.wikipedia.org/wiki/Harmanec_k%C3%A1_dolina)).

Veľká Fatra - Hôľna Fatra

Zo severu ohraničujú Veľkú Fatru Oravská vrchovina a Malá Fatra, na západe rozsiahla Turčianska kotlina a južným smerom plynulo nadväzujú Kremnické a Starohorské vrchy. Na celom južnom úseku je skutočná hranica vedená trochu komplikovane a prihliada na geologickú stavbu; preto je vymedzenie údoliami len orientačné. Obec leží na okraji Hôľnej Fatry. Nachádza sa v centrálnej časti pohoria a zaberá tiež južnú časť liptovskej vetvy hlavného veľkofatranského hrebeňa. Obklopujú ho podcelky Veľkej Fatry, len južná hranica susedí so Starohorskými vrchmi. Západne sa nachádza Bralná Fatra, na severozápade podcelok Lysec, severne Šiprúň, východne Revúcke podolie a juhovýchodne Zvolen. Významné vrchy: Ostredok (1 596 m n. m.) – najvyšší vrch, Frčkov 1 585 m n. m., Krížna 1 574 m n. m., Rakytov 1 567 m n. m., Suchý vrch 1 550 m n. m., Ploská 1 532 m n. m., Smrekovica 1 532 m n. m., Borišov 1 510 m n. m., Malá Smrekovica 1 485 m n. m., Skalná Alpa 1 463 m n. m..

Významné sedlá: Ploskej, Sedlo pod Čiernym kameňom, Prašnické sedlo, Prašnické (východné), Rakytovské (južné), Rakytovské (severné), Rybovské, Veľký Šturec (15.5.2021, https://sk.wikipedia.org/wiki/H%C3%B4%C4%BEna_Fatra).

Veľký Šturec

Veľký Šturec (1 010 m n. m.) je nevýrazné sedlo v hlavnom hrebeni Veľkej Fatry, medzi Krížnou (1 574,3 m n. m.) a Zvolenom (1 402,5 m n. m.), na východnom úpätí vrchu Šturec. Nachádza sa v juhovýchodnej časti Veľkej Fatry, na hranici geomorfologických podcelkov Zvolen na východe a Hôľna Fatra na západe. Viedie ním hranica medzi Žilinským a Banskobystrickým krajom a zároveň okresmi Banská Bystrica a Ružomberok. V sedle sa stretávajú katastrálne územia obcí Liptovské Revúce, Motyčky a Staré Hory (15.5.2021, https://sk.wikipedia.org/wiki/Ve%C4%BEk%C3%BD_%C5%A0turec).

Kremnické vrchy

Kremnické vrchy sú sopečným pohorím v centrálnej časti Slovenska, geomorfologický celok provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútrotné Západné Karpaty a oblasti Slovenské stredohorie.

Malachovské predhorie

Malachovské predhorie je geomorfologický podcelok Kremnických vrchov. Napriek tomu, že je plošne najmenším podcelkom pohoria, jeho hranice sú pomerne ťažko identifikovateľné. Obklopuje ho z východu Bystrické podolie, podcelok Zvoleskej kotliny, z juhozápadu a západu pokračujú Fločovským chrbtom Kremnické vrchy a na severe nadväzuje Kordická brázda, geomorfologická časť Starohorských vrchov (12.5.2021, https://sk.wikipedia.org/wiki/Malachovsk%C3%A9_predhorie).

Starohorské vrchy

Ide o plošne málo rozsiahle pohorie. Na severe hraničí s Veľkou Fatrou, na západe s Kremnickými vrchmi, na juhu so Zvolenskou kotlinou a na východe s Nízkymi Tatrami. Hranica prechádza údolím Starohorského potoka, odtiaľ cez hrebeň Japeňa do doliny Cenova, potom na východné svahy Kremnických vrchov na západnom okraji obcí Kordíky a Králiky. Odtiaľ hranica zo severu obchádza prevažnú väčšinu intravilánu mesta Banská Bystrica, odkiaľ smeruje k obciam Podkonice a Moštenica, následne údolím Vážnej do Dolný Harmanecského sedla (1 099 m n. m.). Zo sedla prechádza územím južne od osady Korytnica-kúpele do údolia potoka Žarnovka a do obce Donovaly, kde schádza do údolia Starohorského potoka. Na území geomorfologického celku sa nachádza geomorfologická časť Kordická brázda v juhozápadnej časti, v povodí Tajovského potoka (10.5.2021, https://sk.wikipedia.org/wiki/Starohorsk%C3%A9_vrchy).

Geologické pomery

Obec Dolný Harmanec je súčasťou Hôľnej Fatry, z južnej časti zasahuje do oblasti pohorie Starohorské vrchy a zo západnej Kremnické vrchy. Leží v Harmaneckej doline, ktorá oddeľuje Kremnické vrchy od Veľkej Fatry.

Geologické pomery **Kremnických vrchov** - Na stavbe pohoria sa zúčastňujú najmä andezity druhej, čiastočne i tretej fázy a ich tufy, ako aj ryolity a ich tufy tretej fázy. Finálne vulkanity vystupujú sporadicky. V rozložení sopečných hornín vidíme určitú zákonitosť. Andezity a ich tufy budujú prevažnú časť pohoria v súvislom celku. Andezity druhej fázy sú pyroxenické a vystupujú spolu s tufmi, v ktorých tvoria množstvo menších telies, predstavujúcich zvyšky prúdov. Budujú väčšinou vrcholové časti horských hrebeňov. Skladajú sa z porfyrických výrastlíc hypersténu, diopsidu, augitu, amfibolu, biotitu a stredne zásaditých živcov, ktoré sú uložené v základnej hmote. V okolí Kremnice sú pyroxenické andezity silne premenené hydrotermálnymi roztokmi. Takýto proces nazývame propylitizáciou. Propylitizované andezity majú obyčajne svetlozelenú farbu, spôsobenú kaolinizačnými premenami. V týchto horninách sa nachádzajú zlatonosné kremnické rudné žily. Ďalším typom andezitov druhej fázy sú andezity pyroxenicko-amfibolické s biotitom, vyskytujúce sa v okolí Kremnice, Kopernice a Kunešova. Andezitové výlevy sprevádzalo vyvrhovanie veľkého množstva popola a balvanov, čiže pyroklastík. Vznikli z nich tufy a aglomeráty, ktoré prevažujú

nad lávami a boli uložené na suchej zemi. Veľké rozšírenie balvanovitých tufov svedčí o veľkej explozívite erupcií za tejto fázy. Na okrajoch pohoria prechádzajú tieto pyroklastiká do pyroklastík, čo sa usadili už sčasti vo vodnom prostredí, a napokon do sedimentov, ktoré vznikli celkom vo vodnom prostredí, kde sa strieda ílovitý materiál so sopečným popolom (tufity). K tretej andezitovej fáze patria andezity amfibolicko-biotitické. Majú hruboporyrickú (hrubovýrastlicovú) štruktúru s výrastlicami labradoru a sklovitú základnú hmotu. Pyroklastiká tejto fázy sú málo zastúpené. Majú brekciovitý vývoj a sú zložené z chaotických zhlukov balvanovitých tufov. Ryolity majú viacero obmien, vyskytujú sa ako celistvé, pórovité a struskovité. Skladajú sa z výrastlíc kremeňa, sanidínu, oligoklasu a biotitu, uložených v sklovitej základnej hmote. Ryolitová láva bola dosť hustá, a preto netiekla z kráterov na veľké vzdialenosti, ale sa nakopila v ich blízkosti. Výlevy ryolitov sa striedali s vyvrhovaním popola, ktorý sa usadzoval buď na suchej zemi, alebo v jazere Žiarskej kotliny. S treťou ryolitovou fázou je spojený zvýšený výskyt kyseliny kremičitej, ktorá spôsobila rozsiahle prekrcmenenie horninových komplexov, najmä v kremnickom rudnom obvode. Najmladšími horninami v Kremnických vrchoch sú bazaltoidné andezity, ktoré predstavujú začiatok finálneho vulkanizmu. Sú zachované ako krátke hrubé prúdy, prípadne ako žily. Obsahujú olivín, augit, labrador a hyperstén. Vystupujú na tektonických líniiach smeru SSV-JJZ (10.5.2021, http://www.minerality.sk/files/lok/301-400/375_slovgeo_krem_vrchy.htm).

Geologické pomery **Veľkej Fatry** - je jedným z najväčších jadrových pohorí kryštálicko-druho horného pásma vnútorných Západných Karpát vo Fatransko-tatranskej oblasti. Kryštálické jadro, budované prevažne horninami ako sú žuly a kryštálické bridlice, vystupuje na povrch len na malej ploche v severnej časti pohoria. Druho horné súvrstvia vytvárajú sedimentárny obal kryštálického jadra a majú zložitú stavbu. Veľká Fatra je klasickou ukážkou príkrovovej stavby pohoria. Okrem prevažujúcich vápnitých hornín ako sú dolomity a vápence sa uplatňujú i slieň, slienité vápence, bridlice, kremence, zlepenec, pieskovce a iné horniny. Horniny krížňanského príkrovu tvoria hlavne Hoľnú Fatru s hladkými, mäkkými modelovanými svahmi na menej odolných slieňovcoch, slienitých vápencoch, zlepencoch a bridliciach, ktoré budujú aj hlavný chrbát. Medzi nimi vystupujú aj odolné dolomity a vápence. Z masívneho hoľného reliéfu takto vystupujú príkrovne trosky triasových vápencov chočského príkrovu. Veľká časť týchto hrebeňov je odlesnená a horské lúky a pasienky (10.5.2021, <https://mreferaty.aktuality.sk/velka-fatra/referat-9370>).

Geologické pomery Starohorských vrchov - menšia južná časť pohoria je súčasťou pásma veporika, kým rozsiahlejšia severná časť súčasťou pásma jadrových pohorí. Na západe sem okrajovo zasahujú neovulkanity (Kordická brázda). Z hľadiska geologickej stavby je pás na južnom okraji, ako aj severovýchodný výbežok pohoria, tvorený prevažne vápencami a slieňovcami z obdobia kriedy. Východná časť pohoria je formovaná vápencami a dolomitmi z obdobia triasu a jury, podobne je formovaná aj najzápadnejšia časť (na západ od Banskej Bystrice). Územie severne od Banskej Bystrice je tvorené bridlicami a pieskovecami z obdobia prvohôr (15.1.2021, https://sk.wikipedia.org/wiki/Starohorsk%C3%A9_vrchy).

Východná časť **starohorského kryštalinika** patrí k nízkotatranskému jadru. Tvoria ju granitoidné horniny, medzi ktorými prevláda prašivský typ žuly nad d'umbierskym granodioritom. Z kryštálických bridlíc sú tu zastúpené okaté ortoruly, žuloruly a migmatity, podobne ako na južných svahoch Nízkych Tatier. Pri alpínskych tektonických procesoch sa tieto horniny spätne premenili na fylonity.

Západná časť **starohorského kryštalinika** patrí ku krížňanskému príkrovu. Je to jediné miesto v Západných Karpatoch, kde sa vyskytuje i kryštálický podklad druho horného krížňanského príkrovu. Sú tu zastúpené len kryštálické bridlice, a to migmatity, biotitické ruly, žuloruly a drobné telesá amfibolitov. Východná časť kryštalinika Nízkych Tatier patrí k tektonickej jednotke veporíd. Kryštalinikum veporíd je tu oddelené od tatridného kryštalinika d'umbierskeho pásma čertovickou príkrovovou líniou, ktorá sa na povrchu ťahne od Mýta pod Ďumbierom na sedlo Čertovice, pokračuje ďalej na východ a oblúkom sa stáča na západ k Vyšnej Boci, kde je prekrytá chočským príkrovom.

Spodný trias je zastúpený jemnozrnnými i hrubozrnnými kremencami, v ktorých sa vyskytujú polohy sericitických a sericiticko-chloritických fylitov. Stredný a čiastočne i vrchný trias zastupujú dolomity zvyčajného vývoja, ktoré zaberajú rozsiahle plochy. Kde-tu sú v nich vyvinuté lunžské vrstvy, ktoré umožňujú v tých miestach rozlíšiť vrchnotriasové dolomity od strednotriasových. K vrchnému triasu patrí ďalej karpatský keuper vo vývoji pestrých bridlíc s polohami kremencov a dolomitov.

Juru naspodku (lias) zastupujú tmavosivé až čierne doskovité a bridličnaté vápence, často s hnedými škvrnami na plochách bridličnatosti. Vyššie sa vyvinuli tmavé doskovité krinoidové vápence, rozšírené najmä v okolí Pálenice. Strednú a vrchnú juru (doger-malm) tvoria sivé a pleťovoružové lavicovité i bridličnaté vápence s červenými rohovcami, ktoré v nadloží prechádzajú do svetlých ružových vápencov bez rohovcov. Najvyššiu časť série predstavuje súvrstvie svetlých i tmavosivých vápencov, slienitých vápencov a slieňov, ktoré sú značne dynamicky (t. j. tlakom) premenené.

Pôdne pomery

Pôdny kryt v oblasti je výrazne diferencovaný v závislosti od vlastností geologického podkladu, parametrov reliéfu a podnebných zmien. Najrozšírenejším pôdnym typom sú rendziny na vápencovom a dolomitickom podklade. Na kryštálických horninách prevažujú nekarbonátové pôdy s menším obsahom vápnika. Patria sem napríklad horské hnedozeme v lesoch a na svahoch, ktoré s rastúcou nadmorskou výškou pozvoľna prechádzajú do podzolovaných hnedozemí (10.5.2021, <http://www.banovecko.eu/index.php/362-14-2-2017>). Rendziny sú horské až vysokohorské pôdy. Vyvinuli sa prevažne z hornín mezozoickej obalovej série kryštalinika. Túto sériu tvoria takmer výlučne vápence a dolomity lemujúce oblúky našich kryštálických pohorí najmä zo severnej strany. Významnými lokalitami rendzín v okolí obce sú pohoria Nízke Tatry a Malá a Veľká Fatra. Nachádzajú sa v nadmorských výškach 200 - 2 200 m, v klimatickej oblasti teplej a suchej až veľmi chladnej a vlhkej. V poľnohospodárskych pôdach je ich výmera pomerne malá, v rámci lesných pôd sú však po kambizemiach druhým najrozšírenejším pôdnym typom.

Ekologická charakteristika

Tvorba humusu u rendzín je v dôsledku malého podielu nerozpustných minerálov podstatne pomalšia ako u iných pôdnych typov a navyše sú vyvinuté často vo veľmi členitom reliéfe. Vyžadujú si preto zvýšenú pozornosť pri protieróznej ochrane. Dôležitá je ich stabilizácia vhodným trvalým vegetačným krytom. Pre puklinový charakter pôdotvorného substrátu sú najmä horské rendziny značne výsušnými pôdami. Na druhej strane sú vápence a dolomity významnou zásobárňou podzemných vôd. Ekologický prístup si vyžadujú pôdotvorné substráty rendzín aj z toho dôvodu, že sú významnou priemyselnou surovinou.

Agronomická charakteristika

Vo vyšších horských oblastiach sú plytkšie štrkovité rendziny poľnohospodársky využívané len ako pasienky. Dostatočne hlboké humózne rendziny nižších polôh môžu byť aj dobrými pšeničnými pôdami a možno na nich úspešne pestovať plodiny náročnejšie na obsah vápnika, ako sú ďateľoviny, ovocné stromy (čerešňa, vlašský orech) a pod. Hlbšie rendziny sú vhodné aj pre pestovanie lucerny, maku, repky olejnej a krmnej mrkvy, v nižších polohách sa darí aj kukurici a fazuli. Slabo a stredne štrkovité pôdy možno využiť ako ovocné sady. Limitačnými faktormi agronomického využívania rendzín sú klimatické pomery dané nadmorskou výškou, plytkosť pôd, skeletovitosť a členitosť reliéfu (12.5.2021, <http://old.agroporadenstvo.sk/rv/poda/rendzina.htm>).

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry pôdneho fondu v obci Dolný Harmanec roku 2010.

Výmera územia v ha.	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celk. výmera úz. obce	4 429,3	4 429,3	4 429,3	4 429,3	4 429,3	4 429,3	4 429,3	4 429,3	4 429,3	4 429,3	4 429,3
Poľnohosp. pôda - spolu	131,8	131,8	131,8	131,8	131,8	131,7	131,7	131,7	131,7	131,7	131,7
- záhrada	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,5
- trvalý trávny porast	126,2	126,2	126,2	126,2	126,2	126,2	126,2	126,2	126,2	126,2	126,2
Nepoľnoh. pôda - spolu	4 297,5	4 297,5	4 297,5	4 297,5	4 297,5	4 297,5	4 297,5	4 297,5	4 297,5	4 297,5	4 297,6
- lesný pozemok	4 221,4	4 221,4	4 221,4	4 221,4	4 221,4	4 221,4	4 221,4	4 221,4	4 221,4	4 221,4	4 221,4
- vodná plocha	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5
- zast. plocha a nád.v.	62,3	62,3	62,3	62,3	62,3	62,3	62,3	62,3	62,3	62,3	62,3
- ostatná plocha	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,4

Zdroj: 20.51.2021, ŠÚ SR, DataCubes,

Štruktúra výmer územia sa v priebehu sledovaného obdobia veľmi nezmenila. K negatívnym zmenám došlo v sledovanom období v prípade záhrad, ktorých výmera klesla do roku 2020 na 5,5 ha. Z nepoľnohospodárskej pôdy došlo k nárastu v prípade ostatných plôch. Výmera nepoľnohospodárskej pôdy stúpila len minimálne. Zmeny v štruktúre neboli významné. Obec leží v unikátnom prostredí v doline potoka Bystrica obklopená pohorím Veľká Fatra z jednej strany a Kremnickými vrchmi z druhej strany. Reliéf je značne svahovitý a preto nie je možný výraznejší ďalší rozvoj z hľadiska infraštruktúry alebo plôch IBV. Štruktúra využitia pôdy ostane aj do budúcnosti prakticky nezmenená.

Hydrologické pomery

Severnú, veľkofatranskú časť chotára odvodňuje potok Bystrica, do ktorého sa v Dolnom Harmanci vlieva Harmanecký potok, a do tohoto sa zas v Hornom Harmanci vlieva Čierny potok, pritekajúci z Kremnických vrchov. Okrem týchto potokov sú tu ešte aj iné, menšie potôčky. Na Harmaneckom potoku, pred ústím Rakytovskej doliny, sa nachádza vodná elektrárň Boboty, ktorá kedysi zásobovala elektrickou energiou Harmaneckú papiereň (elektrifikovaná bola v roku 1910), a dnes je v súkromnej držbe. Oblasť sa vyznačuje viacerými výdatnými zdrojmi kvalitnej pitnej vody, ktoré sú zachytené do vodovodných systémov (napr. v Čiernej doline alebo prameň Tunel s výdatnosťou 300 l/sek.), prípadne sa využívajú aj na plniarenské účely.

V minulosti využívali vodnú silu aj na približovanie dreva z ťažko prístupných miest. Svedčí o tom nielen v slovenskom, ale aj v európskom meradle unikátny a dodnes funkčný vodný žľab v Rakytovskej doline (technická pamiatka), ktorý sa používal na splavovanie rovného dreva (metrovice). Tento 2450 m dlhý vodný žľab postavili asi v 19. storočí a pozostáva z navzájom pospájaných 4 - 5 m dlhých segmentov zo smrekového alebo jedľového dreva, vytvarovaných do tvaru korytka, ktoré sú upevnené na dne potoka, takže ním ustavične preteká voda, ktorá zabraňuje zahŕňaniu dreva. Drevo splavovali počas jarých mesiacov s dostatkom vody. Žľab obnovili v roku 2006. Okrem tohto žľabu bol ešte takmer 5 km dlhý vodný žľab v doline Cenovo (dnes v chotári Harmanca) a necelé 2 km dlhý žľab v Prášnici, ktoré však už dávnejšie zanikli. Drevo z Harmaneckých

lesov sa splavovalo aj potokom Bystrica po hrable v Kostiviarskej alebo až po banskobystričke dolné hrable na Hrone pri Striebornej (Novej) hute (10.5.2021, <http://www.dolnyharmanec.sk/historia/>).

Bystrica

Je pravostranným prítokom Hrona, má dĺžku 22,9 km a je tokom III. rádu. Pramení vo Veľkej Fatre, v podcelku Hôľna Fatra, pod Kráľovou studňou (1 384 m n. m.) v nadmorskej výške okolo 1 260 m n. m. V úžľabine pod horským hotelom priberá prvý prítok (1 042 m n. m.) a tečie dlhou Bystrickou dolinou na juh. Priberá z oboch strán iba kratšie prítoky a tok sa esovite stáča. V závere doliny vytvára tiesňavu a prerezáva sa do Harmaneckej doliny, sprava priberá Harmanec a preteká územím obce Dolný Harmanec ďalej na juhovýchod. Z pravej strany potom priberá Cenovo a tečie obcou Harmanec. Na konci Harmaneckej doliny priberá sprava Košiarsky potok, vzápätí zľava vodnatý Starohorský potok a vstupuje do Starohorských vrchov. Preteká Ulľankou, zľava priberá Banský potok a cez Jakub vteká na územie Banskej Bystrice (a zároveň Zvolenskej kotliny), tu sprava priberá ešte Laskomer a v nadmorskej výške okolo 349 m n. m. ústi do Hrona (15.5.2021, [https://sk.wikipedia.org/wiki/Bystrica_\(pr%C3%ADtok_Hrona\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Bystrica_(pr%C3%ADtok_Hrona))).

Harmanec

Harmanec je potok v severozápadnej časti okresu Banská Bystrica, je to pravostranný prítok Bystrice a má dĺžku 6,4 km. Preteká Veľkou Fatrou, pramení v jej podcelku Bralná Fatra na južnom svahu Krásneho kopca (1 237,2 m n. m.) v nadmorskej výške okolo 1 000 m n. m. Najprv tečie severojužným smerom cez Zalámanú dolinu, potom sa stáča na juhovýchod a pokračuje Harmaneckou dolinou. Preteká výrazne bralnatým územím, na oboch brehoch vystupujú výrazné vápencové bralá. Na toto územie sa viaže hromadný výskyt tisu obyčajného, ktorý sa ochraňuje v rámci NPR Harmanecká tisina. Zľava priberá prítok z Tŕfnej doliny, sprava prítok spod Svrčinníka (1 312,8 m n. m.) a preteká osadou Horný Harmanec. Ďalej priberá pravostranný Čierny potok a ľavostranný Rakytov a severne od obce Dolný Harmanec sa v nadmorskej výške okolo 495 m n. m. vlieva do Bystrice (10.5.2021, [https://sk.wikipedia.org/wiki/Harmanec_\(potok\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Harmanec_(potok))).

Čierny potok

Čierny potok je potok na Hornom Pohroní, v najzápadnejšej časti okresu Banská Bystrica. Je to pravostranný prítok Harmanca, meria 3,5 km a je tokom V. rádu. Pramení v Kremnických vrchoch, v podcelku Flochovský chrbát, na východojuhovýchodnom svahu Svrčinníka (1 312,8 m n. m.), v lokalite V Čiernej, v nadmorskej výške približne 940 m n. m. Na hornom toku tečie sprvu severovýchodným smerom, následne sa stáča na severoseverovýchod, vytvára oblúk ohnutý na sever a pokračuje na východ. Z pravej strany ďalej priberá prítok (1,8 km) zo západného svahu Štefánky (Ištvánky; 998,7 m n. m.), potom k sútoku s pravostranným prítokom zo severozápadného svahu Vápenice (1 022,1 m n. m.) tečie na krátkom úseku na severovýchod, pričom preteká bralnatým územím. Ďalej tečie smerom na sever, opäť preteká hlboko zarezaným údolím s bralnatým charakterom, tu sa znovu stáča a k ústiu pokračuje severovýchodným smerom. Napokon podteká štátnu cestu č. 14 a pri osade Horný Harmanec ústi v nadmorskej výške cca 578 m n. m. do Harmanca (10.5.2021, [https://sk.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cierny_potok_\(pr%C3%ADtok_Harmanca\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cierny_potok_(pr%C3%ADtok_Harmanca))).

Klimatické pomery

Veľká Fatra - klimaticky patrí územie do mierne teplej a chladnej horskej oblasti s výraznou geografickou výškovou stupňovitosťou, najvyššie časti Veľkej Fatry patria do studenej až veľmi studenej klimatickej oblasti. Územie má horský zrážkový režim s možnosťou zrážok 800 – 1200 mm. Celé územie sa vyznačuje bohatstvom povrchových i podzemných vod, ktoré sa sústredujú predovšetkým vo vápencových horninách a viaceré pramene sa využívajú na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou. Veľká Fatra bola v roku 1987 vyhlásená za chránenú oblasť prirodzenej akumulácie vôd (10.5.2021, <https://mreferaty.aktuality.sk/velka-fatra/referat-9370>).

Kremnické vrchy - patria podnebie k mierne teplým oblastiam. Teploty v zimných mesiacoch sa pohybujú okolo -2 až -5 °C, v letnom období dosahujú cca 16 - 18 °C. Počet dní so snehovou pokrývkou je približne 60 - 100, počet letných dní je cca 30 - 50 (10.5.2021, https://sk.wikipedia.org/wiki/Kremnick%C3%A9_vrchy).

Starohorské vrchy - z klimatického hľadiska patria južné svahy, najzápadnejšia časť a tiež údolia potokov Bystrica a Starohorský potok do mierne teplej, vlhkej oblasti. Severné svahy, ako aj časť pohoria na severozápad od banskej Bystrice, sú radené do mierne chladnej oblasti.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Geologický podklad, tvar reliéfu, podnebie a klimatické pomery sa spolu s ďalšími činiteľmi podieľali na vzniku rozmanitých stanovišť Veľkej Fatry. Na nich sa vyvinuli pozoruhodné spoločenstvá a druhy rastlín a živočíchov. Prírodný charakter si zachovali najmä lesné spoločenstvá. Približne 90 % územia Veľkej Fatry pokrývajú lesy. Mnohé z nich sú cenným dokladom vývoja lesných spoločenstiev karpatského typu s výskytom početných vzácných a ohrozených druhov. Najmä v extrémnejších polohách, kde neboli výrazne dotknuté lesohospodárskou činnosťou, si achovávali prirodzené zastúpenie lesných drevín a prirodzený spôsob obnovy cestou rozpadu pralesovitých formácií. Z lesov najväčšiu rozlohu zaberajú bukové lesy, ktoré miestami zasahujú až k súčasnej, v dôsledku intenzívneho pastierstva v minulosti značne zníženej, hornej hranici lesa. Na nej nachádzame aj prírodné smrečiny. Na vápencoch a dolomitoch pretrvali reliktné porasty borovice lesnej, menšie porasty dúbav, v najvyšších polohách

alebo roklínach kosodrevina. Veľkú Fatru charakterizuje aj veľký koncentrovaný výskyt tisu, ktorý sa ako typická drevina dostal v štylizovanej podobe aj do znaku nového národného parku. prevažnej časti územia spôsobujú, že medzi charakteristické prvky flóry a fauny nepatria len typické karpatské horské druhy, ale v porovnaní s inými vysokými pohoriami Slovenska má Veľká Fatra viac telomilných prvkov. Hodnotné sú aj trávobilinné spoločenstvá s prirodzeným alebo prírode blízkym zložením, ktoré sa vyvinuli a do súčasnosti zachovali najmä v oblasti hrebeňa Veľkej Fatry. Vyznačujú sa veľkou pestrosťou druhového zloženia, v ktorom sú zastúpené aj niektoré alpské druhy. Pre hoľne spoločenstvá hlavného hrebeňa je charakteristický početný výskyt veternice narcisokvetej, žltohlavu najvyššieho, fiaky žltej, chlápika oranžového a iných. K najzaujímavejším a nielen oku odborníka lahodiace biotopy patria steny, previsy, suty na vápencoch a dolomitoch, extrémne polohy najvyšších vrcholov, lavínové žľaby na hlavnom hrebeni, rokliny, výhrevné stráne a iné, kde sa vyskytujú pomerne známe rastliny ako je horec, prvosienka, plesnivec alpský, fialka alpská, horčičníky a iné. Vo Veľkej Fatre alebo v jej podhorí nájdeme veľkú skupinu rastlinných druhov, ktoré sa v dôsledku predchádzajúceho vývoja vyskytujú len na určitom obmedzenom území ako je napríklad klinček lesklý, klinček včasný, ostrica vřdzyelená tatranská, cyklámen fatranský, kostrava tatranská, mak tatranský, poniklec slovenský, poniklec prostredný, soldanelka karpatská, alebo len nedávno opísané nové druhy – jarabina pekárovská a lipnica slieňomilná. K ojedinelým druhom patria aj rastliny s izolovaným výskytom v Západných Karpatoch, alebo nové rastliny ako je pochybok huňatý, arábka nová, hulavník rakúsky a mrlík listnatý.

A výskyt odmedzený prevažne na územie majú druhy guľočka srdcovitistá, starček toňomilný, či volovec vřbolistý, a naopak, na hranici svojho rozšírenia tu rastie napríklad škumpa vlasatá. Medzi botanické skvosty Slovenska a priam európske unikáty patrí najmä oblasť Gadera, kde posobila už prvá slovenská botanická Izabela Textorisová z Biatnice. Vzhľadom na špecifické nároky na hydrologický režim a veľkú zraniteľnosť zmenou vonkajších podmienok sa stávajú čoraz zriedkavejšími mokradňové spoločenstvá. Patria k nim napríklad aj lemy lužných drevín a vlhkomilných bylín pri vodných tokoch a plochách, ale najvzácnejšie a najohrozenejšie sú fragmenty slatín s typickými rašeliniskovými spoločenstvami, v ktorých majú svoj domov mnohé machorasty, spoločenstvá nízkych a vysokých ostríc a na ne nadväzujúce vyššie sukcesné štádiá s porastami krov a stromov. K najzaujímavejším druhom patria mäsožravé rastliny, ako sú napríklad rosička okrúhlostá, ohrozená rosička anglická, alebo tučnice.

Vo faune prevládajú horské živočíchy, ale vďaka špecifikám klímy sa aj v živočíšstve vyskytujú určité zvláštnosti, pričom cenné sú aj podhorské biotopy pahorkatín, lesíkov a mokradí. Faunu stavovcov reprezentujú charakteristické zástupcovia západokarpatských spoločenstiev centrálneho okresu fatranského. V celom území nachádzajú dobré podmienky pre svoj život cicavce. Spomeňme naše veľké šelmy ako je medveď hnedý, vlk dravý a vzácny rys ostrovid, či mačka divá. K nim sa radia ďalšie mäsožravce hor a pohoria ako je hazvec lesný, kuny a vzácne aj vydra riečna. Z poľovnej zveri tu môžeme stretnúť početné skupiny jelenej, srnčej či diviacej zveri, zajaca poľného či líšku. Z hľadavcov môžeme spomenúť typických, ale nie početných obyvateľov lesov a ich okrajov ako je plch lieskový, plch lesný alebo plch sivý, v zachovaných porastoch v záveroch dolín žije aj vzácny hraboš tatranský alebo myšovka horská. K nim sa pridružuje ďalší vzácny druh zo skupiny hmyzožravcov piskor vrchovský alebo popri potokoch a v mokradiach žijúce dulovnice. Tejto časti pohoria sú domovom a zimoviskom viacerých druhov netopierov, vrátane tých vzácnejších ako sú pokováre, netopier veľkouchý, netopier pestrý. Letné kolónie netopierov však nachádzame i na povalách budov a kostolov, predovšetkým netopiera obyčajného. Juhozápadná časť Veľkej Fatry patrí k najcennejším územiám aj pokiaľ ide o hniezdiace druhy vtákov, vrátane tých najohrozenejších ako je orol skalný, orol kriľavý, včelár lesný, sokol sťahovavý, bocian čierny, murárik červenokrídly, skaliar pestrý alebo vrchárka červenokavá. Nachádzajú sa tu aj tokaniská a hniezdiská lesných kurovitých vtákov tetra hľadáča, tetra hľadáča a jariabka horného. Hniezdi tu pestrá škála dravcov, viaceré druhy sov od výra skalného, sovy lesnej, sovy dlhochvostej po malé lesné druhy ako je kuvik vrbáč a kuvik kapcavý.

Pozorovať tu môžeme aj viaceré druhy d'atľov, napríklad d'atľa trojprstého, d'atľa čierneho, d'atľa bieločrťového, žľnu sivú, krutohlavu hnedú, alebo aj vzácneho lelka Lesného. Zo spevavcov tu môžeme spomenúť ďalšie významné hniezdiace škovránka stromového, muchára sivého, muchárika červenohrdlého, muchárika bieločrťového, žltouchvosta lesného, drozda kolohrivého, strakoša červenochrťového, krkavca čierneho, či orešnicu perlavú. Na horských lúčach vidnoľabušku vrchovskú, popri potokoch vodnára potočného, trasochvosta horského alebo pestrého rybárika riečného. Ako významné hniezdiace teritórium ohrozených druhov vtákov bola Veľká Fatra zaradená nielen medzi 32 významných vtáčích území Európy na Slovensku, ale bola ja navrhnutá medzi chránené vtáčie územia v rámci Európskeho spoločenstva. V niektorých obciach Turčianskej kotliny pravidelne hniezdi bocian biely, zo sov plamienky driemavé alebo kuvik plačlivý, či čoraz vzácnejšie lastovičky a beloričky, v ich okolí na poliach jarabica poľná, prepelica poľná, škovránok poľný, príhľaviar čiernohlavý, chrapkáč poľný, či sibiak chochlatý. Zistených tu bolo 7 druhov plazov, z ktorých môžeme stretnúť nielen bežnejšiu jaštericu živorodú, slepúcha lámavého, či vretenicu severnú, ale aj vzácnejšiu jaštericu múrovú, alebo úžovku hladkú (10.5.2021, <https://mreferaty.aktuality.sk/velka-fatra/referat-9370>).

2.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Obec je elektrifikovaná. Rozvodná sieť plynu nie je v obci vybudovaná. Obyvatelia sú napojení ani na verejný vodovod. Obec nemá vybudovanú splaškovú kanalizáciu s ČOV. Pokrytie mobilných operátorov je nedostatočné z dôvodu komplikovaného reliéfu - T - mobile 50 %, Orange 65 %, 4ka a O2 cca. 50 %. Občania majú v súčasnosti možnosť pripojenia na Internet prostredníctvom metalickej siete a 4G siete.

Infraštruktúra	jednotka	súčasný stav	budúci stav
Pošta	ano/nie	nie	nie
Verejný vodovod	pokrytie v %	áno	áno
Vlastný zdroj pitnej vody	názov/výdatnosť	áno	áno
Verejná kanalizácia dažďová	pokrytie v %	10	80

Kanalizačná sieť pripojená na ČOV	pokrytie v %	0	100
Rozvodná sieť plynu	pokrytie v %	0	0
pripojenie na sieť internet	DSL	áno	áno
verejný internet	EDGE/UMTS/4G	áno	áno
verejný prístupový bod	ano/nie	nie	nie
pokrytie signálom Orange	ano/nie	nie	nie
pokrytie signálom T-mobile	%	65 %	100 %
pokrytie signálom O2	%	50 %	100 %
pramene pitnej vody	%	50 %	100 %
vodojemy	počet	áno	áno
skládka TKO	počet/objem	áno	áno
separovaný zber	ano/nie	nie	nie
zberný dvor pre separovaný zber	ano/nie	áno	áno
kompostovisko	ano/nie	nie	áno
cintorín	počet	1	1
dom smútku	počet	1	1

Zdroj: OcÚ Dolný Harmanec , 2021

Zásobovanie pitnou vodou

Obec Dolný Harmanec je zásobovaná pitnou vodou zo skupinového vodovodu v správe spoločnosti VEOLIA a.s.. Rozvodnú sieť v obci tvoria vodovodné potrubia DN 150 resp. DN 100 mm. Sieť je čiastočne zokruhovaná. Rozvojové zámery uvažujú so zásobovaním pitnou vodou z existujúcich rozvodov pitnej vody DN 100. Spôsob zásobovania jednotlivých rozvojových zámerov pitnou vodou bude upresnený v podrobnejších stupňoch projektovej dokumentácie. V rozvojových zámeroch sa navrhuje rozvod vody z rúr PVC DN 100. Na vodovodnej sieti budú osadené požiarne hydranty, ktoré budú slúžiť aj ako odkalovace, alebo odvzdušnovace. Trasy vodovodných potrubí sú navrhnuté vo verejných komunikáciách a ich výstavba by mala prebiehať súčasne so stavbami a v predstihu pre výstavbou jednotlivých objektov.

Oblasť sa vyznačuje viacerými výdatnými zdrojmi kvalitnej pitnej vody, ktoré sú zachytené do vodovodných systémov (napr. v Čiernej doline alebo prameň Tunel s výdatnosťou 300 l/sek.), prípadne sa využívajú aj na plniarenské účely (10.5.2021, <http://www.dolnyharmanec.sk/historia/>).

Nasledujúca tabuľka prezentuje vybavenosť bytov a domácností. Celkovo 6 bytov v roku 2011 nebolo napojených zdroj pitnej vody. Na spoločný vodovod bolo napojených 54 domácností v RD.

Byty podľa zásobovania vodou RD

v byte - spoločný zdroj	v byte - vlastný zdroj	mimo bytu	bez vodovodu
54	6	0	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Ochranné pásma

- ochranné pásmo vodovodov a kanalizácií v zmysle §19 zákona č. 442/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov: do priemeru DN 500 **1,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia, priemeru DN500 a viac **2,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia (navrhované potrubia)

Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

V súčasnom období nie je v obci vybudovaná kanalizačná sieť a ČOV. V súčasnosti je trend riešiť túto situáciu samostatnými domovými čistiarnami. Z prevádzkových skúseností však vyplýva, že kvalita a technologické vybavenie mnohých domových ČOV je na nízkej úrovni a neumožňuje adekvátne čistenie odpadových vôd. Preto pri návrhu odvádzania a likvidácie splaškových odpadových vôd treba vychádzať z nasledovných kritérií: v sídle riešiť odvádzanie splaškových odpadových vôd cez spoločnú splaškovú kanalizáciu, vybudovať pre obce mikroregiónu samostatnú mechanicko – biologickú ČOV, pričom v prvej etape je vhodné pre obec vybudovať ČOV so zvozom odpadových vôd zo žump a v druhej etape vybudovať splaškovú kanalizáciu. V obci je potrebné vybudovať splaškovú kanalizáciu profilu DN 300.

Ochranné pásma

- ochranné pásmo vodovodov a kanalizácií v zmysle §19 zákona č. 442/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov: do priemeru DN 500 **1,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia, priemeru DN500 a viac **2,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia (navrhované potrubia)

Elektrická rozvodná sieť

V súčasnosti je hlavným napájacím bodom pre zásobovanie riešeného územia obce elektrickou energiou je z hľadiska širších územných vzťahov elektrická rozvodná a transformovňa Rz 110/22 kV. Z tejto rozvodne a transformovne sú vyvedené 22 kV distribučné linky v smere do záujmového a riešeného územia. Distribučné vedenia 22 kV slúžia pre rozdelenie elektrickej energie z nadradenej sústavy. Z tohto VN 22 kV vzdušného vedenia sú zrealizované VN 22 kV vzdušné prípojky, pre zásobovanie elektrickou energiou vonkajších stožiarových trafostaníc obce s prevodom 22 kV/0.4 kV. Trafostanice sú pripojené VN 22 kV vzdušnými prípojkami z distribučnej linky. Jednotlivé trafostanice v obci sú určené pre zásobovanie obce Dolný aj Hroný Harmanec. Pri súčasnej potrebe elektrickej energie na úrovni DTS vykazujú ešte dostatočnú kapacitu. Dôležitú úlohu tu taktiež zohráva kapacita prenosových možností VN a NN vedení (dĺžky a prierezy jednotlivých vedení a stupeň ich zaťaženia). Tieto trafostanice slúžia taktiež pre technicko - komunálnu vybavenosť a ich výkonové zaťaženie je premenlivé v závislosti na sezónnosti odberu a ročnom období. Sekundárne rozvody NN sú prevedené systémom napätí 400/230V. Rozvody sú prevedené vonkajšími vzdušným vedeniami NN a to holými vodičmi s prierezom AlFe na betónových a drevených podperných bodoch spolu s rozvodom verejného osvetlenia, ktorý je prevedený vodičom AlFe. Svietidlá sú v ledkové, osadené na podperných bodoch spolu s NN rozvodom. Spínanie verejného osvetlenia je centrálné prostredníctvom impulzných káblov cez RVO pri trafostaniciach. Niektoré NN sekundárne vývody zo stožiarových trafostaníc do centier spotreby sú vyvedené prostredníctvom závesných káblov po stožiaroch NN sekundárnej vzdušnej siete.

Ochranné pásma

- ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča pri napätí:
 - od 1 kV do 35 kV vrátane: 1. pre vodiče bez izolácie 10 m, v súvislých lesných priesekoch 7 m,
 - pre vodiče so základnou izoláciou 4 m, v súvislých lesných priesekoch 2 m, 3. pre zavesené káblvé vedenie 1 m
 - od 35 kV do 110 kV vrátane 15 m
 - od 220 kV do 400 kV vrátane 25 m
- v ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je zakázané:
 - zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti 2 m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou
 - uskladiť ľahko horľavé alebo výbušné látky
 - vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku
 - vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia
- vlastníik pozemku je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a prístup k vedeniu a na tento účel umožniť prevádzkovateľovi udržiavať voľný pruh pozemkov (bezlesie) v šírke 4 m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia (táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej z vonkajšej strany nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podperného bodu)
- ochranné pásmo zaveseného káblvého vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča pri napätí od 35 kV do 110 kV vrátane je 2 m
- ochranné pásmo vonkajšieho podzemného elektrického vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla:
 - 1 m pri napätí do 110 kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky
 - 3 m pri napätí nad 110 kV
- v ochrannom pásme vonkajšieho podzemného elektrického vedenia a nad týmto vedením je zakázané:
 - zriaďovať stavby, konštrukcie, skládky, vysádzať trvalé porasty a používať osobitne ťažné mechanizmy
 - vykonávať bez predchádzajúceho súhlasu prevádzkovateľa elektrického vedenia zemné práce a iné činnosti, ktoré by mohli ohroziť elektrické vedenie, spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky, prípadne sťažiť prístup k elektrickému vedeniu
- ochranné pásmo elektrickej stanice vonkajšieho vyhotovenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36:
 - s napätím 110 kV a viac je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
 - s napätím do 110 kV je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice

- s vnútorným vyhotovením je vymedzené oplotením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice, pričom musí byť zabezpečený prístup do elektrickej stanice na výmenu technologických zariadení
- v ochrannom pásme elektrickej stanice je zakázané vykonávať činnosti, pri ktorých je ohrozená bezpečnosť osôb, majetku a spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky elektrickej stanice (ÚPD M., 2008).

Zásobovanie plynom

Obec Dolný a Horný Harmanec nie je v súčasnosti plynofikovaná. Do budúcnosti sa predpokladá plynofikácia obce.

Zásobovanie teplom

V riešenom území je vzhľadom na prevažný spôsob využívania územia (bývanie) logicky predurčený aj spôsob zásobovania teplom. Územie je z pohľadu zásobovania teplom riešené kombinovaným spôsobom. Hlavný spôsob zásobovania sú lokálne zdroje tepla na pevné palivo - prevažne na atmosferické spaľovanie drevnej hmoty. Druhé najčastejšie využitie zdroja tepla je elektrické vykurovanie (akumulačné). Ďalšími zdrojmi energie sú v zanedbateľnej miere propán (najmä technologické účely – varenie). Väčšina objektov má inštalovaný kombinovaný spôsob vykurovania, najčastejšie v kombinácii zdroja tepla kotol na drevo / elektrické vykurovanie. Uvedené kombinácie sú riešené pre vykurovanie aj pre ohrev TUV.

Najviac bytov v obci Dolný Harmanec je v súčasnosti vykurovaných prostredníctvom ústredného lokálneho kúrenia - 35. Tento typ vykurovania je využívaný pri rodinných domoch. Iný typ vykurovanie využíva cca. 33 bytov.

Obývané byty podľa typu kúrenia							
ústredné diaľkové	0	ústredné lokálne	35	iný	33	bez kúrenia	0
Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011							

V súvislosti s využívaným zdrojom energie je najväčší počet bytov zastúpených pevným palivom – 60 bytov a elektrikou – 8 bytov.

Obývané byty podľa zdrojov energie						
plyn	elektrina	kvapalné palivo	pevné palivo	iný	žiadny	
0	8	0	60	1		0
Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011						

Miestny rozhlas

Vedenie miestneho rozhlasu je vedené pozdĺž miestnych komunikácií, väčšinou súbežne s vedením NN. Miestny rozhlas v obci je prevedený vzdušne samonosným káblom na betónových stĺpoch NN vo výške 1m pod úrovňou vedenia NN a VO vedení. Stožiare sú aj oceľové do výšky 7.5 m nad zemou. Reprodukory prevažne 15 a 25 W sú rozmiestnené tak, aby nevznikali zázneje. Vedenie je na oboch koncoch chránené proti podpätiu bleskoistkami. Z hľadiska funkčnosti bude plne vyhovovať aj v ďalšom období až do času, pokiaľ odovzdávanie informácií v obci nebude na báze miestnej výmeny informácií z centra na Obecnom úrade.

Televízia

V obci je príjem televízneho signálu Slovenskej televízie zabezpečovaný televíznym prekryvačom DVB. Signál ku koncesionárom sa nedostáva na kvalitnej úrovni. Kvalitný príjem signálu je možný zriadením káblovej televízie s prijímacím zariadením, ktorú nemá obec vybudovanú. Obyvatelia obce využívajú vlastné satelitné prijímače.

Telekomunikácie

Miestne rozvody sú prevedené metalickými káblami na stožiaroch vedených vedľa miestnych komunikácií. Aj okrajové časti sú napojené vzdušnými rozvodmi závesnými káblami. Nové trasy miestnych telekomunikačných káblov pre rozvojové lokality je potrebné viesť po oboch stranách obslužných komunikácií v koridoroch pre inžinierske siete v zmysle platných STN. Body napojenia pre telefónne prípojky novej bytovej výstavby a občianskej vybavenosti budú určené v podmienkach pri začatí územného konania pre konkrétnu lokalitu. Telefónna ústredňa má kapacitu na rozšírenie počtu účastníkov v novej IBV, v novej občianskej vybavenosti a v novej výrobe. Rozvoj mobilnej

telekomunikačnej siete zabezpečujú v súčasnosti 4 operátori a to Orange Slovensko, a.s. Bratislava, O2 a spoločnosť Telecom, a.s., 4ka, a.s.. Tieto spoločnosti majú po území Slovenska rozmiestnené svoje základňové, prenosové a centrálné stanice podľa vlastných navrhnutých koncepcií rozvoja týchto spoločností, za pomoci ktorých zabezpečujú pre svojich užívateľov pokrytie signálom GSM v pásme 900 a 1800 MHz. Územie obce je na 65 % pokryté signálom GSM Orange. Pokrytie ostatných operátorov je rovnako nedostatočné (cca. 50 %).

Ochranné pásma

ochranné pásma telekomunikačných vedení, zariadení a objektov verejnej telekomunikačnej siete v zmysle Zákona o elektronických komunikáciách č. 610/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov (ÚPD M.,2008).

Verejné osvetlenie

V súčasnosti sú všetky ulice pokryté rozvodmi verejného osvetlenia s led osvetľovacími telesami. Systém verejného osvetlenia sa musí postupne rekonštruovať s dôrazom na zníženie energetickej náročnosti osvetlenia. Pre osvetlenie ulíc v navrhovaných rozvojových lokalitách sa počíta s vybudovaním verejného osvetlenia. Káblový rozvod medzi svietidlami bude uložený v zemi vo výkope, súbežne s vedeniami NN. Pri križovaní vedenia s komunikáciami alebo inými podzemnými inžinierskymi sieťami sa káble uložia do chráničiek. Sieť verejného osvetlenia bude riešená s použitím moderných energeticky úsporných zdrojov svetla. Osvetlenie sa bude ovládať automaticky pomocou fotobunky alebo istiacimi hodinami.

Ochrana pred povodňami a správa povodí

Obec Dolný a Hroný Harmanec nemá vybudované ochranné technické zariadenia pre odvádzanie dažďových povrchových vôd prevažne vedľa hlavných komunikácií v zastavanej časti. Dažďové vody stekajúce z vyššie položených terénov širšieho okolia sú zachytávané čiastočne systémom jestvujúcich odvodňovacích priekop a sú priamo odvádzané do recipientu toku Bystrica, ktorá preteká stredom obce smerom na obec Harmanec. Súčasná likvidácia dažďových vôd len čiastočne zabezpečuje potreby bezproblémového odvádzania dažďových vôd z územia obce čo súvisí s tým, že odvodňovacie priekopy majú nedostatočnú kapacitu na plné zneškodňovanie prívalových dažďových vôd.

Ochranné pásma

- obojstranné ochranné pásmo pobrežných pozemkov v zmysle ustanovení §49 zákona č. 364/2004 o vodách: **10 m** od vzdušnej päty, respektíve brehovej čiary miestnych tokov z dôvodov vykonávania činnosti správcu toku. Do tohto územia nie je možné umiestňovať technickú infraštruktúru, žiadame pevné stavby ani súvislú vzrastlú zeleň. Toto územie nie je možné poľnohospodársky obhospodarováť. Musí byť zachovaný prístup mechanizácie správcu vodného toku a povodia k pobrežným pozemkom z dôvodu údržby a kontroly. Všetky prípadné križovania inžinierskych sietí s vodným tokom musia byť riešené podľa STN 73 6822 – Križovanie a súbehy vedení s vodnými tokmi a akékoľvek stavebné aktivity v ochrannom pásme tokov musia byť prerokované so správcou toku a povodia.

Pri návrhu investícií je potrebné rešpektovať ustanovenia § 49 zákona č. 364/2004 Z. z. vodách a vyhlášky č. 211/2005 Z. z.. Všetky prípadné križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené podľa STN 73 6822 „Križovania a súbehy vedení s vodnými tokmi“. (ÚPD M.,2008).

Civilná ochrana obyvateľstva

V obci v súčasnosti nie sú vybudované nijaké väčšie špeciálne zariadenia v súvislosti s civilnou ochranou. Ukrytie obyvateľov je riešené formou jednoduchých úkrytov budovaných svojpomocne. Väčšia časť objektov v obci je podpivničená, pivničné priestory slúžia pre ukrytie obyvateľstva. V rámci navrhovaných rozvojových plôch určených pre obytnú výstavbu sa ukrytie obyvateľstva bude riešiť v pivničných priestoroch obytných objektov, príp. zariadení občianskej vybavenosti.

Požiarna ochrana

Obec má fungujúci dobrovoľný hasičský zbor, ktorý plní úlohy súvisiace so zdolávaním požiarov a vykonávaním záchranných prác pri živelných pohromách a iných mimoriadnych udalostiach. V prípade požiaru slúži zásahová jednotka z obce Harmanec, prípadne mesta Banská Bystrica. Navrhovaná sieť zberných a obslužných komunikácií v zastavanom území umožní optimálny prístup požiarnej techniky do všetkých jej častí a k jednotlivým objektom.

Cintorínske služby

Pochovávanie na území obce Dolný Harmanec sa realizuje len na cintoríne. V obci Dolný Harmanec sa územie akceptuje ako jeden pochovávaci obvod. Nachádza sa tu 1 cintorín v centrálnej časti obce na pravom brehu potoka Bystrica. Terén cintorína je svahovitý. V cintoríne sa odporúča realizovať výsadba estetickej parkovej zelene a dostavba chodníkov. V obci je vybudovaný dom mútku. Obec neplánuje rozšírenie plochy cintorína.

Ochranné pásma

- ochranné pásmo cintorína (pohrebiska) v zmysle Zákona č. 470/2005 Z. z. o pohrebníctve a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov – 50 m – v ochrannom pásme sa nesmú povoľovať ani umiestňovať budovy – šírka ochranného pásma pohrebiska 50 m sa nevyžaduje pre pohrebiská zriadené pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 470/2005 Z. z. t.j. pred 1.11.2005 (ÚPD M.,2008).

2.4. DOPRAVA

Doprava predstavuje jeden z kľúčových faktorov rozvoja obce Dolný a Hroný Harmanec, pričom sama o sebe nie je cieľom, ale prostriedkom hospodárskeho rozvoja a predpokladom k dosiahnutiu sociálnej a regionálnej súdržnosti. Rezort dopravy si v súlade so zásadami trvalo udržateľného rozvoja vytýčil v rámci dopravnej politiky SR globálny cieľ, ktorým je trvalo udržateľná mobilita. Môžeme ju definovať ako dlhodobé zabezpečenie neustále narastajúcich prepravných potrieb spoločnosti (prepravy tovarov a osôb) v požadovanom čase a kvalite, s maximálnou efektívnosťou, pri súčasnom znižovaní negatívnych účinkov dopravy na životné prostredie a zdravie obyvateľov.

Širšie dopravné vzťahy obce Dolný Harmanec a jej časti Hroný Harmanec sú podmienené dopravnými väzbami na sídelnú štruktúru Banskobystrického a Žilinského kraja. Základnými druhmi dopravy sú doprava cestná. V cestnej doprave je pripojenie riešeného územia zabezpečené cestou I. triedy umožňujúcou prepojenie na okresné mesto Banská Bystrica a na hlavné mesto Bratislava a cestou I. triedy 1/14 s prepojením na Banskú Bystricu a mesto Turčianske Teplice. Letecká doprava s verejnou prepravou osôb sa na riešenom území nenachádza, najbližšie letisko je na Sliači, ktoré prestalo plniť funkciu civilného letiska.

Štátne komunikácie

Základný komunikačný systém obce predstavuje cesta I. triedy č.1/14. Cestný dopravný systém sprostredkúva dopravné vzťahy, ktoré svojou úrovňou a dopravným významom presahujú sídelnú úroveň. Celková sieť štátnych komunikácií predstavuje cca. 2 km. Prepája región severne s okresom Turčianske Teplice 1/14 a južne s mestom Banská Bystrica E77 (I/59) a regiónom Liptov. V meste Ružomberok sa napája na cestu D1.

Miestne komunikácie

Miestne a účelové komunikácie tvoria doplnujúcu dopravnú sieť v obci Dolný aj Hroný Harmanec. V obciach je vybudovaných cca. 1 km miestnych komunikácií. V celom rozsahu sa pripájajú na hlavnú dopravnú os a svojím charakterom obslužných komunikácií zabezpečujú spolu s upokojenými ulicami prístup takmer ku všetkým jestvujúcim objektom a železničnej stanici. Celú cestnú sieť v intraviláne i v extraviláne katastrálneho územia dopĺňajú cesty nespevnené. U jestvujúcich komunikácií obojsmerných je potrebné dodržať minimálnu šírku jazdného pruhu 2,75 m, t.j. celkovú šírku vozovky min. 5,5 m. U komunikácií, kde priestorové pomery nedovoľujú cestu upraviť na požadovanú šírku pre obojsmerné komunikácie alebo svojím charakterom nevyžadujú rekonštrukciu (ulice na konci zástavby), je nutné preradenie do kategórie upokojených komunikácií funkčnej triedy D1 potrebnej šírky, s patričným dopravným značením s prednosťou chodcov (20 km/hod.) – obytná zóna. V prípade zaslepenia trás je na ich konci nutné dodržať obratiská v zmysle platných noriem V samotnej obci sú miestne komunikácie šírky od 3,0 m do 6,0 m s asfaltovým krytom v kategórii MO 6,5/30. Sú z väčšej časti opravené. V novonavrhovaných lokalitách sú komunikácie riešené v kategórii MO 6,5/40, alebo MO 6,5/30. Upokojené komunikácie sú riešené v kategórii MOU 4,5/30.

Hromadná doprava

Hromadná preprava osôb je v súčasnosti, v Dolnom Harmanci a je časti Horný Harmanec zabezpečovaná Slovenskou autobusovou dopravou, SAD Zvolen, a.s.. Dopravca SAD neuvažuje so

zásadnými zmenami vo vykonávaní verejnej pravidelnej autobusovej dopravy na území obce. Pre linky sú tu situované 4 zastávky verejnej pravidelnej autobusovej dopravy. Prístrešky majú všetky 4 a pre cestujúcich na zastávkach sú vo vyhovujúcom stave. Izochrómy pešej dostupnosti nie je vzhľadom na jestvujúcu zástavbu v plnej miere pre riešené územie aj vzhľadom na zámery SAD vo vykonávaní verejnej dopravy dosiahnuť. 3 Prístrešky sa nachádzajú v Dolnom Harmanci a 1 v časti obce Horný Harmanec.

Pešie komunikácie a priestranstvá

Pešia doprava vyplýva z celkového riešenia prostredia. Pozdĺž obslužných komunikácií v jestvujúcej zástavbe nie sú vybudované chodníky. Pozdĺž cesty 1/14 je v spodnej časti obce Dolný Harmanec vybudovaný jednostranný chodník. V centrálnej časti obce (kostol, obecný úrad) je vybudovaný samostatný chodník (asfaltový povrch) na každej strane cesty 1/14.

Podiel bicyklovej dopravy z pohľadu celkovej dopravnej práce a z pohľadu nemotorovej dopravy nie je v obci Dolný Harmanec a jej časti Horný Harmanec rozhodujúci a nedosahuje podiel sídiel so zavedeným systémom bicyklovej dopravy, ale aj napriek tomu patrí medzi významné spôsoby dopravnej obsluhy. Konfigurácia terénu, rozmiestnenie urbanistických prvkov (bývanie, vybavenosť) v obci nedáva predpoklady k významnejšiemu postaveniu bicyklovej dopravy, ako jedného zo základných vnútrošidelných dopravných systémov (hlavne kvôli dopravnej situácii na ceste 1/14). Dopravnourbanistické i technické podmienky v sídle sa nedajú hodnotiť priaznivo a nedávajú veľké predpoklady na rozvoj tohto ekologicky najefektívnejšieho druhu dopravy.

Statická doprava

Parkovanie v obci je v súčasnosti organizované v dvoch formách, jednou je parkovanie mimo jazdných pruhov, ale na vozovke, druhou je parkovanie na vyhradených parkovacích plochách (obecný úrad, obchodné jednotky, cintorín). Odstavenie vozidiel sa zabezpečuje, v prípade individuálnej bytovej zástavby na vlastnom pozemku, buď v jednotlivo stojacich, alebo vstavaných garážach, alebo mimo vlastného pozemku.

Železničná doprava

Priamo cez kataster obce prechádza železničná trať. V Dolnom Harmanci aj časti Horný Harmanec sa nachádza železničná stanica, ktorá je v súčasnej dobe mimo prevádzky. Obcou prechádza železničná trať č. 172.

Chotárom obce prechádza aj najnáročnejší úsek unikátnej železničnej trate Banská Bystrica - Dolná Štubňa, ktorá bola postavená v rokoch 1936 - 1940. Z celkového počtu 22 tunelov na trati sa v tomto úseku nachádza niekoľko z nich vrátane kruhového v Bystrickej doline a vrcholového tunela s dĺžkou 4698 m, ktorý je najdlhším na Slovensku a snáď aj v strednej Európe. Na pamiatku 35 obetiam výstavby tejto železnice postavili v Dolnom Harmanci pamätník. Počas SNP na tejto trati operoval improvizovaný pancierový vlak "Hurban" (v roku 1969 železničná trať B. Bystrica - Diviaky dostala názov "Trať SNP") (10.5.2021, <http://www.dolnyharmanec.sk/historia/>).

Cyklistická doprava.

Cez obec prechádzajú 4 značené cyklotrasy. Červená cyklotrasa prechádza v dĺžke 11,3 km - cyklotrasa Vrchárska cyklomagistrála 042. Modrá cyklotrasa prechádza cez obec v dĺžke 297 m - Severný okruh. Zelená cyklotrasa 15,31 km a žltá cyklotrasa v dĺžke 8,21 km. spolu sa nachádza v obci, alebo ňou prechádza 35 km cyklotrás.

2.5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Priemysel, energetika, doprava a ťažba nerastných surovín, majú okrem hospodárskeho významu značne negatívny vplyv na krajinnno-prírodné prostredie v katastrálnom území obce a jej blízkom okolí. Obec leží na ochrannom území chráneného územia Národný Park Veľká Fatra. NP Veľkú Fatru charakterizuje značná pestrosť prírodných hodnôt, ale aj rôznorodé spôsoby jeho hospodárskeho využitia. Prítomnosť chránených území a potreba zvýšenej ochrany územia ovplyvňuje zákonite aj spoločensko-hospodársku činnosť v obci Dolný Harmanec a jej časti Horný Harmanec, ktorá sa

prejavuje hlavne v možnosti zakladania len ekologicky nezávadných prevádzok a obmedzených možnostiach hospodárskeho využívania okolitých lesných porastov, vodných tokov a okolitej pôdy.

Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny (v znení č. r1/c48/2003 Z. z., 525/2003 Z. z., 205/2004 Z. z., 364/2004 Z. z., 587/2004 Z. z., 15/2005 Z. z., 479/2005 Z. z., 24/2006 Z. z., 359/2007 Z. z., 454/2007 Z. z., 515/2008 Z. z., 117/2010 Z. z., 145/2010 Z. z., 408/2011 Z. z., 180/2013 Z. z., 207/2013 Z. z., 311/2013 Z. z., 506/2013 Z. z., 35/2014 Z. z., 198/2014 Z. z., 314/2014 Z. z., 324/2014 Z. z., 91/2016 Z. z., 125/2016 Z. z., 240/2017 Z. z., 177/2018 Z. z., 284/2018 Z. z., 310/2018 Z. z., 150/2019 Z. z., 221/2019 Z. z., 356/2019 Z. z., 356/2019 Z. z., 74/2020 Z. z.) legislatívnou formou zabezpečuje zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života na Zemi, vytvorenie podmienok na trvalé udržanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a udržanie ekologickej stability. Vymedzuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín.

Ochrana prírody

Natura 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii. Základom pre vytvorenie sústavy Natura 2000 sú dve právne normy EÚ:

smernica Rady Európskych spoločenstiev č. **79/409/EHS** o ochrane voľne žijúcich vtákov (známa tiež ako smernica o vtákoch - Birds Directive);

smernica Rady Európskych spoločenstiev č. **92/43/EHS** o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (známa tiež ako smernica o biotopoch - Habitats Directive).

Sústavu NATURA 2000 tvoria teda 2 typy území:

osobitne chránené územia (Special Protection Areas, SPA) - vyhlasované na základe smernice o vtákoch - v národnej legislatíve: chránené vtáčie územia;

osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, SAC) - vyhlasované na základe smernice o biotopoch - v národnej legislatíve: územia európskeho významu - pred vyhlásením, po vyhlásení je územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území.

Tieto dve smernice predstavujú doposiaľ najkomplexnejšiu právnu normu na ochranu prírody vo svete.

Do katastra obce zasahuje lokalita NATURA 2000.

Názov	Veľká Fatra
Kód územia	SKCHVU033
Kraj	Banskobystrický
Správca územia	NP Veľká Fatra
Platnosť k	1.4.2012
Katastrálne územia	Donovaly Dolný Harmanec Motyčky Staré Hory Turecká Špania Dolina Harmanec Kordíky

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území

Lyžiarske zjazdové trate
Budovanie a vyznačenie mototrás
Účelové komunikácie
Železničné, lanové a iné dráhy
Telekomunikačné stožiare a transformačné stanice
Diaľkové rozvody elektriny
Miestne rozvody elektriny (okrem domových prípojk)
Stožiare elektrických vedení, transformačné stanice
Lyžiarske vleky
Umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia
Úpravy tokov, priehrad, rybníkov a ochranných hrádzí
Umiestnenie zariadenia na vodnom toku alebo inej vodnej ploche nesúžiacej plavbe alebo správe vodného toku alebo vodného diela
Umiestnenie vodného diela
Cesty I. až III. triedy
Osvetlenie bežeckých tratí, lyžiarskych tratí a športových areálov mimo uzavretých stavieb
Terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery
Použitie zariadení spôsobujúcich svetelné a hlukové efekty, najmä ohňostroj, laserové zariadenie, reprodukovaná hudba mimo uzavretých stavieb
Hotely a motely
Vykonať činnosti meniacej stav mokrade alebo koryto vodného toku, najmä ich úpravu, zasypávanie, odvodňovanie, ťažba trstí, rašelin, bahna a riečného materiálu okrem vykonávania týchto činností v koryte vodného toku jeho správcom
Výrub drevín brehových porastov (žiadateľ nie je správcom vodného toku), nad 50 m dĺžky
Údržba brehových porastov (oprávnenie správcu toku), nad 1000 m dĺžky
Likvidácia brehových porastov holorubným spôsobom (oprávnenie správcu toku), nad 100 m dĺžky
Výrub drevín pri cestných komunikáciách, nad 300 m dĺžky
Likvidácia jedno alebo viacradových stromoradií, nad 100 m dĺžky
Výrub stromov na pasienkoch s plochou väčšou ako 5 ha (okrem náletu do 20 rokov veku, alebo obvodu do 20 cm), nad 1000 stromov
Likvidácia remízok, nad 100 m²
Likvidácia vetrolamov, protierozných pásov, bez limitu
Golfové ihriská
Veterné elektrárne
Let lietadlom alebo lietajúcim športovým zariadením, najmä klzákom, ktorých výška letu je menšia ako 300 m nad najvyššou prekážkou v okruhu 600 m od lietadla alebo lietajúceho športového zariadenia
Rozširovanie nepôvodných druhov rastlín (s výnimkou druhov uvedených v prílohe č. 2 a 3 vyhlášky)
Lomy a ťažba ostatného stavebného kameňa a nerudných surovín (vrátane pieskov)
Oplocovanie pozemkov okrem oplozenia lesnej škôlky, ovocného sadu a vinice
Rozširovanie všetkých nepôvodných druhov živočíchov
Výkon poľovného práva - lov zveri
Výkon poľovného práva - zber vajec pernatej zveri
Organizovanie spoločných poľovačiek
Oplozenie pozemku za hranicami zastavaného územia obce okrem oplozenia lesnej škôlky, ovocného sadu a vinice
Rozširovanie inváznych druhov rastlín uvedených v prílohe č. 2 vyhlášky
vymedzenie lokalít a stálych trás skalolezectva
Pohyb mimo vyznačených chodníkov v lesnom vegetačnom stupni (okrem vlastníka)
Pohyb mimo vyznačených chodníkov v alpskom vegetačnom stupni
Používanie chemických látok spojených s úpravou vlastností snehu na ploche 2 ha a viac
Vypaľovanie stariny
Jazda na snežných skútroch
Vypúšťanie odpadových vôd a osobitných vôd do povrchových vôd poškodzujúce ukazovatele vody vhodnej pre život a reprodukciu pôvodných druhov rýb
Hospodársky odber vody
Povrchové lomy vápencové, dolomitové
Zriadiť poľovnícke zariadenie - zvernica

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia

Budovanie a vyznačenie mototrasy - do 200 m
Zmeny rekreačných objektov na priemyselné - do 50 m
Terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery - do 100 m
Použitie zariadení spôsobujúcich svetelné a hlukové efekty, najmä ohňostroj, laserové zariadenie, reprodukovaná hudba mimo uzavretých - do 200 m
Vypaľovanie stariny - do 500 m
Rozširovanie veľkých nepôvodných druhov živočíchov - do 2000 m
Rozširovanie nepôvodných druhov rastlín (s výnimkou druhov uvedených v prílohe č. 3 vyhlášky a druhov rastlín uvedených v prílohe č.2) - Rastliny I. a II. kategórii Zoznamu nepôvodných, inváznych a expanzívnych - bez limitu
Rozširovanie nepôvodných druhov rastlín (s výnimkou druhov uvedených v prílohe č. 3 vyhlášky a druhov rastlín uvedených v prílohe č.2) - Rastliny I. a II. kategórii Zoznamu nepôvodných, inváznych a expanzívnych - bez limitu

Rozširovanie invázných druhov rastlín uvedených v prílohe č.2 vyhlášky - bez limitu

Rozširovanie invázných druhov rastlín uvedených v prílohe č.2 vyhlášky - bez limitu

Zmeny poľnohospodárskych objektov na priemyselné - do 50 m

Automobilové a motocyklové dráhy - do 200 m (10.5.2021, <http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=4&sec=21&kod=SKCHVU033>).

Názov: Svrčinník
Kód územia: SKUEV0241
Kraj: Banskobystrický kraj
Rozloha: 219,835 ha
Správca územia: Správa CHKO Poľana
Katastrálne územia : Čremošné, Dolný Harmanec, Horná Štubňa, Horný Turček, Kordíky
Vyhlasovací predpis: Výnos Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany

9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy
9180 Lipovo-javorové sutinové lesy
9410 Horské smrekové lesy
9110 Kyslomilné bukové lesy
9140 Javorovo-bukové horské lesy (10.5.2021, <http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=4&sec=5&kod=SKUEV0241>).

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany

Buxbaumia viridis
Canis lupus
Cucujus cinnaberinus
Lynx lynx
Rosalia alpina
Ursus arctos

Názov: Harmanecký Hlboký jarok
Kód územia: SKUEV0244
Kraj: Banskobystrický kraj
Rozloha: 50,532 ha
Správca územia: Správa CHKO Poľana
Katastrálne územia : Čremošné, Dolný Harmanec
Vyhlasovací predpis: Výnos Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany
9150 Vápnomilné bukové lesy
9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území

Terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia

Povrchové veľkokapacitné vápencové a dolomitové lomy
Terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery (10.5.2021, <http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=4&sec=5&kod=SKUEV0244>)

Starostlivosť o územie

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určujú sa zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno - historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Územné plánovanie je v súčasnosti upravené zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov. Územno - plánovacia dokumentácia je základným nástrojom územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie v obci. Základným nástrojom územného plánovania je územný plán obce. Územný plán obce je výsledok formálneho plánovania a je územnoplánovacím dokumentom v zmysle zákona č.50/1976 Zb. (zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov) a v

zmysle vyhlášky č. 84/1976 Zb. (o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii) v znení neskorších predpisov. Obec nemá v súčasnosti schválený územný plán.

Ochrana ovzdušia

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 194/2018 Z.z. o ovzduší, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 137/2010 Z.z. (v znení zákona č. 318/2012 Z.z., zákona č. 180/2013 Z.z., zákona č. 350/2015 Z.z. a zákona č. 293/2017 Z.z.). Vyhláška o zdrojoch znečistenia 410/2012 Z. z. v znení 98/2021. K znečisteniu ovzdušia v obci negatívne prispieva aj automobilová doprava na ceste I/66, ktorej intenzita neustále narastá. Meranie znečisťujúcich látok z dopravy sa zatiaľ nemeria, ale za 90% celkových emisií prchavých organických látok z dopravy zodpovedajú vozidlá s benzínovým motorom. Automobilová doprava na ceste 1/14 okrem zvyšovania plynných emisií z výfukových plynov spôsobuje aj sekundárnu prašnosť.

Produkcia v t na km2 podľa územie, chemická zlúčenina a rok											
Okres Banská Bystrica	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Tuhé emisie	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oxid siričitý	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Oxid dusíka	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,5	0,4
Oxid uhoľnatý	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
<i>Tuhé emisie SR</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>
<i>Oxid siričitý SR</i>	<i>1,3</i>	<i>1,2</i>	<i>1,3</i>	<i>1,3</i>	<i>1,1</i>	<i>1,0</i>	<i>0,9</i>	<i>1,3</i>	<i>0,5</i>	<i>0,5</i>	<i>0,4</i>
<i>Oxid dusíka SR</i>	<i>0,8</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>0,6</i>	<i>0,6</i>	<i>0,6</i>	<i>0,6</i>	<i>0,5</i>	<i>0,5</i>	<i>0,5</i>
<i>Oxid uhoľnatý SR</i>	<i>2,9</i>	<i>2,3</i>	<i>2,6</i>	<i>2,9</i>	<i>2,8</i>	<i>2,8</i>	<i>3,1</i>	<i>3,1</i>	<i>3,1</i>	<i>3,1</i>	<i>2,9</i>

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Do ovzdušia sa z riešeného územia dostávajú: toxické oxidy dusíka (NOX), ktoré spôsobujú ochorenia dýchacích ciest, cyanózu srdca, majú aj karcinogénne účinky, toxický oxid siričitý (CO₂), ktorý naruša krvotvorbu, dráždi sliznice a oči, spôsobuje chronické ochorenia dýchacích ciest, popoličky, ktoré zasahujú predovšetkým dýchacie cesty, pri niektorých druhoch popoličkov je zasiahnuté aj srdce a imunitný aparát (karcinogénne účinky), polietavý prach prevažne zo sekundárnej prašnosti spôsobuje ochorenia dýchacích ciest, rozľahlé plochy porastené burinými spoločenstvami sú jedným zo zdrojov alergických ochorení slizníc. Ako už ale bolo spomenuté, oproti ostatným regiónom Slovenska je okres Banská Bystrica jeden z menej znečistených regiónov. Ako prezentuje nasledujúca tabuľka, k výraznému nárastu dochádza v prípade produkcie oxidu siričitého, ktoré sú pravdepodobne produkované ako externé vplyvy priemyselnej výroby, dopravy a zásobovania teplom v zimnom období. K výraznému nárastu došlo aj v prípade produkcie oxidov dusíka - 350,1 ton.

Produkcia v t podľa územie, chemická zlúčenina a rok											
Okres B. Bystrica	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Tuhé emisie	48,5	44,5	39	33,8	67,5	30,6	28,6	32,7	30,3	24,4	23,9
Oxid siričitý	8,7	6,2	5,4	4,3	73,2	80	85,3	87,2	86,4	181,1	172,4
Oxid dusíka	231,5	206,4	221,9	251,9	299	264	269,2	271,1	261	364,6	350,1
Oxid uhoľnatý	182,1	140,2	155,3	196,1	182,6	125,3	111,1	112	121,3	129,2	125,5

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Vplyvom nepriaznivej klimateografickej polohy (teplotné inverzie v málo vetranej kotline) sa exhaláty hlavne v jesennom a zimnom období koncentrujú v prízemnej vrstve ovzdušia. Naopak koncentrácie polietavého prachu sa zvyšujú pri normálnych klimatických situáciách a to už pri najmenších rýchlostiach vetra.

Hlukové pomery z dopravy

V zmysle Nariadenia vlády SR č. 40/2002 Z. z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami najvyššie prípustné hodnoty hluku z dopravy vo vonkajších priestoroch v obytnom území ciest I. a III. triedy, zberných obecných komunikácií a hlavných železničných ťahov sú povolené pre deň LA eq,p = 60 dB a v noci LA eq,p = 50 dB.

Za zdroje hlukového zaťaženia obce považujeme hluk z cestnej komunikácie – štátnej cesty 1/14 a železničnej trate č. 172.

Odpadové hospodárstvo

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2001 ((v znení č. 91/2016 Z. z., 313/2016 Z. z., 90/2017 Z. z., 90/2017 Z. z., 292/2017 Z. z., 292/2017 Z. z., 106/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 208/2018 Z. z., 312/2018 Z. z., 312/2018 Z. z., 302/2019 Z. z., 302/2019 Z. z., 364/2019 Z. z., 460/2019 Z. z., 460/2019 Z. z., 460/2019 Z. z., 460/2019 Z. z., 74/2020 Z. z., 218/2020 Z. z., 285/2020 Z. z., 285/2020 Z. z., 9/2021 Z. z., 46/2021 Z. z.). Jedným zo základných nástrojov stratégie hospodárenia s odpadmi je vypracovanie „Programov odpadového hospodárstva“. Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky vypracováva Ministerstvo životného prostredia a následne samosprávny kraj, obec a pôvodca odpadu. Obsah Programu odpadového hospodárstva obce na roky 2016 - 2020 je zostavený podľa požiadaviek § 2 až § 5 vyhlášky MŽP SR č. 310/2013 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch a zároveň zohľadňuje POH SR a POH Banskobystrického kraja. Ciele a opatrenia POH SR a POH Banskobystrického kraja 2016 - 2020 sa budú realizovať obcou. Keďže obec nespadá pod povinnosť spracovať POH vzhľadom na jej veľkosť a objem produkovaného odpadu, nemá v súčasnosti spracovaný platný POH.

Odpadové hospodárstvo zahŕňa všetky činnosti zamerané na predchádzanie a obmedzovanie vzniku odpadov, znižovanie ich nebezpečnosti pre životné prostredie, ako aj na nakladanie s odpadmi v súlade s platnými zákonmi. Nakladanie s odpadmi je definované ako zber odpadov, preprava odpadov, zhodnocovanie odpadov a zneškodňovanie odpadov vrátane starostlivosti o miesto zneškodňovania.

Štatistické ukazovatele v oblasti nakladania s komunálnym odpadom prezentuje nasledujúca tabuľka.

Relatívne ukazovatele z oblasti nakladania s komunálnym odpadom v regióne											
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Mn. komun. odpadu (kg/obyv.)	261,7	270,83	267,69	274,92	260,83	282,58	282,76	311,66	346,02	383,39	381,37
Mn. zhodn. kom. odp. (kg/obyv.)	24,51	37,73	36,14	51,1	40,74	58,63	57,46	88,86	122,26	156,65	157,25
Mn. znešk. kom. odp. (kg/obyv.)	229,95	232,47	224,34	223,75	192,23	217,12	224,46	222,35	223,76	226,75	224,11
% zhodnoc. kom. odpadu	9,37	13,93	13,5	18,59	15,62	20,75	20,32	28,51	35,33	40,86	41,23
% zhodn. kom. odp. kompost. (%)	-	-	11,5	18,26	11,65	12,57	16,58	28,05	35,16	40,86	41,23
% miera skládkovania	-	-	81,83	81,39	68,54	68,84	79,34	71,34	64,67	59,14	58,77

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Vibrácie

Z hľadiska trvalých zdrojov vibrácií, ktoré sa vyskytujú v záujmovom území rozlišujeme vibrácie z cestnej dopravy. Na území obce je hlavným zdrojom vibrácií priemyselná výroba a automobilová premávka na ceste 1/14. triedy a železničná dorpava na trati č. 172. Z hľadiska intenzity dopravy v obci je táto environmentálna záťaž závislá najmä od intenzity a skladby dopravného prúdu. Potenciálnym zdrojom vibrácií pri realizácii rozvoja obce bude činnosť ťažkých stavebných mechanizmov, použitie stavebných technológií a preprava ťažkými nákladnými vozidlami. Výraznejší výskyt vibrácií počas výstavby navrhovaných stavebných objektov sa neočakáva. Vplyv vibrácií na okolie v období výstavby možno vzhľadom na použitie bežných stavebných technológií považovať za nevýznamný. Zdrojom vibrácií na nízkej úrovni produkcie budú novo navrhované miestne obslužné komunikácie, ktoré budú v prevažnej miere využívané osobnými motorovými vozidlami.

Pôda

Hodnotené územie tvoria prevažne plochy lesov, lúk a menších polôch s poľnohospodárskou činnosťou, ako aj so zastavanou plochou obce Dolný Harmanec a tak sa predpokladá, že pôvodné horninové prostredie môže byť miestami znečistené priesakmi z lesnej, poľnohospodárskej výroby a únikmi zo septikov. Medzi zdroje, ktoré môžu prispieť k znečisteniu horninového prostredia.

Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerne meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno – imisná kontaminácia pôd.

Kontaminácia pôdy

Dotknuté územie, kvôli skutočnosti, že sa vyznačuje nízkym stupňom poľnohospodárskej produkcie, patrí k oblastiam s menej kontaminovanými pôdami. Pri poľnohospodárskych pôdach možno reálne predpokladať, že vzhľadom na súčasnú ekonomickú situáciu v poľnohospodárstve dochádza v týchto pôdach k úbytku rezíduí priemyselných hnojív a pesticídov. V zastavanom území sa kontaminované pôdy nachádzajú v okolí komunikácií. Tiež sa vyskytujú určité formy znečistenia pôd na okraji zástavby obce spojené so spôsobom bývania v dotknutom území, najmä z pestovateľskej činnosti a drobného chovu zvierat.

Degradácia pôdy eróziou

Vonkajšími faktormi mechanickej degradácie pôd sú vietor a zrážky podporované typom reliéfu a antropogénnou činnosťou. Reliéf v riešenom území je z prevažne hornatý, s prejavom vodnej erózie hlavne v dôsledku krasovej stavby. Erózia sa môže prejaviť aj v blízkosti vodného toku Bystrica, kde sú procesy zmyývania a akumulácie intenzívnejšie.

Správa povodí

Právna starostlivosť o vodu je vymedzená v zákone č. 51/2018 Z.z. o vodách (ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony). Tento zákon vytvára podmienky na všestrannú ochranu povrchových vôd a podzemných vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých krajinných ekosystémov, na zlepšenie stavu povrchových vôd a na ich účelné a hospodárne využívanie.

Z hľadiska kvantitatívnej vodohospodárskej bilancie stanovujúcej vzťah medzi zdrojmi vody a požiadavkami na vodu a zistením požiadaviek krytia vodnými zdrojmi v obci je vo všetkých bilančných profiloch zaznamenaný aktívny bilančný stav. Najvýznamnejším zdrojom znečistenia vôd v regióne sú to skladovacie objekty a manipulačné priestory lesných a poľnohospodárskych podnikov. Lesnícka a poľnohospodárska výroba sa podieľa na znečisťovaní hlavne manipuláciou s drevnou hmotou a ďalšími inými činnosťami. V obci Dolný Harmanec nie je vybudovaná splašková kanalizácia. Absencia kanalizácie predstavuje jeden z najväčších príčin znečisťovania povrchových (Bystrica) a pri možných priesakoch aj podzemných vôd.

2.6. OBYVATEĽSTVO

Nasledujúca tabuľka prezentuje vekovú štruktúru obyvateľov obce podľa pohlavia v roku 2020. Najviac obyvateľov je vo vekovej skupine od 50 do 54 rokov.

Stav trvale bývajúcего obyvateľstva k 31.12.2020 (Osoba)

	2019			
	Spolu	Muži	Ženy	rozdiel
Spolu	272	137	135	-2
4 roky alebo menej	12	9	3	-6
Od 5 do 9 rokov	7	4	3	-1
Od 10 do 14 rokov	22	9	13	4
Od 15 do 19 rokov	16	8	8	0
Od 20 do 24 rokov	19	9	10	1
Od 25 do 29 rokov	15	8	7	-1
Od 30 do 34 rokov	17	11	6	-5
Od 35 do 39 rokov	18	8	10	2
Od 40 do 44 rokov	22	11	11	0
Od 45 do 49 rokov	22	12	10	-2
Od 50 do 54 rokov	34	16	18	2
Od 55 do 59 rokov	18	9	9	0

Od 60 do 64 rokov	11	6	5	-1
Od 65 do 69 rokov	5	3	2	-1
Od 70 do 74 rokov	11	3	8	5
Od 75 do 79 rokov	11	6	5	-1
Od 80 do 84 rokov	6	0	6	6
Od 85 do 89 rokov	3	2	1	-1
Od 90 do 94 rokov	2	2	0	-2
Od 100 do 104 rokov	1	1	0	-1

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet obyvateľov bývajúcich v obci Dolný Harmanec v roku 2020.

Bývajúce obyvateľstvo v obci Dolný Harmanec (rok 2020)

	spolu	ženy	0-14	66+	15-65
obec Dolný Harmanec	272	135	41	39	192

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011,

V roku 2020 žilo v obci celkovo 272 obyvateľov. V tomto roku žilo v obci 135 žien. Najväčšiu skupinu tvorili obyvatelia od 15 do 65 rokov - 192. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry obyvateľstva obce Dolný Harmanec podľa vierovyznania v roku 2011. Obec je podľa kritéria vierovyznania homogénna s 1 dominantným vierovyznaním. Najväčšia časť obyvateľov sa hlásila k rímskokatolíckej cirkvi (56,91 %). Pri 15,45 % nebolo zistené vierovyznanie. Bez vyznania bolo 17,89 % obyvateľov.

Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania

Ukazovateľ	SODB 2011	%
Rímskokatolícka cirkev	140	56,91
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	17	6,91
Gréckokatolícka cirkev	4	1,63
Cirkev bratská	1	0,41
iné	2	0,81
bez vyznania	44	17,89
nezistené	38	15,45

Zdroj: http://www.sodbtn.sk/obce/obec_stat_vierovyznanie.php?kod_obce=543136

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa väčšina obyvateľov hlási k slovenskej národnosti – 95,53 %. V obci žili 2 obyvatelia českej národnosti. Pri 8 obyvateľoch nebola zistená národnosť.

Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti

Ukazovateľ	SODB 2011	%
Slovenská	235	95,53
Rómska	1	0,41
Česká	2	0,81
Nezistené	8	3,25

Zdroj: www.statistics.sk

Demografia

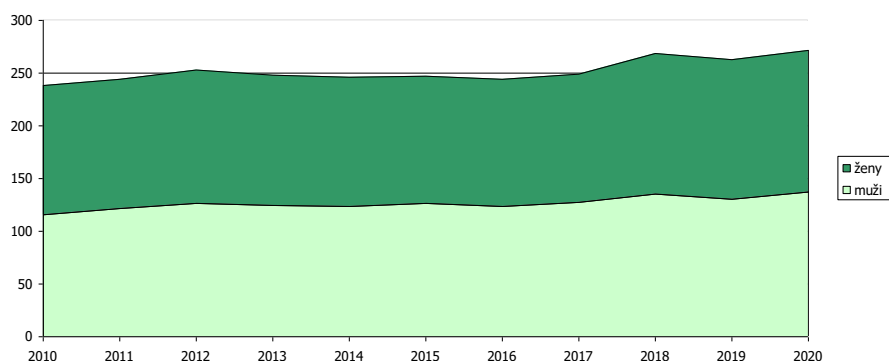
Problémom a zároveň bariérou rozvoja prevažnej časti horských obcí je postupné znižovanie počtu obyvateľov. V prípade obce Dolný Harmanec bol zaznamenaný nárast počtu obyvateľov.

Stav obyvateľstva ku koncu obdobia (k 31.12.)

Obec D. Harmanec	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
k 1.1.	229	245	244	253	248	246	247	244	249	269	263
k 30.6.	235	245	249	251	247	247	246	247	259	266	268
k 31.12	238	244	253	248	246	247	244	249	269	263	272
muži	116	122	126	125	124	126	124	127	135	130	137
ženy	122	122	127	123	122	121	120	122	134	133	135
Index	-	1,025	1,037	0,980	0,992	1,004	0,988	1,020	1,080	0,978	1,034
Priemer Ix											1,014

Zdroj: ŠÚSR, 2010-2020, DataCubes

Zdroj: ŠÚSR, 2010-2020, DataCubes

Počas sledovaného obdobia v priemere počet obyvateľov vzrástol o 44. Priemerný index dosiahol hodnotu 1,014, čo predstavuje priemerný ročný nárast o 1,29 %. K najvyššiemu nárastu došlo v roku 2018, kedy stúpol počet obyvateľov o 20 osôb. K roku s najvyšším poklesom obyvateľstva patril rok 2019, kedy klesol počet obyvateľov o - 6. V roku 2020 stúpol počet obyvateľov o 9. V obci žije výraznejšie väčší počet mužov ako žien.

Prirodzený prírastok obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka prezentuje prirodzený prírastok/úbytok obyvateľstva v okrese, ako aj prirodzený prírastok v obci Dolný Harmanec .

Prirodzený prírastok											
Obec Dolný Harmanec	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. B. Bystrica HMPP	0,69	0,58	0,09	0,22	-0,09	-0,01	0,33	0,14	0,23	-0,3	-0,61
prirodzený prírastok	1	-1	0	1	-4	0	-1	-2	0	-1	2
hrubá miera pr. prír.	4,26	-4,09	0	3,99	-16,19	0	-4,07	-8,11	0	-3,76	7,48

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Vývoj ukazovateľa hrubej miery prirodzeného prírastku obyvateľstva v okrese v sledovanom období vykazuje pozitívny trend. Počet živonarodených prekračuje v obci počet zomrelých obyvateľov v roku 2010, 2013 a 2020. Najvyšší prirodzený úbytok bol zaznamenaný v roku 2014 a to - 4 osoby.

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet živonarodených (hrubá miera) v okrese a vývoj počtu narodených za obec Dolný Harmanec . Rastový trend v okrese bol evidovaný do roku 2016, kedy hrubá miera dosiahla 9,36. Do roku 2020 klesol tento počet na 9,26. V súčasnosti je v obci rastúci trend. Najvyšší počet živonarodených bol evidovaný v roku 2010, 2019 a 2020 a to 3 a 4 osoby.

Počet živonarodených											
Obec Dolný Harmanec	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Banská Bystrica HM	9,87	9,83	9,04	8,95	9,06	9,23	9,36	9,15	9,67	9,39	9,26
narodení	3	1	2	2	1	1	1	1	2	3	4
živonarodení	3	1	2	2	1	1	1	1	2	3	4
hrubá miera živorod.	12,77	4,09	8,05	7,98	4,05	4,06	4,07	4,06	7,72	11,28	14,95

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Štatistika počtu potratov v okrese vykazuje podobné tendencie, ako v prípade obecnej štatistiky. Aj keď z hľadiska trendu počet potratov v obci stúpa aj klesá. Najviac potratov bolo zaznamenaných v roku 2011. Celkovo sa hodnoty nachádzajú väčšinou pod okresnými štatistikami.

Počet potratov											
Obec Dolný Harmanec	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Banská Bystrica HM	2,79	3,01	3,24	3,1	2,85	2,9	2,86	2,56	2,62	2,04	2,08
potratovosť	0	2	0	1	0	1	0	0	0	0	1

hrubá miera potratovosti	0	8,18	0	3,99	0	4,06	0	0	0	0	3,74
index potratovosti	0	200	0	50	0	100	0	0	0	0	25
ukončené tehotenstvá	3	3	2	3	1	2	1	1	2	3	5
hrubá miera uk. tehot.	12,77	12,27	8,05	11,98	4,05	8,11	4,07	4,06	7,72	11,28	18,69

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Počet zomretých v okrese vykazuje stabilný trend s miernym trendom nárastu v posledných rokoch sledovaného obdobia. Počet kolíše okolo 9,138 osôb na 1000 obyvateľov. Najvyšší počet bol zaznamenaný v roku 2020.

V obci Dolný Harmanec možno sledovať narastajúci trend od roku 2014. V roku 2010 bolo evidovaných 8,51 zomretých na 1000 obyvateľov, do roku 2020 to bolo 7,48. Predchádzajúci rok to ale bolo 15,04 zomretých na 1000 obyvateľov.

Počet zomretých											
Obec Dolný Harmanec	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Banská Bystrica HM	9,17	9,25	8,95	8,74	9,15	9,24	9,02	9,01	9,45	9,69	9,88
zomretí	2	2	2	1	5	1	2	3	2	4	2
hrubá miera úmrtnosti	8,51	8,18	8,05	3,99	20,24	4,06	8,15	12,17	7,72	15,04	7,48

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Migrácia obyvateľstva

Migrácia obyvateľstva t.j. rozdiel medzi prístahovanými a vystahovanými obyvateľmi vykazuje pozitívny aj negatívny vývoj. Rozhodujúci podiel na migrácii obyvateľstva v obci pripadá na občanov v produktívnom veku. V sledovanom období vykazoval migračný prírastok pozitívny trend. Len v rokoch 2013, 2016 a 2019 presahoval počet vystahovaných počet prístahovaných. Najvyššia pozitívna bilancia bola zaznamenaná v roku 2018 a 2012.

Saldo sťahovania											
Obec Dolný Harmanec	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Banská Bystrica HM	-0,24	-0,99	-0,38	-0,54	-0,76	-0,87	-0,29	-0,08	-0,14	-1,73	-0,15
migračné saldo	8	0	9	-6	2	1	-2	7	20	-5	7
hr. miera migr. salda	34,04	0	36,22	-23,95	8,1	4,06	-8,15	28,4	77,22	-18,8	26,17

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Najväčší migračný úbytok obyvateľstva bol zaznamenaný v roku 2013 a to - 6 osôb. Nasledujúca tabuľka prezentuje absolútne hodnoty migrujúcich za obec Dolný Harmanec. Najvyšší počet obyvateľov migruje mimo územia. Malá časť obyvateľov sa vystahovala mimo hraníc SR.

Migrácia obyvateľstva											
Obec Dolný Harmanec	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
prístahovaní	9	2	13	4	3	3	0	7	23	6	9
vystahovaní	1	2	4	10	1	2	2	0	3	11	2

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

V sledovanom období počet vystahovaných kolíše. Stúpajúca tendencia bola zaznamenaná hlavne v roku 2013 - celkovo až 10 vystahovaných. V roku 2020 počet vystahovaných dosiahol hodnotu 2. Najväčší počet prístahovaných bol zaznamenaný v roku 2018 kedy sa do obce prístahovalo celkovo 23 obyvateľov.

Celkový prírastok

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj celkového prírastku na 1000 obyvateľov v okrese, ktorý je súčtom prirodzeného a migračného prírastku a absolútne hodnoty za obec. Celkový prírastok vykázal v okrese v sledovanom období kladnú hodnotu v 6 rokoch.

Celkový prírastok (- úbytok)											
------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Obec Dolný Harmanec	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. Banská Bystrica HM	0,45	-0,41	-0,29	-0,32	-0,85	-0,88	0,05	0,05	0,09	-2,03	-0,77
celkový prírastok	9	-1	9	-5	-2	1	-3	5	20	-6	9
hrubá miera celk. pr.	38,3	-4,09	36,22	-19,96	-8,1	4,06	-12,22	20,28	77,22	-22,56	33,64

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2020

Celkový prírastok v obci vykazuje nerovnomerný trend. K najvyššiemu úbytku došlo v roku 2019, kedy počet obyvateľov dosiahol hodnotu – 6. Najvyšší prírastok bol zaznamenaný v roku 2018 a to 20 obyvateľov.

Počet sobášov a rozvodov

Nasledujúce tabuľky prezentujú vývoj počtu sobášov a rozvodov v okrese a sobášnosť a rozvodovosť v obci Dolný Harmanec. Na 1000 obyvateľov v okrese roku 2010 pripadalo 4,69. Do roku 2020 klesol počet na 4,11.

Počet sobášov											
Obec Dolný Harmanec	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. B. Bystrica HM	4,69	4,68	4,53	4,75	4,74	5,21	5,72	5,35	5,13	5,02	4,11
sobášnosť	2	1	1	1	0	1	1	0	0	0	1
hrubá miera sobášnosti	8,51	4,09	4,02	3,99	0	4,06	4,07	0	0	0	3,74

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2020

V porovnaní s regionálnou štatistikou je sobášnosť v obci nižšia, ako v prípade okresu. Najvyšší počet sobášov sa uskutočnil v rokoch 2010 a to len 2. V prípade rozvodovosti boli hodnoty nad aj pod úrovňou okresu. K vyšším počtom došlo v roku 2020.

Počet rozvodov											
Obec Dolný Harmanec	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
okr. B. Bystrica HM	2,29	2,29	2,47	2,11	2,06	1,88	1,72	1,92	1,85	1,8	1,65
rozvodovosť	0	1	1	2	0	0	0	0	0	1	3
hrubá miera roz.	0	4,09	4,02	7,98	0	0	0	0	0	3,76	11,21
index rozvodovosti	0	100	100	200	0	0	0	0	0	0	300

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2020

Hustota obyvateľov

Nasledujúca tabuľka prezentuje hustotu obyvateľov na km². Hustota obyvateľstva v obci je pod úrovňou Slovenska. Ide o horskú dedinu s vysokým podielom lesných pozemkov. Obyvateľstvo je sústredené do centrálnej zóny časti Dolný Harmanec. Z dlhodobého hľadiska dochádza v obci k nárastu hustoty obyvateľstva. V roku 2010 dosiahla hustota hodnotu 5,31 a do roku 2020 stúpila na hodnotu 6,04.

Hustota obyvateľov na km ² k 31.12. podľa územie a rok											
Obec Dolný Harmanec	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
SR	110,09	110,28	110,4	110,51	110,61	110,75	110,93	111,08	111,23	111,33	110,09
okr. Banská Bystrica	137,38	137,34	137,29	137,21	137,1	137,04	137,04	137,05	136,92	136,73	137,38
Obec Dolný Harmanec	5,31	5,52	5,61	5,66	5,58	5,57	5,54	5,57	5,85	6,01	6,04

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2020

Veková štruktúra obyvateľstva obce

Nasledujúca tabuľka predstavuje vývoj počtu obyvateľov podľa 5 ročných vekových skupín.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.)											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Spolu	238	244	253	248	246	247	244	249	269	263	272
0	3	1	1	2	1	1	1	1	2	3	5
1-4	15	15	12	6	6	4	4	5	5	5	7
5-9	8	12	15	17	18	17	13	10	9	10	7

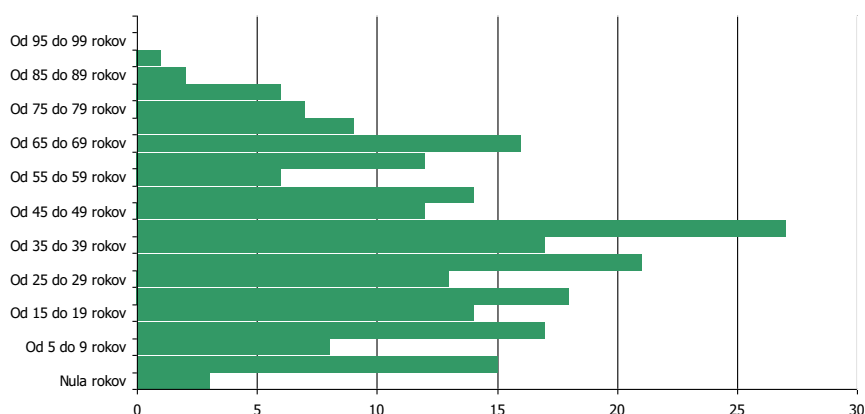

10-14	17	17	16	14	8	10	12	15	24	22	22
15-19	14	17	15	15	19	20	18	16	15	13	16
20-24	18	15	19	19	17	17	20	16	17	18	19
25-29	13	10	8	10	15	13	12	18	18	16	15
30-34	21	22	25	17	13	15	11	9	14	17	17
35-39	17	22	21	21	22	20	20	21	19	16	18
40-44	27	24	26	28	23	21	18	19	20	21	22
45-49	12	18	19	20	26	31	30	28	31	26	22
50-54	14	14	15	15	14	15	19	24	25	30	34
55-59	6	6	8	8	11	11	13	13	17	15	18
60-64	12	14	13	12	10	6	6	9	7	10	11
65-69	16	12	12	17	13	14	14	12	9	7	5
70-74	9	11	13	11	12	14	12	12	17	11	11
75-79	7	5	6	8	10	9	11	10	8	10	11
80-84	6	5	5	4	3	4	4	5	7	7	6
85-89	2	2	2	2	3	4	5	5	3	2	3
90-94	1	2	2	2	1	0	0	0	1	3	2
95-99	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0
100+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1

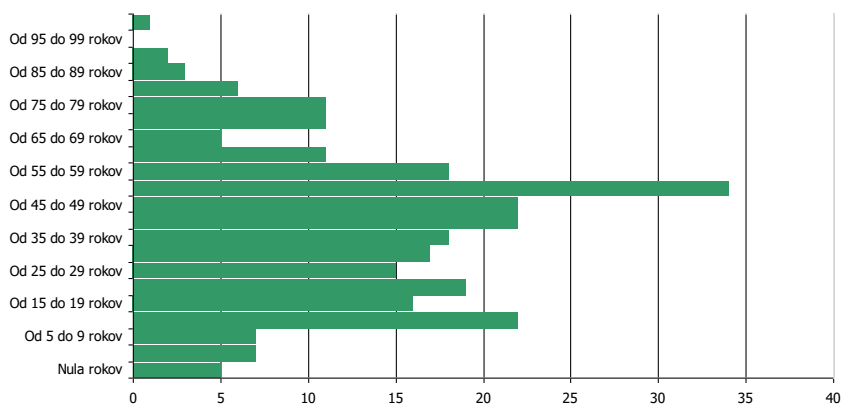
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2020

K najvyššiemu nárastu došlo vo vekových skupinách od 45 - 54. Sledovanie jednotlivých vekových skupín je dôležité z hľadiska formovania ponuky služieb a formovania infraštruktúry v obci Dolný Harmanec.

Veková štruktúra obyvateľstva 2010

2020

Prognózy

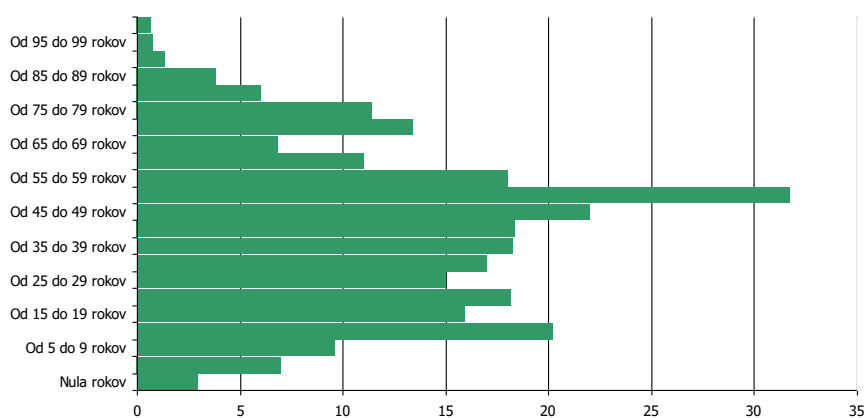
V prípade, že sa doterajší trend zachová, v nasledujúcich 11 rokoch by malo dôjsť k nárastu počtu obyvateľov hlavne v dôchodkovom veku. Do roku 2031 by mal celkový počet obyvateľov stúpnuť na

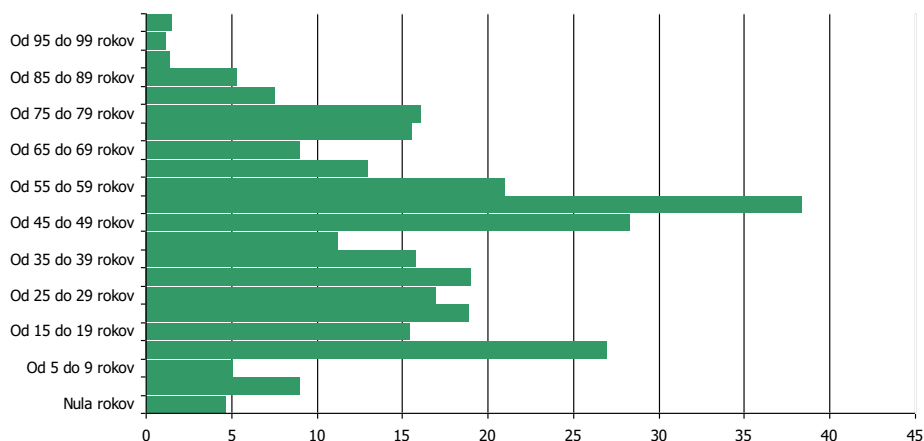
302 obyvateľov. K najvyššiemu nárastu by malo dôjsť vo vekovej skupine 75 - 79. Ostatné vekové skupiny by mali mať rovnomerný vývoj.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.)											
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Spolu	269	272	275	279	282	284	287	289	295	298	302
0	3	3	3	3	4	4	4	4	4	5	5
1-4	7	7	7	7	7	8	8	8	8	8	9
5-9	10	9	9	8	8	7	7	6	6	6	5
10-14	20	21	22	22	23	24	24	25	26	26	27
15-19	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	15
20-24	18	18	18	18	18	19	19	19	19	19	19
25-29	15	15	15	15	16	16	16	16	17	17	17
30-34	17	17	17	18	18	18	18	18	19	19	19
35-39	18	18	18	18	17	17	17	17	16	16	16
40-44	18	18	17	16	16	15	14	13	13	12	11
45-49	22	23	24	24	25	25	26	27	27	28	28
50-54	32	34	34	35	35	35	36	37	37	38	38
55-59	18	18	19	19	19	20	20	20	20	21	21
60-64	11	11	11	12	12	12	12	12	13	13	13
65-69	7	6	6	6	7	7	7	7	8	8	9
70-74	13	14	14	14	14	14	15	15	15	15	16
75-79	11	12	12	13	13	14	14	15	15	16	16
80-84	6	6	6	6	7	7	7	7	7	7	8
85-89	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5
90-94	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
95-99	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
100+	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Prognózovaná veková štruktúra obyvateľstva
2021

2031

Ďalšie demografické charakteristiky

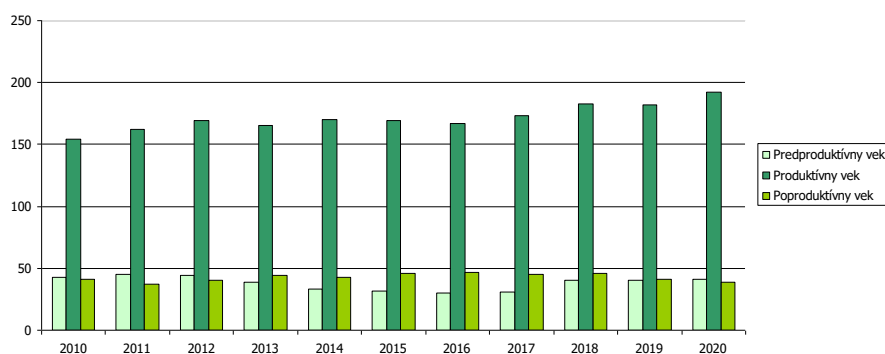
Nasledujúce tabuľky prezentujú vývoj počtu obyvateľov a predpokladaný vývoj podľa hlavných vekových skupín. Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku, najmenší podiel na obyvateľov v poproduktívnom veku. V skupine v poproduktívnom veku bol zaznamenaný pokles. Za 11 ročné obdobie klesol počet obyvateľov o 3. V skupine v predproduktívnom veku bol zaznamenaný pokles o rovnako 3 obyvateľov. Počet obyvateľov v produktívnom veku zaznamenal nárast o 38.

Obyvateľstvo podľa štruktúry základných vekových skupín

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Predproduktívny vek	43	45	44	39	33	32	30	31	40	40	41
Produktívny vek	154	162	169	165	170	169	167	173	183	182	192
Poproduktívny vek	41	37	40	44	43	46	47	45	46	41	39

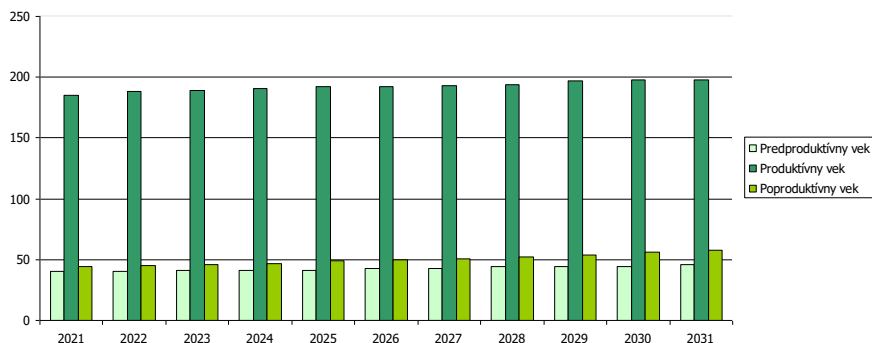
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v sledovanom období

Ako prezentuje graf, za uvedených 11 rokov došlo k nárastu vo vekových skupinách poproduktívneho veku. Nasledujúca tabuľka prezentuje predpokladaný vývoj v hlavných vekových skupinách do roku 2031.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2031

Do roku 2031 sa predpokladá nárast obyvateľov vo vekovej skupine predproduktívneho, produktívneho a produktívneho veku. Vo vekovej skupine poproduktívneho veku sa predpokladá nárast o 14 obyvateľov.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2031

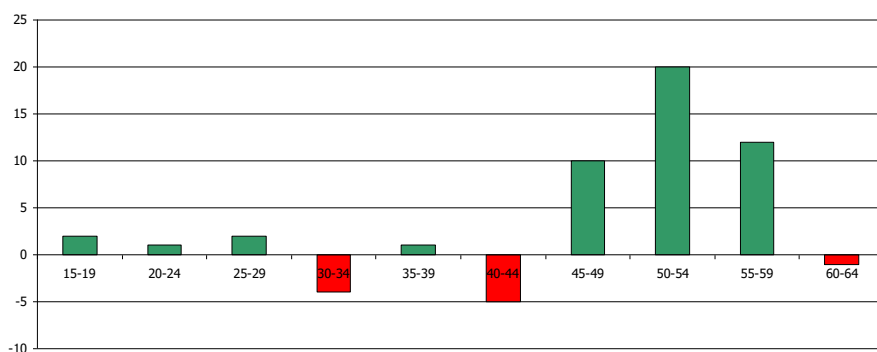
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Predproduktívny vek	40	40	41	41	41	43	43	44	44	44	46
Produktívny vek	185	188	189	191	192	192	193	194	197	198	198
Poproduktívny vek	44	45	46	47	49	50	51	52	54	56	58

Najviac ekonomicky činného obyvateľstva pripadá na vekovú skupinu od 40 do 44 rokov. Naopak najmenšiu skupinu ekonomicky aktívneho obyvateľstva tvoria obyvatelia od 60 do 64 rokov. Pokles v medziročnom porovnaní 2010 až 2020 bol zaznamenaný v skupine 30 až 34 rokov, 40 - 44 a od 60 do 64 rokov.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa štruktúry veku a pohlavia k 2010 a 2020

Vek	2010	2020	rozdiel 2010 -2020
15-19	14	16	2
20-24	18	19	1
25-29	13	15	2
30-34	21	17	-4
35-39	17	18	1
40-44	27	22	-5
45-49	12	22	10
50-54	14	34	20
55-59	6	18	12
60-64	12	11	-1

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Z ekonomického hľadiska je daná štruktúra vyhovujúca.

Národnostná štruktúra obyvateľstva

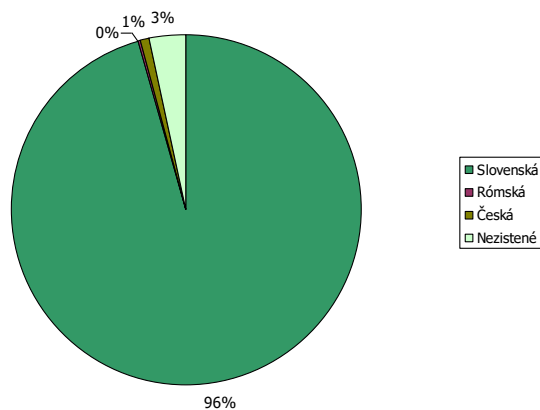
Z hľadiska národnostnej štruktúry sa väčšina obyvateľov hlási k slovenskej národnosti – 95,53 %. V obci žili 2 obyvatelia českej národnosti. Pri 8 obyvateľoch nebola zistená národnosť.

Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti

Ukazovateľ	SODB 2011	%
Slovenská	235	95,53
Rómska	1	0,41
Česká	2	0,81
Nezistené	8	3,25

Zdroj: www.statistics.sk

Zdroj: www.statistics.sk

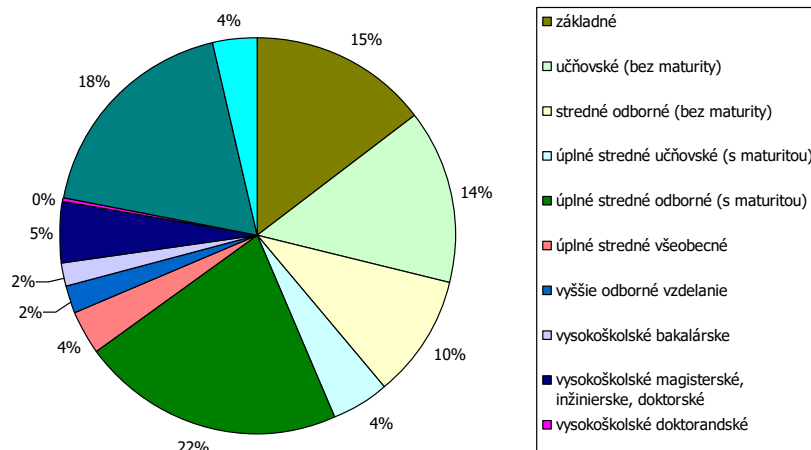
2.7. VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ

V obci majú najvyšší podiel vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva občania s úplným stredným odborným vzdelaním – 21,54 % a bez školského vzdelania 18,29 %. Obyvatelia so základným vzdelaním tvorili skupinu 14,63 %. Obyvatelia s vysokoškolským vzdelaním boli zastúpení 4,88, 2,3 a 0,41 %.

Podrobná vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce v roku 2012

dosiahnuté vzdelanie	počet	%
základné	36	14,63
učňovské (bez maturity)	35	14,23
stredné odborné (bez maturity)	25	10,16
úplné stredné učňovské (s maturitou)	11	4,47
úplné stredné odborné (s maturitou)	53	21,54
úplné stredné všeobecné	9	3,66
vyššie odborné vzdelanie	5	2,3
vysokoškolské bakalárske	5	2,3
vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	12	4,88
vysokoškolské doktorandské	1	0,41
bez školského vzdelania	45	18,29
nezistené	9	3,66

Zdroj: statistics.sk, 10.5.2021

Zdroj: statistics.sk, 10.5.2021

Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má uvedená vzdelanostná štruktúra relatívne vyhovujúci pomer. Z hľadiska ďalšieho vývoja je potrebné v obci ďalej zvyšovať počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním a úplným stredným vzdelaním.

Vývoj nezamestnanosti

Vývoj nezamestnanosti vo všeobecnosti zaznamenával až do roku 2019 klesajúci trend.

Nezamestnanosť v obci má za posledných 5 rokov klesajúcu tendenciu, miera nezamestnanosti sa pohybuje v súčasnosti na úrovni približne 2%. Počet uchádzačov o zamestnanie so zdravotným znevýhodnením je minimálny. Presnejšie údaje vývoja nezamestnanosti sú uvedené v grafe 2.12, kde je zhodnotené obdobie posledných 20 rokov. Najvyšší počet nezamestnaných bol v roku 2004 – 51 obyvateľov, čo predstavovalo 9,55% nezamestnanosť. Vývoj počtu nezamestnaných mal kolísavú tendenciu. V rokoch 1998 až 2004 vzrastal, v rokoch 2005 až 2008 klesal, od roku 2009 opäť vzrástol (zo 16 na 40 – 45 nezamestnaných), od roku 2013 miera nezamestnanosti sa postupne znižuje. V súčasnosti je miera nezamestnanosti v obci na úrovni cca. 2 % (KPSS, 2019, s.21 - 24). Relatívny počet evidovaných nezamestnaných obyvateľov v obci a regióne prezentuje nasledujúca tabuľka.

Miera evidovanej nezamestnanosti podľa územia, pohlavia a rok v %

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Slovenská republika	12,66	12,46	13,59	14,44	13,50	12,29	10,63	8,76	5,94	5,04	4,92
Banskobystrický kraj	19,19	18,86	19,83	20,81	18,26	17,22	14,94	12,8	8,67	7,03	6,69
Okres Banská Bystrica	8,43	8,95	9,56	9,82	9,22	8,9	8	6,25	4,28	3,38	3,3
Muži	8,64	8,89	9,71	10,03	9,54	8,91	7,95	5,7	3,96	3,13	3,08
Ženy	8,19	9,02	9,41	9,6	8,89	8,88	8,06	6,83	4,62	3,64	3,52

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2020

Vyššia miera evidovanej nezamestnanosti bola takmer počas celého obdobia v prípade ženskej populácie. V roku 2019 dosiahla úroveň 3,52 %. Najvyššia úroveň v prípade mužskej populácie sa dosiahla v roku 2012 (10,03 %). Najväčší počet nezamestnaných obyvateľov pripadal na skupinu vo veku od 35-49 a riziková skupinu nad 50 rokov. V tejto skupine podiel výrazne narastá. K znižovaniu podielu dochádza aj v prípade skupiny od 15 do 24 rokov, kedy do roku 2019 klesol podiel na 10,9 %.

Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku v osobách

Okr. B. Bystrica	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
15-24	16,3	16,1	14,5	17,5	17,0	15,2	14,2	10,7	10,1	10,5	10,9
25-34	25,7	25,8	25,3	24,9	24,0	24,4	23,6	24,2	22,6	23,0	25,4
35-49	30,8	30,6	29,6	30,9	31,4	31,6	32,0	33,0	33,6	31,0	31,5
50 a viac	27,1	27,5	30,7	26,7	27,6	28,7	30,1	32,1	33,7	35,5	32,2

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2020

Významným ukazovateľom na trhu práce je doba evidencie nezamestnaných obyvateľov. Dve najväčšie skupiny tvorili nezamestnaní s dĺžkou evidencie od 4 do 6 mesiacov a v skupine nad 12

mesiacov. Z nej je najpočetnejšou skupinou skupina nezamestnaných od 13 do 18 mesiacov. Negatívom je zvyšovanie počtu obyvateľov práve dlhodobo nezamestnaných nad 24 mesiacov, ktorí strácajú pracovné návyky. Z hľadiska dosiahnutého vzdelania tvorili najväčšiu skupinu obyvateľov s nižším stredným vzdelaním a úplným stredným odborným vzdelaním.

Verejné služby zamestnanosti

Na zabezpečovanie práva občanov na zamestnanie je zriadený ÚPSVaR ako verejnoprávna inštitúcia, ktorý v rozsahu svojej pôsobnosti, ako jeden z viacerých subjektov v súčinnosti s reprezentatívnymi organizáciami zamestnancov a zamestnávateľov vykonáva politiku zamestnanosti. ÚPSVaR je hlavnou inštitúciou realizujúcou politiku trhu práce, čo je systém podpory a pomoci občanom pri ich začleňovaní na pracovné miesta na trhu práce formou sprostredkovania zamestnania, poskytovania poradenstva, prispôbovaním profesijnej štruktúry nezamestnaných a zamestnancov pomocou rekvalifikácií, podporovanie vytvárania nových pracovných miest zamestnávateľmi pomocou poskytovania príspevkov v rámci aktívnej politiky trhu práce a poskytovaním podpory v nezamestnanosti. Pri poskytovaní verejných služieb zamestnanosti obec spolupracuje s ÚPSVaR v Banskej Bystrici, pri vytváraní dočasných pracovných miest, ktoré sú nevyhnutným predpokladom zachovania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaných. Obec spolupracuje rovnako aj pri realizácii aktívnej politiky trhu práce (APTP), v rámci ktorej sa pomocou nástrojov APTP predovšetkým podporuje vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi, ako aj obcou samotnou. Obec v oblasti aktívnej politiky zamestnanosti dočasne zamestnáva nezamestnaných občanov v rámci aktivačných prác a malých obecných služieb. V prevažnej miere výkon týchto pracovných činností zahŕňa údržbu verejných priestranstiev.

Štruktúra zamestnanosti

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru pracujúcich podľa jednotlivých odvetví národného hospodárstva. Najväčšie zastúpenie majú v regióne priemyselné odvetvia a obchod. Silne zastúpené je aj doprava a skladovanie. Od roku 2009 sa podiel priemyslu na zamestnaní mierne znížil (14,6 %). Najvýraznejší pokles nastal v prípade vzdelávania.

Štruktúra zamestnanosti podľa NACE											
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Poľnohospodárstvo, lesn...	1,4	2,1	2,1	3,1	2,1	2,1	2,0	1,7	1,6	2,2	2,1
Priemysel spolu	16,8	16,4	17,5	18,0	17,3	17,0	15,9	21,2	19,2	15,4	14,6
Ťažba a dobývanie	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Priemyselná výroba	14,3	13,7	15,0	15,6	14,7	14,0	13,2	13,7	16,1	13,4	12,4
Dodávka elektriny, plynu,...	1,1	1,4	0,9	0,7	0,5	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Dodávka vody; čistenie a...	1,3	1,2	1,6	1,6	2,2	2,2	3,5	6,8	2,4	1,4	1,6
Stavebníctvo	4,0	4,0	5,4	5,5	3,9	3,9	3,9	4,9	3,5	4,6	5,4
Veľkoobchod a maloobcho...	11,2	13,5	14,3	14,9	17,1	16,6	16,2	16,4	15,1	14,6	17,3
Doprava a skladovanie	6,1	4,9	5,4	5,6	5,1	5,5	5,0	3,7	4,7	4,4	4,4
Ubytovacie a stravovacie	2,6	1,7	1,9	2,0	2,0	1,9	1,7	1,7	1,8	2,6	1,7
Informácie a komunikácia	3,4	3,1	3,0	2,9	3,1	3,0	3,0	2,3	2,5	2,8	3,2
Finančné a poisťovacie činnosti	1,9	2,0	2,0	1,9	2,2	2,3	2,0	1,9	2,1	1,6	1,6
Činnosti v oblasti nehnuteľností	0,8	1,3	1,3	1,2	1,3	1,1	1,1	0,9	0,9	1,1	1,3
Odborné, vedecké a technick...	2,6	2,8	5,1	4,2	2,7	2,8	3,3	3,4	1,9	2,5	2,1
Administratívne a podporné služby	2,4	2,6	1,8	2,4	2,0	2,2	2,5	2,3	2,7	2,9	2,6
Verejná správa a obrana; po...	12,1	14,9	13,5	13,3	13,6	14,4	15,1	15,3	17,8	17,4	17,1
Vzdelávanie	20,1	15,8	12,6	11,8	14,6	14,0	13,0	11,6	11,8	11,5	12,5
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	10,9	12,1	11,1	10,6	10,0	10,8	11,3	10,7	12,1	12,5	10,3
Umenie, zábava a rekreácia	2,4	1,9	2,2	1,5	1,6	1,5	1,6	1,5	1,8	2,2	2,2
Ostatné činnosti	1,2	0,7	0,8	0,9	1,2	0,8	0,9	0,5	0,5	1,4	1,4

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Obyvatelia sú prevažne zamestnaní v krajskom meste Banská Bystrica. Pracovné príležitosti priamo v obci ponúka lesnícky priemysel, verejný sektor - obecný úrad, prípadne komerčné služby a malé výrobné prevádzky. Obyvatelia sú zamestnaní aj v papierenskom priemysle v susednej obci Harmanec.

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa jednotlivých sektorov národného hospodárstva. Najviac obyvateľov je zamestnaných v sekundárnom sektore – výroba (36) a službotvornom sektore (55).

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo						
	spolu	odchádzajúci za prácou	prim. sektor	sekund. sektor	terc. sektor	hosp. domácnosti
obec Dolný Harmanec	110	97	11	36	55	106

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011,

Ako prezentuje tabuľka, pomerne veľká časť obyvateľov každodenne odchádza za prácou mimo obce Dolný Harmanec. Z celkového počtu ide ekonomicky aktívneho obyvateľstva ide až o 97 obyvateľov, čo tvorí 88,18 %.

2.8. BÝVANIE

Prevládajúcou funkciou obce Dolný Harmanec je bývanie. Prevažuje len individuálna bytová výstavba. Nasledujúca tabuľka prezentuje početnosť bytového fondu v súčasnosti.

Obývané byty a domy (2011)				
	spolu	byty v rodinnom dome	domy	
obec Dolný Harmanec	77	67	69	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet neobývaných bytov podľa dôvodu neobývanosti. Najviac bytov bolo trvalo neobývaných z dôvodu rekreácie – 8. Celkovo 3 byty boli neobývané z dôvodov nespôsobilosti. Z iných dôvodov to bolo 7 bytov.

Neobývané byty podľa dôvodu neobývanosti (2011)				
zmena vlastníctva	rekreácia	nespôsobilé na bývanie	z iných dôvodov	s nezistenou obývanosťou
3	8	3	7	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Z hľadiska vlastníctva boli najpočetnejšou skupinou byty v osobnom vlastníctve v rodinných domoch (61). Iná forma vlastníctva bola zastúpená 7 bytmi. V bytovom dome bolo evidovaných 7 bytov v osobnom vlastníctve.

Byty podľa formy vlastníctva (2011)				
vlastné v obyt. domoch	byty vo vlast. v rodin. domoch	obecné byty	družstevné byty	iné
7	61	0	0	7

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Veľkostná kategorizácia bytov

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru bytov podľa podlahovej plochy. Najviac bytov v obci Dolný Harmanec disponuje plochou od 81 do 120 m² - 46 bytov. Pomerne početne sú zastúpené aj byty s plochou viac ako 120 m² v počte 7.

Byty podľa celkovej podlahovej plochy				
Byty spolu	- 40 m ²	40 - 80 m ²	81 - 120 m ²	120+ m ²
RD	0	14	46	7

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Z hľadiska počtu obytných miestností sú v obci najviac zastúpené byty s 3 izbami (49) a 4 obytnými miestnosťami. Ďalšou najväčšou skupinou sú 2 a 5+ izbové byty. Byty so 4 obytnými miestnosťami sú zastúpené v počte 9.

Byty podľa počtu obytných miestností									
1	3	2	8	3	49	4	9	5+	8

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Vybavenosť bytov a iné charakteristiky

Nasledujúca tabuľka prezentuje vybavenosť bytov a domácností. Celkovo 6 bytov v roku 2011 nebolo napojených zdroj pitnej vody. Na spoločný vodovod bolo napojených 54 domácností v RD.

Byty podľa zásobovania vodou RD				
v byte - spoločný zdroj	v byte - vlastný zdroj	mimo bytu	bez vodovodu	
54	6	0		0

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Ďalšiu vybavenosť bytov/domácností, prezentuje nasledujúca tabuľka. Celkovo bolo v roku 2011 pripojených do siete internet 19 bytov, a pevnou linkou disponovalo 29 bytov. Mobilným telefónom bolo vybavených 49 domácností.

Vybavenosť bytov a domácností v obci RD					
podľa vybavenosti domácností		podľa pripojenia			
mobilitný telefón	PC/notebook	osobné auto	na pevnú tel. linku	na internet	
49	26	30	29	18	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Najviac bytov v obci Dolný Harmanec je v súčasnosti vykurovaných prostredníctvom ústredného lokálneho kúrenia - 35. Tento typ vykurovania je využívaný pri rodinných domoch. Iný typ vykurovanie využíva cca. 33 bytov.

Obývané byty podľa typu kúrenia				
ústredné diaľkové	ústredné lokálne	iný	bez kúrenia	
0	35	33		0

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

V súvislosti s využívaným zdrojom energie je najväčší počet bytov zastúpených pevným palivom – 60 bytov a elektrikou – 8 bytov.

Obývané byty podľa zdrojov energie					
plyn	elektrina	kvapalné palivo	pevné palivo	iný	žiadny
0	8	0	60	1	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Základným zámerom obce v oblasti bývania je zabezpečiť rozvoj bývania vo všetkých jeho zložkách. Stratégiu rozvoja bývania je potrebné založiť na usmerňovaní a zosúladení verejných a súkromných aktivít, finančných, územných a ľudských zdrojov. Vychádzať je nutné pri tom zo schváleného Programu rozvoja bývania, Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR vydaných Smerníc na poskytovanie dotácií na obstaranie nájomných bytov, na odstraňovanie systémových porúch bytových domov, zo schváleného zákona NR SR č. 607/2003 o Štátnom fonde rozvoja bývania, v znení neskorších úprav a k nemu schválených predpisov. Súčasťou obytných štruktúr je aj občianska vybavenosť, väčšinou jestvujúca. V návrhu sa predpokladá budovanie nových zariadení občianskej vybavenosti. V súvislosti s návrhom novej zástavby sa nepredpokladajú žiadne veľkoplošné asanácie. Strategickým cieľom bytovej výstavby by malo byť - dosiahnuť bežný európsky štandard. Bývanie pre mladé rodiny, obyvateľov žijúcich pod hranicou sociálneho minima a prestárlych občanov by malo byť porovnateľné so sociálnou výstavbou v krajinách EÚ.

2.9. PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE

V obci sa odporúča rozvíjať výroba a služby hlavne v týchto smeroch:

- rozvoj malých podnikov
- rozvoj cestovného ruchu a turizmu
- rozvoj terciárnej sféry (služby, obchod)

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru podnikateľských osôb – fyzické osoby podľa právnej formy. Najväčší počet je zastúpený živnostenskými podnikaniami. Do roku 2020 klesol ich počet na 14 osôb.

Fyzické osoby - podnikatelia											
o. Dolný Harmanec	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Fyz. osoby – podnik.	26	23	27	24	23	20	19	21	19	19	14
Živnostníci	24	21	25	22	21	20	19	21	19	19	14

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes

Celkovo je v obci činných 14 právnických osôb. Z celkového počtu bolo 11 ziskových a 3 neziskové subjekty.

Právnické osoby v obci											
o. Dolný Harmanec	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Právnické osoby spolu	4	3	5	7	8	8	9	9	12	13	14
Práv. osoby ziskové	2	1	3	5	6	7	8	8	11	12	11
Práv. osoby neziskové	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	3

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes

V skupine ziskových subjektov došlo v sledovanom období k nárastu. V roku 2010 boli v obci evidované len 2 komerčné podnikateľské subjekty. V obci sú činné nasledujúce podnikateľské subjekty:

1. Fit Drink, s. r. o.
2. HELIOSTAR, s.r.o.
3. HETU-SK s.r.o.
4. Konex-stav, s.r.o.
5. KOPEX, spol. s r.o.
6. Maroš Seman
7. Mestské lesy Banská Bystrica s.r.o.
8. MH, s.r.o.
9. Romy.sk s.r.o.
10. SLIACKA s.r.o.
11. Tropico S, s. r. o.
12. Tropico V, s.r.o.
13. Tropico Z, s.r.o.
14. Tropico.sk, s.r.o.

Zdroj: ORSR, 2021,

Rozdelenie subjektov podľa hlavnej ekonomickej činnosti

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry živnostníkov v regióne podľa zamerania ekonomickej činnosti. Najviac subjektov je činných v oblasti priemyselnej výroby, stavebníctva, obchodu a obchodných činností. Pomerne vysoké % (19,3) je orientovaných na obchodnú činnosť. Až 21,4 % subjektov je činných v oblasti stavebníctva.

Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2 v %											
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Polnohospodárstvo, lesní...	3,1	3,2	3,3	3,2	3,3	3,4	3,3	3,4	3,6	3,3	3,4
Priemysel spolu	8,7	8,3	8,2	8,4	8,1	8,4	8,6	8,5	8,6	8,4	8,5
Ťažba a dobývanie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Priemyselná výroba	8,5	8,2	8,1	8,3	8,0	8,3	8,5	8,4	8,4	8,2	8,3
Dodávka elektriny, plynu, ...	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Dodávka vody; čistenie a od...	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Stavebníctvo	21,5	20,9	20,8	20,8	20,3	20,3	20,9	20,7	20,5	20,9	21,4

Veľkoobchod a maloobchod; ...	25,4	24,4	24,2	24,3	23,8	24,6	22,6	22,6	21,7	19,7	19,3
Doprava a skladovanie	4,9	5,1	5,3	5,4	5,7	3,6	3,9	3,9	3,8	4,1	3,7
Ubytovacie a stravovacie služby	4,9	5,0	4,8	4,4	4,4	4,3	4,0	3,8	3,7	3,1	3,2
Informácie a komunikácia	3,8	4,1	4,2	4,2	4,5	4,7	4,8	4,8	5,0	5,2	5,5
Finančné a poisťovacie činnosti	1,2	1,2	1,1	1,1	1,3	1,4	1,4	1,4	1,5	1,4	1,2
Činnosti v oblasti nehnuteľností	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Odborné, vedecké a technické ...	14,6	15,6	15,8	15,6	15,4	14,9	15,2	15,5	15,4	16,0	15,8
Administratívne a podporné služby	2,7	2,9	2,9	2,8	3,4	3,7	4,1	4,2	4,7	5,3	5,7
Verejná správa a obrana; povin...	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vzdelávanie	1,8	1,8	1,8	1,8	2,0	2,2	2,2	2,2	2,2	2,4	2,5
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7
Umenie, zábava a rekreácia	1,0	1,0	1,0	1,1	1,0	1,0	1,1	0,9	0,9	1,0	1,0
Ostatné činnosti	5,2	5,3	5,5	5,6	5,6	5,8	6,2	6,4	6,9	7,3	7,1

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Z pohľadu právnických osôb je najviac subjektov v okrese činných v oblasti obchodu, odborných činností, stavebníctve a priemysle. Pomerne silno sú zastúpené aj subjekty v oblasti administratívy.

Podniky podľa ekonomických činností podľa SK NACE Rev.2 v %											
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Pol'nohospodárstvo, lesníctvo ...	2,4	2,2	2,2	2,1	2,2	2,3	2,3	2,3	2,2	2,1	2,0
Priemysel spolu	8,8	8,3	7,9	7,4	6,9	6,7	7,0	7,1	8,5	8,9	9,0
Ťažba a dobývanie	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Priemyselná výroba	8,2	7,7	7,3	6,8	6,3	6,0	6,3	6,4	7,7	8,3	8,5
Dodávka elektriny, plynu, pary....	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Dodávka vody; čistenie a odvo...	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
Stavebníctvo	9,5	10,0	10,1	10,0	9,5	9,0	9,2	9,0	9,3	8,9	9,0
Veľkoobchod a maloobchod; o...	31,5	29,8	28,9	28,7	29,8	30,4	27,1	28,9	23,8	21,1	19,0
Doprava a skladovanie	2,9	3,0	3,2	3,2	3,3	3,5	3,7	3,3	3,5	3,7	3,7
Ubytovacie a stravovacie služby	4,8	5,0	5,1	4,8	4,7	4,6	4,5	4,2	4,0	4,2	4,0
Informácie a komunikácia	3,7	3,9	3,9	4,2	4,1	4,2	4,4	4,1	5,2	5,6	5,7
Finančné a poisťovacie činnosti	0,5	0,6	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Činnosti v oblasti nehnuteľností	8,0	8,3	8,1	7,9	7,7	7,4	7,2	6,7	7,0	6,9	7,0
Odborné, vedecké a technické ...	15,2	15,6	16,5	17,5	17,9	17,8	18,6	17,9	18,8	19,9	19,4
Administratívne a podporné služby	6,8	7,0	7,0	7,0	6,9	7,1	8,3	9,0	10,3	11,6	13,9
Verejná správa a obrana; povin....	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vzdelávanie	1,1	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4	1,7	1,6	1,7	1,8	1,6
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	2,1	2,2	2,2	2,3	2,5	2,6	2,8	2,9	2,7	2,5	2,4
Umenie, zábava a rekreácia	1,4	1,4	1,5	1,5	1,3	1,2	1,3	1,3	1,2	1,3	1,3
Ostatné činnosti	1,3	1,4	1,5	1,4	1,4	1,5	1,6	1,5	1,5	1,4	1,6

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Podnikateľská sféra je rôznorodá, niektoré firmy majú už dlhodobé zastúpenie na Slovenskom trhu, iné sú mladšie a svoje miesto si stále upevňujú.

Pol'nohospodárska výroba

Vzhľadom na alokáciu obce nie sú vytvorené predpoklady na realizáciu poľnohospodárskej činnosti. Celková výmera poľnohospodárskej pôdy je 131,70 ha. Orná pôda sa v katastri obce nenachádza. Trvalé trávnaté porasty majú zastúpenie – 126,20 ha. Celkový podiel poľnohospodárskej pôdy na celkovej výmere postupne, aj keď veľmi mierne klesá. Podiel na celkovej výmere má poľnohospodárska pôda len 2,97 %.

Výmera poľnohospodárskej pôdy v obci Dolný Harmanec											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
% z celkovej výmery	2,98	2,98	2,98	2,98	2,98	2,97	2,97	2,97	2,97	2,97	2,97

Pol'. pôda - spolu	131,80	131,80	131,80	131,80	131,80	131,70	131,70	131,70	131,70	131,70	131,70
- záhrada	5,60	5,60	5,60	5,60	5,60	5,60	5,60	5,60	5,60	5,60	5,50
- tr. trávny porast	126,20	126,20	126,20	126,20	126,20	126,20	126,20	126,20	126,20	126,20	126,20

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Rastlinná výroba

Nasledujúca tabuľka prezentuje hektárovú úrodu v regióne. Najvyššiu hektárovú úrodu majú zemiaky a viacročné krmivá.

Hektárová úroda podľa hospodárske rastliny											
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Zrniny spolu	3,82	2,6	3,61	3,94	3,07	4,72	3,92	4,81	3,6	3,75	4,15
Obilniny	3,82	2,6	3,61	3,94	3,07	4,73	3,93	4,82	3,61	3,77	4,12
Olejniny	1,74	2,09	1,66	1,68	2,02	2,46	2,50	2,53	2,03	2,69	2,61
Zemiaky	13,05	6,84	15,6	13,4	6,76	5,77	9,41	9,41	11,0	10,1	10,7
Viacročné krmivo.	4,64	4,55	3,76	5,21	5,53	5,21	5,32	6,24	5,18	5,04	5,54

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Živočišná výroba

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru a počty hospodárskych zvierat v okrese Banská Bystrica. Z hľadiska živočišnej výroby sa okres zameriava hlavne na chov hydiny a oviec.

Intenzita chovu hospodárskych zvierat											
Ok. B. Bystrica	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
A	42,8	39,4	38,8	39,1	40,1	38,3	35,2	33,0	33,8	32,1	32,0
B	19,5	18,3	18,6	17,6	17,9	17,1	15,7	14,5	15,4	14,7	15,3
C	79,7	86,4	89,0	96,8	101,4	99,9	87,8	87,0	96,7	94,1	95,3
D	15,7	14,5	10,9	10,8	10,5	10,8	10,5	10,9	10,8	10,8	11,4
E	1975,0	624,2	671,9	658,5	644,3	663,4	641,9	647,7	657,1	659,0	680,8
F	1888,0	538,8	579,9	568,3	556,1	572,6	554,1	559,1	567,2	568,5	587,6

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

A - Hovädzí dobytok (na 100 ha pol' p.), B - Kravy (100 ha p. p.), C - Ovce (na 100 ha poľnohospodárskej pôdy), D - Ošípané (na 100 ha or. pôdy), E - Hydina (na 100 ha or. pôdy), F - Sliepky (na 100 ha or. pôdy).

Priemyselná výroba

V obci nie je zastúpená priemyselná výroba.

Obchod a služby

V obci je odvetvie komerčných služieb rozvinuté primerane kúpyschopnosti obyvateľstva a veľkosti obce. V obci sa nenachádzajú obchody len jedno pohostinstvo a reštaurácia.

Lesné hospodárstvo

Väčšinu chotára (92%) pokrývajú lesy, ktoré sú podľa výsadnej listiny kráľa Bélu IV. z roku 1255 majetkom mesta Banská Bystrica. Podľa baníckeho poriadku boli mestské lesy od roku 1573 rezervované pre banícke účely, čo viedlo k sporom mesta s banskou komorou, ktoré sa skončili až v roku 1869 súdnym rozhodnutím kúrie v prospech mesta. K ďalšiemu zoštátneniu lesov došlo v roku 1950, ktoré trvalo až do roku 1993, keď boli opäť navrátené do majetku mesta. V súčasnosti ich obhospodarujú Mestské lesy, spol. s r. o. Banská Bystrica. Sú to zväčša prirodzené, zmiešané lesy so smrekom, jedľou, borovicou, bukom, javorom, jaseňom, brestom a lipou.

Ochranné lesy na brlbatých, ťažko prístupných miestach majú pralesový vzhľad. Vrcholové svahy Kráľovej studne, Malej Krížnej a Úplazu majú hôľny charakter, lesná hranica tu bola v minulosti pastvou znížená pod 1 300 - 1 200 m. Pozoruhodnosťou tejto oblasti je mimoriadny výskyt tisu obyčajného (*Taxus baccata*), ktorý rastie v zatienení, pod korunami hlavných drevín. Tento nevelký ihličnatý strom je pozostatkom (reliktom) z obdobia tret'ohôr. Obsahuje taxín a iné alkaloidy v dôsledku čoho je jedovatý. Spravidla rastú zvlášť samčie a zvlášť samičie exempláre, plodmi sú namiesto šišiek červené bobule. Dožíva sa vysokého veku a to aj niekoľko sto rokov. Harmanecká oblasť patrí do veľkofatranského náleziska tisov, ktoré je považované za najbohatšie v Európe aj keď

staršie údaje o výskyte 160 000 až 300 000 tisov už nezodpovedajú skutočnosti. Zapríčinilo to najmä poškodzovanie jeleňou zverou a pre tis nevhodné hospodárske spôsoby v lesoch.

Na územnú ochranu tisov slúži Národná prírodná rezervácia Harmanecká tisina (20,04 ha) v ktorej rastie vyše 1 000 tisov (najstaršie dosahujú vek až 400 rokov) a Prírodná rezervácia Harmanecký Hlboký jarok (50,33 ha) asi s 500 tismi. Hodne tisov (asi 800) je aj v okolí Harmaneckej jaskyne (potenciálna prírodná rezervácia Kotelnica). Do chotára zasahuje aj Národná prírodná rezervácia Svrčinník na ochranu vrcholového (klimaxového) štádia horských lesov, ktoré sú miestami pralesového charakteru (20.5.2021, <http://www.dolnyharmanec.sk/historia/>).

2.10. ŠKOLSTVO A VZDELANIE

Na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky s účinnosťou od 1. 7. 2002 prešli materské školy, základné školy a základné umelecké školy do zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a miest. V súčasnosti sa spoločenské a sociálne zmeny odzrkadlili aj v potrebách kapacít, ako aj racionalizačných opatreniach vzhľadom k ekonomike prevádzkovania týchto zariadení. Boli zredukované počty zariadení i v centre regiónu a záujmovom území. V obci sa nenachádza materská škola ani základná škola. Deti a žiaci navštevujú školské zariadenia v obci Harmanec, kde sa nachádza materská škola a malotriedna základná škola 1 - 4 a v obci Staré Hory kde sa nachádza základná škola 1-9.

2.11. SOCIÁLNA SFÉRA

Sociálne služby sa poskytujú v zariadeniach sociálnych služieb, ktorých zriaďovateľmi je obec, fyzické a právnické osoby, a ostatné orgány miestnej štátnej správy a samosprávy. Tie poskytujú sociálne služby v zmysle zákona NR SR č. 448/2008 o sociálnych službách z. z. v znení neskorších predpisov. Sociálna starostlivosť je občanom poskytovaná poskytovaním rôznych sociálnych dávok, ktoré vypláca ÚPSVaR v Banskej Bystrici, opatrovateľskú službu občanom na to odkázaným zabezpečuje zo zákona obec. V obci nie je vybudovaný domov dôchodcov.

Obec zabezpečuje dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom), plní funkciu osobitného príjemcu sociálnych dávok a pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....). Nasledujúca tabuľka prezentuje kapacitu a dostupnosť sociálnych služieb v okrese Banská Bystrica.

Sociálne zariadenia podľa typ ukazovateľa, rok a územie											
Okres Banská Bystrica	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet zariadení	41	46	34	32	47	44	39	37	30	36	38
P.m. k 31.12 spolu	1 039	1 182	1 078	1 051	1 070	1 100	1 135	1 128	959	1 085	1 018
P.m. v zar. pre seniorov	285	307	229	185	193	210	314	314	333	422	366
P.m. v d. soc. služ. pre PDO	272	379	355	396	405	410	360	352	336	334	353
P.m. v d. soc. služ. pre PDE	49	45	43	40	40	36	35	29	29	28	47
P.m. v detských domovoch	139	141	144	145	146	154	157	165	165	165	165

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2021

Trendy

Sociálne služby pomáhajú v kritických situáciách jednotlivcom, rodinám alebo určitým skupinám občanov zvládnuť starostlivosť o seba alebo o domácnosť a podporujú tak pozitívnu spoločenskú atmosféru v komunite. Význam sociálnych služieb nie je dôležitý len vzhľadom na množstvo ľudí, ktoré ich potrebuje, ale hlavne preto, že bez ich pôsobenia by časť občanov nemala možnosť podieľať sa na spoločenskom živote, nebolo by možné uplatnenie ich ľudských a občianskych práv a dochádzalo by k ich sociálnemu vylúčeniu. Programové vyhlásenie vlády (ďalej len PVV) na roky 2010-2014 z augusta 2010 s hlavným odkazom Občianska zodpovednosť a spolupráca. V sociálnej oblasti sa vláda sústreďuje na podporu životnej úrovne obyvateľstva, a to aj v komplikovanej situácii prebiehajúcej hospodárskej krízy. Vláda SR nebude kopírovať sociálno-ekonomický model žiadnej inej krajiny, ale bude hľadať inšpiráciu v tých krajinách, ktoré dokázali v konkrétnych oblastiach rýchle a dlhodobé udržateľné úspechy. Vláda SR považuje za kľúčové vytvárať podmienky na zvyšovanie kvality života ľudí. Systém sociálnych služieb na Slovensku neprešiel po roku 1990 radikálnou zmenou. Politika všetkých doterajších vlád sa orientovala prevažne na udržanie prevádzky existujúcich pobytových zariadení bez toho, aby od nich požadovala vyššiu kvalitu poskytovaných služieb, efektívnejšie hospodárenie s verejnými zdrojmi, či väčšiu samostatnosť. Vyhlásený program humanizácie služieb v praxi

znamenal len znižovanie kapacity zariadení, čo ešte viac zvýšilo napätie medzi ponukou a dopytom. Mnohé zariadenia nedosahujú základné priestorové normy ani po znížení kapacity. Jediným transformačným prvkom v systéme sociálnych služieb je zrušenie monopolu štátu na ich poskytovanie. Súkromní poskytovatelia sociálnych služieb v oveľa väčšej miere ako verejní študujú skúsenosti a nové trendy v krajinách Európskej únie. Súkromní poskytovatelia služieb však v súčasnosti ešte nezabezpečujú taký podiel služieb, aby výrazne ovplyvňovali a menili charakter celého systému. Vyššia dynamika rastu súkromných služieb sa nedosahuje aj kvôli vysokej organizačnej roztrieštenosti súkromných poskytovateľov. Budovanie sietí služieb jedným zriaďovateľom postupuje pomaly. Sociálne služby pre seniorov sú v každej krajine dôležitou časťou systému sociálnej ochrany a ročne sa vynakladá na systém značná časť finančných prostriedkov. Sociálne služby je možné poskytovať v domácom prostredí formou opatrovateľskej služby, resp. v zariadeniach pre seniorov. V niektorých krajinách sú služby decentralizované, v niektorých sú pod kuratelou štátu. Všetky krajiny prešli transformáciou v tejto oblasti (11.6.2012, http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261). Medzi hlavné trendy v poskytovaní patria:

- deinštitucionalizácia sociálnych služieb,
- postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb,
- prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu, zariadenia s kapacitou nižšou než 40 miest),
- transformácia veľkokapacitných zariadení na zariadenia s nižšou kapacitou,
- podpora terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadeniach s týždenným pobytom.
- individualizácia poskytovania sociálnych služieb na základe osobných potrieb prijímateľov,
- vymedzenie práv prijímateľa a povinností prevádzkovateľa
- legitimizácia kvality sociálnych služieb a formulovanie podmienok, ktoré majú kvalitné služby spĺňať (i keď nie sú známe podmienky hodnotenia kvality sociálnych služieb)
- rozšírenie spektra poskytovaných sociálnych služieb
- koncepčný prístup k plánovaniu a stratégii rozvoja sociálnych služieb, komunitnom rozvoji komunitnom pláne a rozvoji terénnych sociálnych služieb ako nástroja poskytovania sociálnych služieb v obci (14.6.2012, <http://www.shr.sk/pages/casopishumanita/archiv/humanitaplus/P200905.pdf>).

Podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb

Dôvodom stanovenia tejto priority je skutočnosť, že terénne sociálne služby sú podľa dostupných štatistických údajov nedostatočne rozvinuté a na celom území Slovenska ide o sociálne služby, ktoré sú nedostatkové alebo úplne chýbajú. Rozvoj tejto formy sociálnej služby je v súlade s požiadavkami a princípmi uplatňovanými v ES v rámci modernizácie sociálnych služieb. V rámci tejto priority je nevyhnutné sa osobitne zamerať na terénnu sociálnu službu pre osoby odkázané na pomoc inej osoby, ktorej poskytovanie podľa dostupných údajov klesá aj napriek zvyšujúcemu sa dopytu po tejto sociálnej službe. Aj napriek tomu, že občan, ktorý o túto sociálnu službu požiada a splní hmotnoprávne podmienky poskytovania opatrovateľskej služby, jeho nárok často nie je uspokojený. Nemenej dôležité je zamerať sa na rozvoj tých terénnych programov a sociálnych služieb, ktorých cieľom je sociálna inkľúzia znevýhodnených osôb z dôvodu nezabezpečenia základných životných potrieb.

Rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom

Zámerom stanovenia tejto priority je postupná deinštitucionalizácia sociálnych služieb, s prihliadnutím na potreby a schopnosti klienta, s cieľom poskytovať mu sociálne služby v jeho rodinnom alebo komunitnom prostredí. Poskytovanie ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom umožňuje rozvíjať rodinné a spoločenské vzťahy klienta a primerane jeho individuálnych schopnostiam a možnostiam aj jeho zaradenie sa do spoločenského a pracovného života.

Zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb

Požiadavka humanizácie a modernizácie sociálnych služieb SR reaguje na trendy uplatňované EÚ v tejto oblasti, ktorých cieľom je zabezpečiť pre klientov kvalitné sociálne služby. V praxi to znamená zabezpečenie prístupnosti k sociálnym službám, a to aj z hľadiska prostredia, v ktorom sa sociálne služby poskytujú. Táto povinnosť vyplýva poskytovateľom sociálnych služieb aj priamo zo zákona o sociálnych službách a má umožniť prijímateľom sociálnych služieb prístup k fyzickému prostrediu, priestorom a budovám, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a zabezpečiť minimálne požiadavky a štandardy bývania. Ide najmä o odstránenie architektonických bariér v priestoroch a budovách, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a to v interiéroch, rovnako aj v exteriéroch a zabezpečenie ich materiálne technickej vybavenosti, najneskôr do 31. 12. 2013.

Vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb

Jedným z cieľov novej právnej úpravy poskytovania sociálnych služieb je zabezpečiť ich profesionálny výkon a teda aj zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb. Jedným zo základných predpokladov dosiahnutia tohto cieľa je vzdelávanie zamestnancov sociálnych služieb v rámci potreby splnenia kvalifikačných predpokladov pre výkon sociálnej služby a zároveň ich ďalšie vzdelávanie a prehľbovanie kvalifikácie.

2.12. ZDRAVOTNÍCTVO

V obci sa nenachádza stála ambulancia praktického lekára pre deti ani dospelých. Väčšina ambulancií základnej zdravotnej starostlivosti sa nachádza v meste Banská Bystrica.

2.13. ŠPORT

Vzhľadom na veľkosť obce je športová infraštruktúra pomerne dobre riešená. Obec má dobré podmienky na uskutočňovanie voľných, na športovú infraštruktúru neviazaných športových aktivít - horská cykloturistika a turistika. Obec má vybudované multifunkčné a detské ihrisko.

Štatistiky

Najpopulárnejším športom dospelých Európanov je cyklistika, ktorú uprednostňujú Maďari, Slováci, Chorváti, Estónci, Lotyš a Litovčania. Ďalšou obľúbenou športovou disciplínou je beh (Slovensko – 45 %). Najobľúbenejším tímovým športom je futbal. Na Slovensku patrí medzi najrozšírenejšie športy rýchla chôdza – 47 % a bicyklovanie 22 %. Spomedzi športov detí najviac obľubujú futbal – 16 – 25 %), po ňom nasledujú basketbal, tanec a plávanie – 16 – 19 %). Ak športujú s deťmi aj rodičia, európske deti zvyčajne trávia voľný čas cyklistikou (47 % – Slovensko) a hraním hier, ako je naháňačka a schovávačka, ale aj tímovými hrami, napríklad futbalom alebo volejbalom (Slovensko – 47 %) a plávaním (Slovensko – 34 %) (12.6.2012, <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/06/01/prieskum-sport-v-zivote-mladych-europanov>). Nasledujúca tabuľka prezentuje vekovú štruktúru pravidelne športujúcich podľa pohlavia. Podporu športu je potrebné cielene smerovať podľa vývoja jednotlivých vekových skupín obyvateľov.

Veková štruktúra pravidelne športujúcich				
	ženy		muži	priemer
15-24	52		45	49
25-39	36		43	40
40-54	39		39	39
55-69	38		36	37
70+	18		48	33

Zdroj: 10.6.2012, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_334_fact_sk_en.pdf

Ako prezentuje predchádzajúca tabuľka, najsilenejšie skupiny pravidelne športujúcich sú od 15 do 24 a 25 do 39 rokov. Špeciálnu skupinu tvoria muži nad 70 rokov, ktorým je potrebné venovať patričnú pozornosť.

2.14. KULTÚRA

Obyvatelia obce Dolný Harmanec nemajú k dispozícii kultúrny dom. Pri podpore rozvoja cestovného ruchu rekreácie a turizmu je nutné uvažovať s vytvorením podmienok pre budovanie klubových priestorov, ktoré môžu tvoriť súčasť rôznych zariadení spojených so službami v tejto oblasti.

V strede obce stojí rímskokatolícky kostol svätého Jozefa z roku 1931.

Štatistiky

Celkové využívanie klasických kultúrnych statkov monitoring meria frekvenciami návštev a nákupov počas roka. Z hľadiska využívania kultúrnych hodnôt sú na prvých dvoch miestach literatúra a film. Knihu si raz za mesiac kúpilo vo všetkých sledovaných rokoch 7,8 % obyvateľov, raz za pol roka temer 30 % obyvateľov a raz za rok viac ako 40 % obyvateľov. Návštevnosť filmových predstavení býva vyrovnaná; mierne vzrastá. Výsledky monitorovania poukazujú aj na dlhodobu vyrovnaný záujem o divadelné predstavenia. Počet pravidelných návštevníkov, ktorí navštevujú divadlo raz za mesiac, ale aj počet tých, ktorí navštívili divadlo raz za pol roka, je dlhodobu stabilný. Systematicky rastie návštevnosť koncertov vážnej a populárnej hudby. Existuje aj málopočetná skupina pravidelných návštevníkov (3 - 4 % respondentov), ktorí navštevujú koncerty každý mesiac. Pritom sa dlhodobu zvyšuje počet tých, ktorí navštívili koncert raz za pol roka alebo jedenkrát za rok. Je to zrejme vyvolané rastúcim záujmom o koncerty populárnej a alternatívnej hudby. Segment prezentovania zbierok a ochrany kultúrneho dedičstva v monitoringoch reprezentujú výtvarné a iné umenia, ľudové a tradičné umenie a múzejníctvo. V tomto segmente u nás prevažujú príležitostné a sezónne formy spotreby, ktoré možno v monitoringu posudzovať len množstvom návštev za rok. Návšteva folklórnych podujatí a múzeí je okrem toho pre väčšinu našich občanov charakteristickou dovolenkou kultúrnou aktivitou, ktorá priamo súvisí s dynamikou cestovného ruchu (12.6.2012, <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>).

Trendy

Komplex opatrení na podporu súkromnej voľby domácností by mal v budúcnosti:

- stimulovať lepšie „previazanie“ súkromných výdavkov domácností s verejnými zdrojmi podpory kultúry. Určitá časť tejto podpory kultúrnych zariadení ponúkajúca svoje aktivity pre verejnosť musí byť variabilná, závislá od toho, či vyvolala odozvu, ktorá sa prejavuje vo veľkosti návštevnosti ap. Akými metódami to prepočítať je iná otázka: či u divadiel napr. podľa počtu obsadenosti ponúkaných miest, počtu repríz ap. Pokračovať by sa malo sofistikovanejšie s experimentom „kultúrnych poukazov“
- zefektívniť systém dlhodobiejšieho viazania subjektu stimulovaného trhového dopytu (cieľových skupín súčasných i budúcich „spotrebiteľov“ kultúry so stimulovanou trhovou ponukou kultúrnych inštitúcií
- rozšíriť systém permanentiek
- rozšíriť systém kultúrnych poukazov aj pre zamestnancov súkromných a verejných inštitúcií (a dotáciami ich kryť zo sociálneho fondu a u firiem aj z iných zdrojov)
- uplatňovať bonusové body na cenu vstupenky, za ktoré návštevník po určitom počte dostane bezplatnú (alebo výrazne zľavnenú) vstupenku
- last minute zľavy na očakávanú nevyužitú ponuku
- zaviesť výrazne diferencované ceny na dopoludňajšie a popoludňajšie predstavenia (s prioritou pre dôchodcov a deti aj so sprievodom)
- zlepšiť využívanie stykov s podnikovým svetom ekonomiky pri podpore ich firemnej identity aj návštevou kultúrnych zariadení

- podporiť „umelecké školenie“ detí mimo školy ako budúcich aktívnych subjektov trhového dopytu zavedením odpod-
čítateľnej položky z daňového základu domácnosti za tieto výdavky
- radikálne zlepšiť celý systém marketingu verejných kultúrnych inštitúcií (vo väzbe na odporúčanie č. 1 a č. 3)
- radikálne zlepšiť strategický manažment kultúrnych inštitúcií (v prepojení na prognózovanie ich vývoja, na manažment
rizika podmienok ich ekonomického vývoja atď.)
- významne zlepšiť systém školskej a mimoškolskej výchovy mládeže ku kultúre (12.6.2012,
<http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>).

2.15. UBYTOVACIE ZARIADENIA

V súčasnosti sa priamo v obci nachádza jedno ubytovacie zariadenie, penzión Rómeo. Najbližšie možnosti ubytovania sú k dispozícii v hoteli Kráľova studňa.

Horský hotel Kráľova studňa sa nachádza v chránenom prostredí Národného parku Veľká Fatra vo výške 1300 m n.m. Zrekonštruovaný hotel s bohatou históriou je známy ako križovatka turistických trás Veľkej Fatry a významnou zastávkou Cesty hrdinov SNP. Vďaka komplexnej rekonštrukcii, ktorá trvala od septembra 2006 do decembra 2009, ponúka hotel v súčasnosti možnosti ubytovania a doplnkových služieb pre široké spektrum hotelových hostí (turisti, jednotlivci, rodiny a firemná klientela). Kráľova studňa svojou komplexnosťou dokáže uspokojiť ako náročných hostí, tak aj každodenných turistov. Na výber je ubytovanie v hotelovej alebo turistickej časti. Hotel je prevádzkovaný počas celého roka a disponuje kapacitou 47 lôžok v hotelovej časti s jedinečnými výhľadmi do okolia a 29 lôžok v 4 turistických izbách. Dodávku elektrickej energie si zabezpečuje hotel sám vo vlastnej réžii. Pre výrobu elektrickej energie slúžia na hoteli dva agregáty a pre ohrev vody kotle na drevoplyn. Z dôvodu ochrany prírody a šetrnému prístupu k prostrediu funguje na hoteli špeciálny režim dodávky elektrickej energie, ktorý prispôbujeme požiadavkám hotela a hotelových hostí podľa potreby (20.5.2021, <http://www.kralovastudna.com/sk/sk/hotel/turisticke-ubytovanie>).

Hotelové ubytovanie

v 15 hotelových izbách, 9 x 2 lôžková, 2 x 3 lôžková, 3 x 4 lôžková, 1 x 1 lôžková, v 2 rodinných apartmánoch, v exkluzívnom kráľovskom apartmáne s veľkou vaňou a maxi posteľou, v 3 turistických izbách so spoločnými sociálnymi zariadeniami. Na niektorých izbách je možnosť prístelky. K dispozícii je celková kapacita 47 lôžok v hotelovej a 29 lôžok v turistickej časti.

Turistické ubytovanie

Turistom ponúka možnosť prenocovania na kompletnom lôžku alebo vo vlastnom spacom vaku. Kapacita turistickej časti je 29 lôžok so spoločnými zariadeniami pre osobnú hygienu a sprchami. Každá turistická izba má kapacitu max 8 osôb a k dispozícii je izba z 5 lôžkami s vyšším komfortom.

2.16. STRAVOVACIE A REŠTAURAČNÉ SLUŽBY

Stravovacie služby sa poskytujú v Hoteli Kráľova studňa, ako aj v reštaurácii Čierna ovca. Kapacita Hotela je 45 v hotelovej reštaurácii a 15 osôb v zimnej záhrade. Kapacita reštaurácie Čierna ovca predstavuje 46 miest v reštaurácii a 36 miest na terase.

2.17. CESTOVNÝ RUCH

Obec Dolný Harmanec nie je tradičnou pobytovou destináciou cestovného ruchu. Priamo v obci a jej okolí sa nachádza niekoľko významných cieľov poznávacej turistiky. V čati Horný Harmanec je východisko na návštevu Harmaneckej jaskyne alebo na túru cez Tufnú či Zalámanú, na Krásny kopec a ďalej na Kráľovu studňu (www.kralovastudna.com), kde sa nachádza horský hotel. Neďaleko obce sa v doline Rakytovo nachádza unikátny drevený vodný žľab z 19. storočia, ktorý slúžil na splavovanie dreva (20.5.2021, <https://www.centralslovakia.eu/portfolio/obec-dolny-harmanec/>).

Turistika

Popod skalný oltár za vtáčím rajom

	červenou značkou (Kráľova studňa - Krížna - Ostredok - Ploská) ďalej žltou značkou (sedlo Ploskej) pokračovať zelenou značkou ku skalnému oltáru Čierny Kameň a ďalej červenou značkou (Malá Turecká - Liptovské revúce)
Cez Majerovu skalú ku Bazilike	
	modrou značkou (Kráľova studňa - Líška - Majerova skala - Poľana Kohútová - Staré Hory)
V kaňone za Skalným okom	
	zelenou značkou (Kráľova studňa - sedlom pod Smrekovom - cez Blatnickú dolinu - Blatnica)
Tam, kde žili uhliari a drevorubači	
	zelenou značkou (Kráľova studňa - Malá Krížna) pokračovať žltou značkou (Ramžiná - Turecká)
Cestou tiesňav a vodopádov	
	červenou značkou (Kráľova studňa - Krížna) pokračovať žltou značkou (Kýšky - Balcierovo) ďalej modrou značkou (Dolný Borišov - Smrekov - Necpaly)

Zdroj: <http://www.kralovastudna.com/sk/sk/okolie/pre-turistov>, 20.5.2021,

Chotárom obce prechádza aj najnáročnejší úsek unikátnej železničnej trate Banská Bystrica - Dolná Štubňa, ktorá bola postavená v rokoch 1936 - 1940. Z celkového počtu 22 tunelov na trati sa v tomto úseku nachádza niekoľko z nich vrátane kruhového v Bystrickej doline a vrcholového tunela s dĺžkou 4698 m, ktorý je najdlhším na Slovensku a snáď aj v strednej Európe. Na pamiatku 35 obetiam výstavby tejto železnice postavili v Dolnom Harmanci pamätník. Počas SNP na tejto trati operoval improvizovaný pancierový vlak "Hurban" (v roku 1969 železničná trať B. Bystrica - Diviaky dostala názov "Trať SNP"). V obci mali počas bojov SNP svoju základňu jednotky I. partizánskej brigády M. R. Štefánika.

Harmanecký kras je bohatý na jaskyne. Najvýznamnejšou z nich je Harmanecká jaskyňa (národná prírodná pamiatka) v masíve Kotelnice. Niekedy je nazývaná podľa vstupného priestoru ako "Izbica". Vytvorená je v tmavosivých gutensteinských vápencoch chočského príkrovu pozdĺž tektonických porúch. Je to kvapľová jaskyňa puklinovo - rúťového typu. Okrem mohutných rúťových priestorov (Vstupný dóm, Dóm objaviteľa, Gotický dóm, Dóm pagôd a Bludný dóm) sa vyskytujú oválne chodby (Riečisko, Nánosová chodba, Južné riečisko) i menej výrazné priepasti. Jaskyňa sa vyznačuje bohatým výskytom mäkkého bieleho sintra, preto sa možno stretnúť aj s názvom "Biela jaskyňa". Návštevníka tu upútajú mohutné pagodovité stalagmity nástenné vodopády a záclony i sintrové jazierka. V jaskyni žije 10 druhov netopierov, pričom zimná kolónia netopiera obyčajného (*Myotis myotis*) patrí k najväčším na Slovensku. Jaskyňa bola objavená Michalom Bacúrikom v roku 1932 a postupne dochádzalo k objavovaniu jej ďalších priestorov. Pre verejnosť bola otvorená v roku 1950 a v súčasnosti je sprístupnených 720 metrov z celkovej asi 2700 metrovej dĺžky jaskyne. Nanovo upravený vstupný areál sa nachádza na severnej strane Kotelnice, v nadmorskej výške 821 m a serpentínovú pešiu prístupovú trasu z parkoviska pri štátnej ceste spríjemňuje náučný chodník. Z ďalších jaskýň stoja za zmienku nesprístupnené jaskyne Horná a Dolná Tufná (prírodné pamiatky). V jaskyni Horná Tufná našli kosti pravekých zvierat, z čoho 6 lebiek, kosti jaskynného medveďa a ohnište, čo poukazuje na osídlenie v paleolite. Zvyšky diluviálnej fauny našli aj v Dekretovej jaskyni (20.5.2021, <http://www.dolnyharmanec.sk/historia/>).

Trendy v cestovnom ruchu

Európska komisia cestovného ruchu (ETC) označila za hlavné faktory ovplyvňujúce rozvoj CR demografiu, zdravie, uvedomelosť a vzdelávanie, voľný čas, cestovné skúsenosti, životný štýl, informačné technológie, dopravu, trvalo udržateľný rozvoj a bezpečnosť. Počet starších ľudí v Európe neustále rastie. Mnoho seniorov odchádza do predčasného dôchodku, má vyššie disponibilné príjmy, teší sa lepšiemu zdraviu. To má za následok rýchlejšiu rast dopytu tejto kategórie ľudí po cestovnom ruchu. Zdravotné povedomie návštevníkov je čoraz väčšie a ovplyvňuje najmä voľbu cieľového miesta a životný režim počas dovolenky. Čoraz populárnejšou je dovolenka spojená so vzdelávaním. Pri plánovaní dovolenky má významnú rolu história, umenie a kultúrne podujatia. Súčasná spoločnosť kladie zvýšené nároky na ľudí a ich denný režim, čo sa prejavuje v raste nárokov na voľný čas a možnosti oddychu. Rastie aj pragmatickosť návštevníkov v CR, ich sebaistota, požiadavky a znalosť

vlastných práv, čo súvisí s predchádzajúcimi skúsenosťami. Rastie podiel kritických názorov na kvalitu a dôraz sa kladie na pomer kvality a ceny. Rastie význam internetu, ktorý umožňuje nielen vizuálnu prezentáciu, ale aj priamy nákup produktov cestovného ruchu. V dopravných službách sa do popredia dostáva záujem o cestovanie železnicou, a najmä vysokorýchlostnými vlakmi. Rastie aj sieť nízkotarifných leteckých spoločností, zatiaľ čo cestné siete sa stávajú preťažené a klesá podiel klasického cestovania. Medzi populáciou naďalej rastie environmentálne povedomie, čo ovplyvňuje rast záujmu o cieľové miesta rozvíjajúce na základe trvalej udržateľnosti. Aktuálne trendy v cestovnom ruchu – rast záujmu o kvalitu, luxus, pohodlie a bezpečie, – záujem o relax, uvoľnenie, aktívnu dovolenku, pobyty wellness a pobyty v kúpeľoch, – dopyt po produktoch pre jednu osobu, – rast záujmu o krátkodobé pobyty v zahraničí, – individuálne organizovaná dovolenka zameraná na kultúru, umenie a históriu (rast záujmu o strednú a východnú Európu), – potreba ponuky cenovo dostupných produktov, – spokojnosť zákazníkov sa prejavuje v ich opätovnom návrate, – rast záujmu o osobnejší prístup v poskytovaní služieb (malé rodinné podniky), – úzka špecializácia poskytovateľov služieb na produkt pre vybranú cieľovú skupinu, – trend „späť k začiatkom“, ktorý súvisí s preferenciami tráviť jednoduchšiu dovolenku (ubytovanie v hoteli nahradiť ubytovaním v bungalove, resp. stane), – nezáujem o sprostredkovanú organizáciu dovolenky oproti zvýšenému záujmu o priame rezervovanie a nákup služieb prostredníctvom internetu (12.6.2012, <http://www.tophotelierstvo.sk/domaci-cestovny-ruch/turizmus/hotelierstvo-v-e-a-na-slovensku/>).

2.18. REKAPITULÁCIA ROZPOČTU OBCE ZA ROKY 2016 – 2020

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru príjmov a výdavkov obce.

Hospodárenie obce celkom					
	2016	2017	2018	2019	2020
Bežné príjmy	131 197,08	125 962,63	126 589,05	136 307,56	140 505,28
Bežné výdavky	126 144,70	104 584,30	123 870,58	136 539,96	125 725,84
Prebytok / schodok	5 052,38	21 378,33	2 718,47	-232,40	14 779,44
Kapitálové príjmy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kapitálové výdavky	0,00	7 740,00	2 647,72	46 706,15	20 637,43
Prebytok / schodok	0,00	-7 740,00	-2 647,72	-46 706,15	-20 637,43
Prebytok/schodok bež. a kap. rozp.	5 052,38	13 638,33	70,75	-46 938,55	-5 857,99
Príjmy finančných operácií	3 400,00	0,00	3 000,00	58 972,11	21 571,01
Výdavky finančných operácií	0,00	0,00	0,00	3 773,00	6 000,00
Rozdiel finančných operácií	3 400,00	0,00	3 000,00	55 199,11	15 571,01
Rozdiel celkového rozpočtu	8 452,38	13 638,33	3 070,75	8 260,56	9 713,02

Zdroj: OcÚ Dolný Harmanec, 2021

2.19. SAMOSPRÁVA

Vzťah samospráva – občan si vyžaduje vypracovať projekt klientskeho prístupu riešiaci ako, vzťah zamestnancov úradu, tak aj poslancov ku občanom a návštevníkom obce.

Obec Dolný Harmanec je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky, ktorý svoje samosprávne kompetencie vykonáva samostatne (zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení).

Manažment a správa obce

Súčasná zariadenia verejnej správy a administratívy reprezentuje obecný úrad. Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce Dolný Harmanec. Obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu obce, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom. Obecné zastupiteľstvo má 5 poslancov.

Nasledujúca tabuľka prezentuje príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom špecializovanej štátnej správy.

Príslušnosť k obyvateľom k úradom ŠŠS	
Sídlo matričného úradu	Dolný Harmanec
Sídlo pracoviska daňového úradu	Banská Bystrica
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Banská Bystrica
Sídlo Okresného súdu	Banská Bystrica
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Banská Bystrica
Sídlo pracoviska okresného úradu	Banská Bystrica
Sídlo Územnej vojenskej správy	Banská Bystrica

Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia
ŠÚ SR

Banská Bystrica
Banská Bystrica

2.20 BEZPEČNOSŤ

Prácu polície v obci Dolný Harmanec v súčasnej dobe zabezpečuje pre občanov Obvodné oddelenie Policajného zboru v Banskej Bystrici. Táto činnosť je upravená nariadením ministra vnútra Slovenskej republiky, ktorým sa upravuje činnosť obvodných oddelení Policajného zboru.

2.21. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ

Obec Dolný Harmanec je súčasťou Vyššieho územného celku Banská Bystrica. Táto časť identifikuje hlavné faktory vonkajšieho prostredia, ktoré priamo alebo nepriamo ovplyvňujú vývoj samotnej obce. Banskobystrický kraj je ostatný vidiecky, pomaly rastúci, viac stagnujúci, s dlhodobou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, nízkym stupňom pripravenosti na inovácie, priemerne atraktívny a nízko konkurencieschopný región SR mimo centra rozvojových aktivít EÚ a s možnosťou cezhraničnej spolupráce s Maďarskou republikou. Podľa stupňa urbanizácie sa radí do skupiny ostatný vidiecky región (53,5 % mestského obyvateľstva). Aj v tomto kraji sa výrazne prejavuje proces starnutia obyvateľstva a podiel detskej zložky mierne klesá, pomaly narastá podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku. Najviac zamestnaných v kraji je v priemysle (okolo 31 %) a vo verejnej správe a v školstve (spolu takmer 27 %). Nezamestnanosť v tomto kraji je vysoko nad priemerom SR i EÚ 27. V prípade BBK bude nevyhnutné vytvárať pracovné príležitosti najmä pre ekonomicky aktívne obyvateľstvo, ktoré dochádza za prácou do iných regiónov (približne 10 000). Prioritou je riešenie dlhodobej nezamestnanosti a zamestnanosti rómskej populácie. Pre udržateľnosť investícií a maximalizáciu prínosu investície pre regionálnu ekonomiku je rozhodujúcim faktorom existencia vhodných ekonomických štruktúr schopných naplniť požiadavky investorov v oblasti dodávok pre produkciu. V investičnej (prípravnej) aj operačnej (výrobnej) fáze realizácie investícií z hľadiska počtu dominuje zapojenie domácich dodávateľov. Prevažne ide o podniky lokalizované mimo daného okresu. Z hľadiska objemu dodávok v investičnej fáze síce podniky väčšinu svojich dodávok získavajú od dodávateľov zo Slovenska, ale vo fáze výroby už väčšina dodávok prichádza zo zahraničia. Napriek významnému podielu investícií do vedomostne menej náročných odvetví a z časti obmedzenému vplyvu multiplikačných efektov, regionálna ekonomika môže reálne profitovať z transferu technológií, zvýšenej zamestnanosti a rozvoja kvalifikácie pracovnej sily. Priemysel je v regióne rozložený nerovnomerne. Dosahuje vysokú koncentráciu na severe kraja, kde sídlia najproduktívnejšie odvetvia ekonomiky - hutnícky, strojársky, automobilový, drevársky, farmaceutický a polygrafický priemysel. V južnej časti majú základňu potravinársky priemysel a ostatné odvetvia komplementárne k poľnohospodárstvu. Celkom možno očakávať, že BBK má šancu si len vďaka novým PZI udržať pozíciu pomerne hospodársky a sociálne stabilného regiónu. Bude sa však len veľmi pomaly približovať k úrovni priemeru EÚ 27. V priemyselnej výrobe bude naďalej dominovať doterajší priemysel, významnejšie postavenie by mohol získať turizmus. BBK má silný inovačný potenciál len v dvoch mestách – Banská Bystrica a Zvolen. Pomaly sa zvyšuje výkonnosť v oblasti turizmu. Vidiecke oblasti sú na ceste k transformácii, pomáhajú im nástroje na vyrovnávanie regionálnych rozdielov – predovšetkým diverzifikácia hospodárskej činnosti. Identita/špecifickosť sídiel a subregiónov je zachovaná a dobre využívaná v prospech kvalitných miestnych produktov napr. lazy. Prírodné zdroje BBK sú bohaté a rôznorodé. Veľký význam majú lesy, zdroje minerálnych a termálnych vôd využívaných najmä v kúpeľníctve a potravinárstve. Kraj disponuje veľkým podielom chránených území.

Charakteristika špecifických stránok regiónu

V porovnaní s regiónmi vyspelých krajín EÚ a regiónmi SR možno konštatovať, že BBK využíva iba čiastočne svoj rozvojový potenciál. Najvýraznejšie rezervy sa nachádzajú v nedostatočnej úrovni využívania inovačného potenciálu najmä v pôdohospodárstve, nízkom príleve PZI a podpore domácich investorov a využívaní vysokovzdelanej pracovnej sily, vytváraním pracovných miest v sektore služieb. Dôsledkom toho je jeho slabá konkurencieschopnosť poľnohospodárstva a celkové ohrozenie konkurencieschopnosti regiónu založenej hlavne na energeticky náročnej výrobe. V porovnaní so

svetovými trendmi a s vývojom v okolitých krajinách je úroveň informatizácie BBK nízka a pre budúci rozvoj nedostatočná.

Konkurenčná výhoda

Konkurenčná výhoda BBK je tvorená najmä jeho prírodným a kultúrohistorickým bohatstvom, atraktívnou vidieckou krajinou vrátane potenciálu pre rozvoj poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, obnoviteľných zdrojov energie a agroturistiky.

Strategické ciele:

1. doprava a zvyšovanie dostupnosti a atraktivity územia (integrovaná doprava),
2. rozvoj ľudských zdrojov a zvyšovanie kvality života obyvateľov prostredníctvom informatizácie verejnej správy a podporou projektov v oblasti e-služieb,
3. poľnohospodárstvo, lesníctvo a rozvoj vidieka,
4. inovácie a rast konkurencieschopnosti priemyslu v rozhodujúcich sektoroch a pri využívaní obnoviteľných zdrojov energie.

Očakávané dopady:

- zvýšenie využitia domácich regionálnych zdrojov,
- zvýšenie zamestnanosti najmä vo vidieckych oblastiach a v oblasti nových technológií,
- zvýšenie dostupnosti a atraktivity regiónu nielen z pohľadu domácich a zahraničných investorov, MSP, ale aj miestneho obyvateľstva a zvýšenie podielu ekologickej (integrovanej) dopravy,
- zvýšenie výkonnosti najmä v oblasti turizmu, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, drevospracujúceho priemyslu.

2.22. EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR

Obec postupne rekonštruuje miestne komunikácie, udržiava chodníky pozdĺž cesty I/14, zabezpečuje údržbu infraštruktúry ako verejné osvetlenie, cintorín, atď.. Obec má vybudovaný zberný dvor pre separovaný zber, multifunkčné a detské ihrisko.

3 SWOT ANALÝZY

Nasledujúca SWOT analýza sa zameriava na silné, slabé stránky, príležitosti a riziká prioritných rozvojových oblastí. Na ich základe budú formulované hlavné rozvojové ciele.

Analýza SWOT

Sledovať a vyhodnocovať vývojové trendy v regióne v neustále sa meniacom vonkajšom prostredí, identifikovať trend sociálno-ekonomického rozvoja, alebo smer vývoja ako príležitosť alebo hrozbu, je v súčasnosti pre obec Dolný Harmanec nevyhnutnosť. To, čo sa na prvý pohľad zdá ako príležitosť, ňou vo vzťahu k zdrojom obce, kultúre, ľudským zdrojom, životnému prostrediu a hospodárstvu, uplatňovanej stratégii vôbec nemusí byť.

Nástrojom pre celkovú analýzu vonkajších a vnútorných činiteľov je SWOT analýza. Predstavuje kombináciu dvoch analýz, S - W a O - T. Účelom SWOT analýzy je posúdenie vnútorných predpokladov podniku k uskutočneniu určitého rozvojového zámeru a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určované potrebami obyvateľov a subjektov v rámci obce. Na jej základe môže obec prikočiť k formulácii špecifických cieľov.

Schéma SWOT analýzy:

	S - silné stránky	W - slabé stránky
	1. 2. ... 10.	1. 2. ... 10.
O - príležitosti	1. 2. Stratégia SO ... 10.	1. Stratégia WO 2. ... 10.
T - hrozby	1. 2. Stratégia ST ... 10.	1. Stratégia WT 2. ... 10.

SO – využiť silné stránky na získanie konkurenčnej výhody
WO – prekonať slabiny využitím príležitostí
SW – využiť silné stránky na čelenie hrozbám
WT – minimalizovať náklady a čeliť hrozbám

Analýza príležitostí a rizík - O-T

O – T analýza umožňuje rozlíšiť atraktívne príležitosti v obci, ktorá skrýva potenciál územia a ktoré môžu obci priniesť výhody pri dosahovaní vyváženého rastu. Súčasne tiež nabáda k zamysleniu nad problémami, s ktorými bude obec riešiť v rámci Integrovannej stratégie.

Znamená to teda, že obec musí sledovať významné sily makroprostredia (demografické, ekonomické, technologické, politické, legislatívne, sociálne a kultúrne) a tiež tých účastníkov mikroprostredia, ktorí ovplyvňujú jej schopnosť dosiahnuť v regióne prospech (neziskové organizácie, orgány miestnych samospráv, podnikateľské subjekty, miestni aktéri a verejnosť).

Príležitosti sú posudzované z hľadiska ich atraktívnosti a pravdepodobnosti úspechu. Pravdepodobnosť, že obec dosiahne úspech pri ekonomickom raste, nezávisí len od jej konkurenčnej sily, oproti konkurenčným regiónom, ale aj od toho či je táto sila v porovnaní s konkurenciou väčšia.

V rámci analýzy SWOT sa obec koncentruje na identifikáciu potenciálnych príležitostí – existencia stabilného hospodárskeho prostredia, kvalitné životné prostredie, prírodný potenciál, historicko-kultúrne hodnoty, rozvinutá sieť inštitúcií verejných služieb, objekty cestovného ruchu..

Kvadrant 1 pozostáva z príležitosti ponúkajúcich najvyšší úžitok pre obec, preto by sa mal manažment obce sústrediť na tieto aktivity. Naopak, príležitosti v kvadrante 4 sú buď príliš malé, alebo ich obec nebude vedieť dostatočne využiť. Príležitosti v kvadrante 2 a 3 sú zaujímavé len v prípade, že existuje možnosť zvýšenia ich atraktívnosti alebo pravdepodobnosti úspechu.

		Matica príležitostí				Matica rizík	
		Pravdepodobnosť úspechu				Pravdepodobnosť nastatia	
		vysoká	nízka			vysoká	nízka
Atraktívnosť	vysoká	1	2	Vážnosť	vysoká	1	2
	nízka	3	4		nízka	3	4

Riziká sú klasifikované z hľadiska ich vážnosti a pravdepodobnosti výskytu. Pri analýze okolia z hľadiska možných hrozieb je potrebné zamerať sa na potenciálne hrozby. Riziká z 1. kvadrantu môžu obec vážne zraniť, preto treba pripraviť plán strategických aktivít, keďže pravdepodobnosť ohrozenia je vysoká. Riziká v 2. a 3. kvadrante treba podrobiť dôkladnému skúmaniu v prípade, ak sa stávajú kritickými, netreba však zostavenie plánu eventuality alternatív. Riziká v 4. kvadrante sú malé a väčšinou ich možno ignorovať. Spojením hlavných príležitostí a rizík, ktoré ovplyvňujú rozvoj obce, sa stratégovia snažia zistiť mieru celkovej atraktívnosti trhu. Existujú štyri možnosti:

- *Ideálny rozvoj*, ktorý sa vyznačuje mnohými príležitosťami, ale iba niekoľkými (ak vôbec nejakými) rizikami.
- *Špekulatívny rozvoj*, vyznačujúce sa vysokými príležitosťami i vysokými rizikami.
- *Zrelý rozvoj*, vyznačuje sa nízkymi príležitosťami i nízkymi rizikami.
- *Problémový rozvoj*, má nízke príležitosti, ale vysoké riziká.

Externé prostredie vytvára nielen príležitosti, ale prezentuje aj sériu rizík. Riziko je výzva, poukazuje na nevýhodný trend vývoja vo vonkajšom prostredí, ktorý v prípade pasívnej reakcie zo strany podniku ohrozí jeho trhovú pozíciu.

Analýza silných a slabých stránok – S-W analýza

Hodnotenie vplyvu vonkajších činiteľov, vykonávané so zámerom stanoviť ciele obce, musí byť doplnené rozborom vnútorných činiteľov. Viaceré regióny dnes aj poznajú príležitosti, ktoré im potenciál ponúka, avšak chýba im schopnosť ich využiť. Na základe analýzy silných a slabých stránok vie obec stanoviť, čo je z hľadiska súčasnej a očakávanej situácie rozumné konať. Za dôležité znaky konkurenčnej sily obce sa považuje – kvalitné ľudské zdroje, rozvinuté podnikateľské prostredie,

dobrý prírodný potenciál, výhodný poloha a dopravná dostupnosť, a iné.. Za dôležité znaky konkurenčnej slabosti sa považuje – strácanie pozície voči konkurenčným regiónom, nedostatok finančných zdrojov na rozvoj, klesajúca demografická krivka, vysoká nezamestnanosť, zlý technický stav základnej infraštruktúry atď. Pri hodnotení silných a slabých stránok je potrebné každý faktor odstupňovať podľa dôležitosti (rozhodujúca silná stránka, marginálna silná stránka, neutrály faktor, rozhodujúca slabá stránka, marginálna slabá stránka) a podľa intenzity jeho vplyvu - výkonu (vysoký, stredný, nízky). Výsledok spojenia stupňa výkonu a dôležitosti predstavuje štyri možné alternatívy:

		Matica výkonu a dôležitosti	
		Výkon	
		vysoký	nízky
Dôležitosť	vysoká	1 Sústrediť snahu	2 Udržať snahu
	nízka	3 Nízka priorita	4 Možné nadmerné investovanie

Kvadrant 1 pozostáva z oblastí, ktoré sú dôležité, ale v ktorých obec momentálne vykazuje slabý výkon, preto sa musí sústrediť na posilnenie týchto oblastí. *Kvadrant 2* pozostáva z oblastí, v ktorých je síce mesto úspešné, ale do budúcnosti si musí túto úspešnosť udržať. *Kvadrant 3* tvoria oblasti, ktoré nie sú dôležité, zdokonalenia v tomto kvadrante majú nízku prioritu. V *kvadrante 4* nie sú dôležité oblasti, pričom rozvoj a snaha sú zbytočne silné. Na základe tejto analýzy je zrejmé, že silné stránky sa nemusia vždy pretransformovať do konkurenčnej výhody obce. Dôvodov, prečo je to tak, je niekoľko, pričom najčastejšími obyvateľmi vnímaná nízka dôležitosť poskytovaných služieb a bodov rozvoja. Identifikácia silných miest obce je možná len na základe porovnania s ich hlavnými konkurentmi v regióne. Ani sústredenie sa na prekonanie všetkých slabých stránok nemusí priniesť očakávaný efekt, pretože náklady potrebné na ich transformovanie do silnej stránky sa nemusia vrátiť. Pozornosť treba venovať príležitostiam, v ktorých má obec najviac silných stránok, alebo oblastiam, v ktorých sa vzhľadom na veľkú príležitosť a potenciálnu návratnosť investícií ukazuje efektívne vytvorenie nových silných stránok. Príklady z praxe uvádzajú, že i málo rozvinutý región má popri slabých miestach aj silné miesta, ktoré pokiaľ dokáže správne identifikovať a využiť, vytvárajú predpoklady pre trvalý a vyrovnaný sociálno-ekonomický rozvoj. Nasledujúce grafy prezentujú pohľad obyvateľov a poslancov na silné a slabé stránky obce Dolný Harmanec a kvalitu života v obci.

3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Silné stránky	Slabé stránky
- vysoký podiel lesných pozemkov - 4221,4 h, - 14 podnikateľských subjektov - fyzické osoby, - 14 právnických osôb podnikateľov, - existencia reštauračného zariadenia, - prevádzky potravinárskeho tovaru, - existencia ubytovacieho zariadenia - hotel Kráľova studňa, - existencia dvoch železničných staníc - Horný a Dolný Harmanec,	- nedostatok ďalších rozvojových plôch, - nedostatok plôch na intenzívnejšiu poľnohospodársku výrobu, - nedostatočná sieť obchodov, - nízky podiel obyvateľov v predproduktívnom veku, - nedostatok priestorov pre podnikateľov v oblasti služieb, - nedostatok priestorov pre začínajúcich podnikateľov, - obmedzené podmienky pre rozvoj podnikania, - obmedzené možnosti nákupu rozličného tovaru
Príležitosti	Ohrozenia

- podpora malých podnikateľov v oblasti služieb, - využitie polohového potenciálu obce Dolný Harmanec s výhodnou polohou vo vzťahu dostupnosť krajského mesta Banská Bystrica a Žilinského kraja, - orientovanie sa na služby bez negatívnych účinkov na životné prostredie, využívanie jestvujúcich plôch a areálov formou intenzifikácie ich územia a efektívnym využitím jestvujúceho objektového fondu, - rozvojové aktivity v súvislosti s cestovným ruchom, - preferovanie a profilovanie hospodárskej základne pre rozvoj malého a stredného podnikania s orientáciou na rozvoj tradičných foriem výroby, - skvalitnenie prostredia obslužných a prevádzkových areálov (prípadne nové prevádzky) - vytváranie podmienok pre šport, turistiku a oddych, rozvoj infraštruktúry a podmienok pre ďalšie bývanie, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - rozvoj environmentálne vhodných technológií, - vytvorenie nových pracovných miest najmä v malom podnikaní a službách,	- tlak na intenzívny hospodársky rozvoj a zhodnocovanie investičného potenciálu (nezastavané lokality, prírodné prostredie), - pomalá a nákladná výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry, - administratívne opatrenia obmedzujúce plnohodnotný rozvoj cestovného ruchu, - veľká administratívna náročnosť pre získanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EÚ, - neochota investorov o regiónu, - prítomnosť lokalít NATURA 2000, - zložitý reliéf katastra obce,
--	--

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 7	8 Stratégia WO 10 1 3
T hrozby	Stratégia ST 7	Stratégia WT

V oblasti hospodárstva dochádza k prevahe silných stránok. Je nevyhnutné zabezpečiť využitie silných stránok na elimináciu slabých stránok. Riešenie môže byť využitím potenciálu existujúcich atraktivít cestovného ruchu.

3. 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Silné stránky	Slabé stránky
- prechádzajúca cesta I/14; I. triedy, - vybudovaný jednostranný a obojstranný chodník pozdĺž štátnej cesty, - cca. 3 km vybudovaných štátnych komunikácií prechádzajúcich cez obec, - dostatočný počet zastávok SAD - 4, - prechádzajúca železničná trať č. 172, - prechádzajúce značené a neznačené cyklotrasy,	- úzke priestorové usporiadanie zástavby a štátnej cesty, - problém s pozdĺžnym parkovaním na hlavnej ceste I. triedy, - nedostatok parkovacích miest pri dome smútku, - nevyhovujúci stav miestnych komunikácií, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav dopravnej infraštruktúry, - prudký nárast individuálneho motorizmu, - zastaralý park verejnej osobnej dopravy,
Príležitosti	Ohrozenia
- revitalizácia verejných komunikačných priestorov, - dobudovanie chodníkov pozdĺž miestnych komunikácií a štátnej ceste I. triedy, - dostavba parkovacích miest, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov, - vybudovanie spevnených komunikácií na základe pozemkových úprav,	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - zhoršujúci sa stav obecných stavieb a komunikácií, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - zvyšujúce sa náklady na údržbu a opravy cestnej infraštruktúry, - oneskorená výstavba a modernizácia cestnej siete,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia <i>SO</i> 6	8 2 0 6 Stratégia <i>WO</i>
T hrozby	Stratégia <i>ST</i> 6	Stratégia <i>WT</i>

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia SO a WO - kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
- komplexná elektrifikácia obce, - dobré zásobovanie obyvateľov obce pitnou vodou, - verejné osvetlenie, - vybudovaná sieť miestneho rozhlasu, - existencia 1 cintorína v obci, - existencia domu smútku,	- absencia rozvodnej siete plynu, - potrebná rekonštrukcia vodovodnej siete, - nevyhovujúci stav elektrickej siete NN, - nedostatočná kapacita elektrickej siete, - zlý technický stav existujúcich transformátorových staníc, - zlý technický stav miestneho verejného rozhlasu, - nevyhovujúci stav korýt miestnych tokov, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry,
Príležitosti	Ohrozenia
- dostavba a rekonštrukcia verejného vodovodu a zdrojov pitnej vody, - kompletná rekonštrukcia vzdušnej elektrickej rozvodnej siete, - zavedenie elektrických, plynových, vodovodných a kanalizačných prípojk do nových častí IBV, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov, - rozvoj ďalších telekomunikačných a dátových služieb v konkurenčnom prostredí,	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - zhoršujúci sa stav obecných stavieb a komunikácií, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - stavebné a legislatívne prekážky a nevysporiadanosť pozemkov v intraviláne,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia <i>SO</i> 6	8 3 0 6 Stratégia <i>WO</i>
T hrozby	Stratégia <i>ST</i>	5 Stratégia <i>WT</i>

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia SO a WO – kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

3.4 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Silné stránky	Slabé stránky

- zabezpečený odvoz TKO, - existencia separovaného zberu, - vybudovaný zberný dvor,	- nevybudovaná komplexná kanalizačná sieť s ČOV, - existencia čiernych skládok, - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP, - nedostatočná informovanosť obyvateľstva o stave ŽP, - nedostatok technických kapacít zberu, dopravy, triedenia, zhodnocovania a likvidácie odpadov, - kyslé dažde znehodnocujúce lesný porast v okolí, - nadmerné využívanie umelých hnojív spôsobujúce acidifikáciu pôdy,
Príležitosti	Ohrozenia
- dostavba kanalizačnej siete s napojením na centrálnu ČOV, - výstavba obecného kompostoviska, - obstaranie potrebných mechanizmov, - zabezpečiť efektívny separovaný zber v celej obci, - možnosti materiálového, resp. energetického využitia odpadov pri rešpektovaní duálnych vlastností odpadov, - dôsledné plnenie kvalitne stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva, - odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd, - zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia, - rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - dodržiavanie noriem EÚ v oblasti produkcie znečisťujúcich látok v priemysle,	- ohrozená kvalita povrchových vôd vodných tokov, - zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva, - znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia alokovaných v meste Banská Bystrica, - dopady na zdravotný stav obyvateľov, - nárast množstva vyvázaných odpadov, pretrvávajúce vykurovanie hlavne tuhými palivami, - nárast množstva vyvázaných odpadov, - nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi, - neriešenie problému existencie „čiernych“ skládok,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 3	Stratégia WO 7 8 11
T hrozby	Stratégia ST 1	Stratégia WT 8

V prípade životného prostredia prevládajú slabé stránky nad silnými. Je to dôsledok nedobudovaného systému na likvidáciu a čistenie odpadových vôd. Odporúča sa využitie stratégie WT – čeliť hrozbám využitím silných stránok a príležitostí.

3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Silné stránky	Slabé stránky
- prechádzajúci vodný tok – hydrokoridor – Bystrica a Harmanecký potok, - pramene pitnej vody, - lokality NATURA 2000, - existencia NP Veľká Fatra, - Harmanecká jaskyňa, - zabezpečenie odvozu a likvidácie TKO, - ochranné pásma vodárenských zdrojov, - chránené územia miestneho významu, biokorydory,	- nevybudovaná kanalizačná sieť s ČOV, - negatívny stav korýt vodných tokov, - zvýšená intenzita turizmu, - nedostatočné vybavenie estetickou zeleňou, - nevybudované ochranné opatrenia proti možným záplavám, - nedostatok lavičiek na verejných priestranstvách, - nevyhovujúce zloženie okrasnej zelene, - narastanie individuálnej automobilovej a motocyklovej dopravy, - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP, - nedostatočná informovanosť obyvateľstva o stave ŽP, - kyslé dažde znehodnocujúce lesný porast v okolí,
Príležitosti	Ohrozenia
- rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - regulácia korýt miestnych potokov a revitalizácia ich okolia, - odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd	- zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmernej hospodárskej činnosti, - ohrozená kvalita podzemných a povrchových vôd, - zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva, - znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia,

- ohrozujúcich zdroje vody, - zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia,	- dopady na zdravotný stav obyvateľov, - zníženie biodiverzity, - hrozba zníženia kvality životného prostredia v dôsledku výstavby z hľadiska kvantity a kvality - nadmerná zástavba výšková, plošná, nevhodná funkčná skladba plôch - tlak na životné prostredie a pôvodnú krajinu, urbanizácia krajiny, - radikalizácia zmien v životnom prostredí na miestnej a globálnej úrovni (povodne, veterné smršte, otepľovanie, klimatické zmeny,
---	--

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 8	11 Stratégia WO 5
T hrozby	Stratégia ST	10 Stratégia WT

V prípade životného prostredia prevládajú slabé stránky nad silnými. Je to dôsledok nedobudovaného systému na likvidáciu a čistenie odpadových vôd a existenciou záťažových prevádzok v Banskobystrickom kraji. Odporúča sa využitie stratégie SO – prekonať slabiny využitím príležitostí a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami.

3.6 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

Silné stránky	Slabé stránky
- opatrovateľská služba, - dobrá zdravotná starostlivosť v krajskom meste Banská Bystrica, - základná zdravotná starostlivosť v obci Harmanec,	- absencia zdravotníckych služieb, - absencia zariadenia sociálnych služieb, - nízky počet obyvateľov obce, - nedostatočné priestorové možnosti obce, - nedostatok priestorov pre mládež a dospelých, - napostačujúce priestory pre dôchodcov, - pretrvávajúce tradičné spádové oblasti dochádzky za prácou - absencia širšej podpory vzdelávania a zamestnávania osôb vzdialených od trhu práce dlhšie obdobie z dôvodu starostlivosti o dieťa alebo o ďalšieho člena rodiny, - príslušnosti k marginalizovanej alebo vylúčenej skupine populácie - nízka dostupnosť a úzka variabilita sociálnych služieb a výkonu iných opatrení
Príležitosti	Ohrozenia
- možnosť použitia 2% daní daňových subjektov na prioritné potreby zdravotníctva, - zariadenie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby, - zlepšujúca sa infraštruktúra a lepšie prepojenie trhov práce na susediace trhy práce, - rozšírenie aktívnych opatrení na trhu práce na podporu vzdelávania a prípravy pre trh práce a na podporu zamestnávania v atypických formách pracovných vzťahov, najmä pre rodičov počas materskej dovolenky a rodičovskej dovolenky, - podpora rozvoja sociálnych služieb, a iných opatrení, projektov a programov na podporu sociálneho začleňovania ohrozených skupín podľa ich špecifických potrieb, - dôrazné uplatňovanie princípu subsidiarity, - lepšie podmienky na zlad'ovanie prac. a rodinných povinností, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU,	- rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii, - zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva, - zhoršovanie zdravotného stavu stredného veku, - rast počtu srdcovo-cievnych chorôb, - rast nádorových ochorení tráviaceho traktu, - vysoký výskyt alergických ochorení, - pokles výdavkov na preventívnu zdravotnú starostlivosť, - pretrvávajúce stereotypy v mobilitnom správaní sa pracovnej sily, - nízky záujem zamestnávateľov o prijímanie uchádzačov o zamestnanie na podporované pracovné miesta, - nedostatočný záujem zamestnávateľov o udržateľnosť vytvorených pracovných miest, - prehlbovanie chudoby u niektorých skupín populácie a reprodukcia chudoby, - zvyšujúci sa počet klientov odkázaných na pomoc iných nesystematickou preventívnou prácou v prirodzenom rodinnom a otvorenom prostredí, - zvyšujúce sa finančné náklady na sociálne služby,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia <i>SO</i>	Stratégia <i>WO</i>
T hrozby	Stratégia <i>ST</i>	Stratégia <i>WT</i>

Diagrammatic representation of the SWOT matrix with a green shaded area in the center and numbers 3, 4, 5, 8, 9, 13 indicating specific points or weights.

V tomto prípade prevládajú slabé stránky a ohrozenia nad silnými stránkami a príležitosťami. Odporúča sa využiť stratégiu *WT* – kde sa obec môže zamerať len na minimalizovanie nákladov súvisiacich s poskytovaním sociálnych služieb a čeliť hrozbám, ktoré sú s týmito službami spojené. Odporúča sa obci zabezpečovať nevyhnutné sociálne služby pre obyvateľov a ostatné služby ponechať poskytovateľom v meste Banská Bystrica.

3.7 ŠKOLSTVO A ŠPORT

Silné stránky	Slabé stránky
- existencia multifunkčného ihriska, - existencia turistických trás, - prechádzajúce cyklotrasy,	- absencia zariadenia predškolskej výchovy, - absencia základnej školy, - chýbajúce zariadenia pre voľnočasové aktivity, - absencia priestorov pre neformálne vzdelávanie, - deficit finančných prostriedkov znamená sústavné obmedzovanie nákupu nástrojov a zariadení v školstve,
Príležitosti	Ohrozenia
- skvalitnenie existujúcich areálov a doplnenie nových areálov pre potreby obyvateľov obce, najmä so zameraním na deti a mládež, - vytváranie územných a priestorových podmienok pre realizáciu rozličných športových, rekreačných a oddychových aktivít, - zefektívnenie spolupráce s krajským mestom na regionálnej úrovni, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU,	- vplyv nežiadúcich javov na deti a mládež (závislosti, konzumné kultúry...), - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich športových objektov, - nedostatočné materiálne zabezpečenie a podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov, - nárast sociálnej ohrozenosti mládeže, - nedostatok finančných prostriedkov na výstavbu nových športovo-rekreačných objektov, - nepriaznivý demografický vývoj, - množstvo nových úloh bez riadneho preškolenia kompetentných zamestnancov, - negatívny vplyv sociálne slabého prostredia na správanie žiakov, - zvyšujúca sa administratíva a byrokracia vo výchovno-vzdelávacej práci,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia <i>SO</i>	Stratégia <i>WO</i>
T hrozby	Stratégia <i>ST</i>	Stratégia <i>WT</i>

Diagrammatic representation of the SWOT matrix with a green shaded area in the center and numbers 1, 3, 4, 5, 9 indicating specific points or weights.

V oblasti vzdelávania je situácia vyrovnaná. Odporúča sa využitie stratégie *WT* – využiť silné stránky na prekonanie slabých a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti športu

podporovať rekonštrukciu starej a výstavbu športovej infraštruktúry v obci. Je potrebné podporovať organizovanú športovú činnosť.

3.8 KULTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
- prítomnosť rímskokatolíckej cirkvi, - pravidelne organizované podujatia, - pamiatky SNP, - rozvinuté remeslá v obci,	- nevybudovaný kultúrny dom, - nedostatok miestností na nacičovanie programov, - nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia, - neexistencia zariadenie propagujúceho tradičné remeslá z okolia obce,
Príležitosti	Ohrozenia
- lepšia koordinovanosť a propagácia kultúrnych aktivít obce, - rekonštrukcia budovy domu kultúry, dovybavenie interiérov, - rekonštrukcia kultúrnych pamiatok, - obnova zanikajúcich tradícií, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU,	- zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície) - slabá podpora kultúry zo strany štátu a VÚC, - posun priorít mládeže ku konzumnej kultúre, - nedostatok finančných prostriedkov na šírenie miestnej kultúry za hranice katastrálneho územia obce,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 4	Stratégia WO 5
T hrozby	Stratégia ST 1	Stratégia WT 5

V oblasti kultúry je situácia vyrovnaná. Odporúča sa využitie stratégie WT – využiť silné stránky na prekonanie slabých a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti kultúry podporovať výstavbu kultúrnej infraštruktúry a organizovanú kultúrnu činnosť.

3.9 PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Silné stránky	Slabé stránky
- prechádzajúce cyklotrasy, - NP Veľká Fatra, - Harmanecká jaskyňa, - turistické trasy, - existencia reštauračného zariadenia Čierna ovca, - existencia hotela Kráľová studňa, - existencia www stránky obce, - pravidelné kultúrne podujatia, - existencia historických pamiatok SNP (železničná trať),	- nedostatočná propagácia goodwillu a CR obce, - nedostatočné služby v oblasti cestovného ruchu, - slabá kooperácia s cestovnými kancelárkami, - nevyhovujúci stav historických objektov,
Príležitosti	Ohrozenia
- dobré možnosti (existencia lesných ciest) pre budovanie cyklistických a rekreačných trás, - dobrá poloha obce Dolný Harmanec v rámci regionálnych štruktúr, - dobrá poloha obce Dolný Harmanec vo väzbe na prírodné turistické, rekreačné lokality, - zavádzanie nových produktov cestovného ruchu v súvislosti s agroturistikou, - iniciatíva spoločenských, kultúrnych, športových,... organizácií, - spolupráca na regionálnej úrovni v rozvoji turizmu, - rozvoj agroturistických aktivít so zameraním na vzdelávacie a	- zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície), - negatívne dopady na životné prostredie v prípade zásadného zvýšenia cestovného ruchu, - zvýšené náklady na likvidáciu odpadu, - tlak na parkovacie plochy, - negatívne dôsledky v oblasti verejného poriadku,

- zážitkové pobyty, - spolupráca s okolitými obcami,	
---	--

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 4	Stratégia WO 8
T hrozby	Stratégia ST 5	Stratégia WT

Obec disponuje veľkým rozvojovým potenciálom v oblasti cestovného ruchu. V súčasnosti však nie je plne využívaný. Odporúča sa využiť stratégiu ST a využiť silné stránky, ako kultúrno-historický potenciál, prírodný potenciál na získanie konkurenčnej výhody.

3.10 ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Silné stránky	Slabé stránky
- existencia verejného rozhlasu, - budova obecného úradu dostupného v centre obce,	- nedostatok priestorov pre administratívu, - negatívny stav nehnuteľného majetku obce, - vysoká energetická náročnosť budovy obecného úradu, - existencia rizikových miest – cintorín, centrum, športové ihrisko, - nedobudovaný komplexný kamerový systém, - v obci ani v súčasnosti nie sú vybudované nijaké zariadenia v súvislosti s civilnou ochranou, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry samosprávy, - nedostupný kvalitný digitálny systém prenosu dát, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby, - vysoké nároky na odbornosť zamestnancov obce v oblasti práce s IT a službami eGovernmentu,
Príležitosti	Ohrozenia
- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou, - e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných, - vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení,	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - nedostatočná kvalita právneho rámca výkonu činností verejnej správy, - zvyšovanie komunikačnej a administratívnej náročnosti výkonu činností verejnej správy vo vzťahu k externému, ako aj internému prostrediu,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO	Stratégia WO
T hrozby	Stratégia ST	Stratégia WT

Diagram illustrating the SWOT analysis matrix with numerical values and a central green box:

- Top-left (SO): 15
- Top-right (WO): 4
- Bottom-left (ST): 2
- Bottom-right (WT): 5
- Central green box contains: 10 (top), 2 (bottom), and a dashed box with 2 inside.

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO – kde musí obec využiť silné stránky a príležitosti.

3.11 INFORMATIZÁCIA OBCE

Silné stránky	Slabé stránky
- postupne zavádzané služby eGovernmentu a elektronizácia služieb štátnej správy a samosprávy - dobrá vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry v obecnom úrade, - relatívne vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia, - vlastná webová stránka obce,	- nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC , nízkej výkonnosti e-služieb, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a šandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka efektívnosť, bezpečnosť a interoperabilita ISVS, - nedostupný kvalitný digitálny obsah, - fyzicky nedostupný internet v území s nízkou hustotou osídlenia, alebo málo atraktívny pre používateľov, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby, - chýbajúca vysokokapacitná dátová sieť k domoch, - vysoké nároky na odbornosť zamestnancov obce v oblasti práce s IT a službami eGovernmentu,
Príležitosti	Ohrozenia
- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - zvýšenie počítačovej gramotnosti, - zníženie cien využívania Internetu, - rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí, - vytváranie a sprístupňovanie verejného digitálneho obsahu, - zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou, - e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných, - vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení, - rastúca penetrácia širokopásmového pripojenia,	- nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - digital divide, zvyšovanie disparít medzi územiami alebo sociálnymi skupinami vo využívaní IKT, - nízka digitálna gramotnosť a zručnosť používateľov IKT a nedostatočný dopyt po elektronických službách, - rozvoj digitálnej kriminality, narušanie súkromia, výchovy a ochrany osobných údajov, - legislatívne a stavebné prekážky pri budovaní informačných technológií,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO	9 Stratégia WO 3 5 9
T hrozby	Stratégia ST	4 6 Stratégia WT

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO – kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

Koordinácia a syntéza výsledkov SWOT

Zostavenie analýzy SWOT je zložitý proces, ktorý si vyžaduje systematický prístup pri identifikácii a analýze bezprostredných (často i skrytých) vonkajších a vnútorných faktorov. Výstižnosť väčšiny faktorov je zložitá vyjadriť prostredníctvom jednoduchých formulácií. Pri zaradovaní jednotlivých faktorov do základných zložiek SWOT analýzy je potrebné zodpovedne posudzovať ich lokálne a mikroregionálne podmienenú situáciu a relatívny podiel na regionálnom rozvoji. V tomto zmysle ide hlavne o nerovnováhu medzi obcou Dolný Harmanec a ostatnými obcami v okolí.

Naopak medzi slabé stránky obce Dolný Harmanec patrí nepriaznivý demografický vývoj obyvateľstva, nedobudovaný vzdelávací systém zahŕňajúci možnosti vzdelávania v rámci celoživotného vzdelávania, vzhľadom na alokáciu obce, nesúlad vzdelanostnej štruktúry s potrebami trhu práce. V oblasti podnikateľského sektora ide hlavne o dobudovania službotvorného sektora. V oblasti technickej infraštruktúry ide potrebu dobudovania inžinierskych sietí v oblasti odpadového hospodárstva, dostavbu a rekonštrukciu cestnej siete, ktorá sa nachádza na niektorých miestach v havarijnom stave.

Ohrozenia obce Dolný Harmanec vyplývajú z okolitého prostredia, tendencií a skutočností, ktoré nemôže manažment obce ovplyvniť.

3.12 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU OBCE DOLNÝ HARMANEC .

Identifikácia odvetvových disparít a nadväzujúce vymedzenie cieľových skupín je v súlade so zadáním z vypracovanej analýzy SWOT ako aj analýzy zdrojov obce Dolný Harmanec. Dôležitým východiskovým rámcom pre vymedzenie cieľových skupín so sústredenou podporou obce Dolný Harmanec a stanovenie relevantných opatrení, ktoré by mali riešiť existujúce nerovnosti a rozdiely, sú vybrané strategické a koncepcné dokumenty spracované na národnej (Partnerská dohoda), regionálnej (PHSR BBSK) úrovni, ako aj vo vzťahu k štátnym legislatívnym normám zaväzujúcim obec Dolný Harmanec poskytovať svojim obyvateľom balík verejných služieb.

Na odvetvové (odborové a sektorové) disparity treba pozeráť ako na nerovnosti, nedôvodné rozdiely, či nezhody medzi potenciálom a jeho súčasným využitím. Ich identifikácia vychádza z porovnania zistených silných a slabých stránok, ktoré sú uvedené vo SWOT analýze. Pôsobenie silných stránok obce Dolný Harmanec je oslabované negatívnymi vplyvmi jej slabých stránok. Silné stránky sú potenciálom, ktorý je možné využiť pre budúci rozvoj, je ale nutné zlepšiť alebo odstrániť príslušné slabé stránky tak, aby mohli byť silné naplno využité.

Nasledujúci prehľad je usporiadaný práve týmto spôsobom, kedy proti silným stránkam obce sú vždy postavené relevantné slabé stránky, ktoré majú v danom problémovom okruhu opačný vplyv. Vybrané sú práve tie, ktoré z hľadiska budúceho vývoja možno považovať za najzávažnejšie a kde je viacmenej možné predpokladať aspoň dielčie riešenie.

Obec Dolný Harmanec je súčasťou vyššieho územného celku Banská Bystrica. Národná stratégia regionálneho rozvoja definovala pre tento kraj nasledovné disparity, ktoré by mali byť zohľadnené v PHRSR obce Dolný Harmanec :

Hlavné disparity BBK:

v pôdohospodárstve

- nedostatočná spolupráca a koordinácia v poľnohospodárstve;
- nízka konkurencieschopnosť poľnohospodárstva v dôsledku nízkej produktivity a nerozvinutej trhovej infraštruktúry;
- nevyužitý potenciál pestovania rôznych kultúrnych plodín pre oblasť energetiky a ekologického poľnohospodárstva;

v priemysle

- inovačné a technologické zaostávanie spôsobuje zvyšujúcu energetickú a surovinovú náročnosť výroby najmä v rozhodujúcich odvetviach;
- nedostatočná reštrukturalizácia priemyslu a ďalších rozhodujúcich odvetví v niektorých okresoch v regióne, nízka orientácia na PZI do odvetví s vyššou pridanou hodnotou;
- nízky rast produktivity práce v priemysle;

v službách

- nízka konkurencieschopnosť malého a stredného podnikania;
- podpriemerný podiel služieb na regionálnom HDP;
- nevyužitý potenciál turizmu – kúpeľníctvo, chránené územia a lazy;

v technickej infraštruktúre

- nedostatočné kapacity a telekomunikačná infraštruktúra, členitosť územia ako bariéra budovania internetového pripojenia;
- značné ekologické zaťaženie krajiny (chemický priemysel, ťažba uhlia);
- nedobudovaná nadradená vodovodná sieť v južných okresoch kraja a nízke % napojenie obyvateľstva na ČOV;
- nedodržiavanie stanovených limitov a regulatívov;
- relatívne nízka úroveň poľnohospodárstva z hľadiska ochrany prírody a krajiny a budúcich obnoviteľných zdrojov energie;
- nízka dopravná dostupnosť územia a „regionálna logistika“;

v sociálno-spoločenskej infraštruktúre

- nevyhovujúca vzdelanostná štruktúra vo vybraných okresoch, vysoký podiel obyvateľstva so základným vzdelaním, významné vnútroregionálne rozdiely;
- postupný zánik strategicky významných študijných programov a odborov;
- vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných;
- nízka životná úroveň v južných okresoch;
- nedostatočné prepojenie vzdelávacieho systému s podnikateľskou sférou;
- značný odlev pracovných síl do zahraničia z titulu blízkosti hraníc, pričom za vysokokvalifikované pracovné sily nie sú náhrady;
- nerovnomerná sieť zariadení sociálnych služieb v jednotlivých okresoch kraja;
- nedostatočná propagácia regiónu a jeho komparatívnych výhod;
- problematické vytváranie medzirezortnej spolupráce na komplexnom riešení situácie a potrieb občanov.

Hlavné faktory rozvoja BBK:

v pôdohospodárstve

- dobrý produkčný poľnohospodársky potenciál v oblasti pestovania kultúrnych plodín, ovocinárstvo, špecifické regionálne plodiny;
- lesné hospodárstvo – vysoké zásoby a ťažba dreva;
- dôsledné uplatňovanie spoločnej poľnohospodárskej politiky aj v chránených oblastiach;

v priemysle

- možnosť posilňovania exportu, silná exportná pozícia v odvetví hutníctva, drevospracujúceho, keramického a sklárskeho priemyslu;
- budovanie vedecko-technologických parkov so zameraním na rozhodujúce odvetvia;
- podpora domácich investorov najmä v perspektívnych odvetviach, zvýšenie atraktivity pre prílev PZI;
- možnosť rozvoja výroby nových produktov s vyššou pridanou hodnotou na báze obnoviteľných a nerudných nerastných surovín;
- možnosť rozvoja e-podnikania smerovaného do rozvoja optimalizácie spolupráce

v priemyselnej výrobe;

- využitie cezhraničnej spolupráce pre rozvoj podnikateľských aktivít;

v službách

- atraktívny potenciál pre zvyšujúci sa záujem o turizmus, zameranie sa na kúpeľníctvo a vidiecky turizmus;
- záujem regionálnej samosprávy o podporu podnikateľského a inovačného prostredia v regióne;
- existujúce poradenské centrá pre rozvoj podnikateľského prostredia;
- začlenenie sa do medzinárodnej spolupráce a transfer know-how, posilnenie spolupráce medzi vysokými školami a podnikateľským sektorom;
- rozširovanie e-služieb, podpora najmä v horských oblastiach, zvyšovanie dostupnosti služieb pre obyvateľstvo;

v technickej infraštruktúre

- možnosti využitia kombinovanej dopravy;
- výhodná geografická poloha pre tok tovarov a služieb do nových členských krajín EÚ, polohový potenciál kraja, logistické väzby, prepojenie Budapešť – Krakov;
- dostatočný potenciál zdrojov vody a vysoká lesnatosť územia – veľká koncentrácia druhotných drevných surovín vhodných na energetické účely;

v sociálno-spoločenskej infraštruktúre

- dobrá demografická situácia, dostatok voľnej pracovnej sily;
- vysoká vzdelanostná úroveň v regionálnych centrách;

- možnosť vytvorenia kvalitného regionálneho systému celoživotného vzdelávania (NSRR, 2013, s.91-92).

Nasledujúce tabuľky prezentujú hlavné faktory rozvoja a hlavné disparity rozvoja obce Dolný Harmanec v jednotlivých politikách.

Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ vysoký podiel lesných pozemkov - 4221,4 h, + 14 podnikateľských subjektov - fyzické osoby, + 14 právnických osôb podnikateľov, + existencia reštauračného zariadenia, + prevádzky potravinárskeho tovaru, + existencia ubytovacieho zariadenia - hotel Kráľova studňa, + existencia dvoch železničných staníc - Horný a Dolný Harmanec,	- nedostatok ďalších rozvojových plôch, - nedostatok plôch na intenzívnejšiu poľnohospodársku výrobu, - nedostatočná sieť obchodov, - nízky podiel obyvateľov v predproduktívnom veku, - nedostatok priestorov pre podnikateľov v oblasti služieb, - nedostatok priestorov pre začínajúcich podnikateľov, - obmedzené podmienky pre rozvoj podnikania, - obmedzené možnosti nákupu rozličného tovaru

Doprava a komunikácie

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ prechádzajúca cesta I/14; I. triedy, + vybudovaný jednostranný a obojstranný chodník pozdĺž štátnej cesty, + cca. 3 km vybudovaných štátnych komunikácií prechádzajúcich cez obec, + dostatočný počet zastávok SAD - 4, + prechádzajúca železničná trať č. 172, + prechádzajúce značené a nezačlenené cyklotrasy,	- úzke priestorové usporiadanie zástavby a štátnej cesty, - problém s pozdĺžnym parkovaním na hlavnej ceste I triedy, - nedostatok parkovacích miest pri dome smútku, - nevyhovujúci stav miestnych komunikácií, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav dopravnej infraštruktúry, - prudký nárast individuálneho motorizmu, - zastaralý park verejnej osobnej dopravy,

Technická infraštruktúra

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ komplexná elektrifikácia obce, + dobré zásobovanie obyvateľov obce pitnou vodou, + verejné osvetlenie, + vybudovaná sieť miestneho rozhlasu, + existencia 1 cintorína v obci, + existencia domu smútku,	- absencia rozvodnej siete plynu, - potrebná rekonštrukcia vodovodnej siete, - nevyhovujúci stav elektrickej siete NN, - nedostatočná kapacita elektrickej siete, - zlý technický stav existujúcich transformátorových staníc, - zlý technický stav miestneho verejného rozhlasu, - nevyhovujúci stav korýt miestnych tokov, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry,

Odpadové hospodárstvo

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ zabezpečený odvoz TKO, + existencia separovaného zberu, + vybudovaný zberný dvor,	- nevybudovaná komplexná kanalizačná sieť s ČOV, - existencia čiernych skládok, - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP, - nedostatočná informovanosť obyvateľstva o stave ŽP, - nedostatok technických kapacít zberu, dopravy, triedenia, zhodnocovania a likvidácie odpadov, - kyslé dažde znehodnocujúce lesný porast v okolí, - nadmerné využívanie umelých hnojív spôsobujúce acidifikáciu pôdy,

Životné prostredie

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ prechádzajúci vodný tok – hydrokoridor – Bystrica a Harmanecký potok, + pramene pitnej vody, + lokality NATURA 2000, + existencia NP Veľká Fatra, + Harmanecká jaskyňa, + zabezpečenie odvozu a likvidácie TKO, + ochranné pásma vodárenských zdrojov, + chránené územia miestneho významu, biokorydory,	- nevybudovaná kanalizačná sieť s ČOV, - negatívny stav koryt vodných tokov, - zvýšená intenzita turizmu, - nedostatočné vybavenie estetickou zeleňou, - nevybudované ochranné opatrenia proti možným záplavám, - nedostatok lavičiek na verejných priestranstvách, - nevyhovujúce zloženie okrasnej zelene, - narastanie individuálnej automobilovej a motocyklovej dopravy, - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP, - nedostatočná informovanosť obyvateľstva o stave ŽP, - kyslé dažde znehodnocujúce lesný porast v okolí,

Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ opatrovateľská služba, + dobrá zdravotná starostlivosť v krajskom meste Banská Bystrica, + základná zdravotná starostlivosť v obci Harmanec,	- absencia zdravotníckych služieb, - absencia zariadenia sociálnych služieb, - nízky počet obyvateľov obce, - nedostatočné priestorové možnosti obce, - nedostatok priestorov pre mládež a dorast, - nepostačujúce priestory pre dôchodcov, - pretrvávajúce tradičných spádových oblasti dochádzky za prácou - absencia širšej podpory vzdelávania a zamestnávania osôb vzdialených od trhu práce dlhšie obdobie z dôvodu starostlivosti o dieťa alebo o ďalšieho člena rodiny, príslušnosti k marginalizovanej alebo vylúčenej skupine populácie - nízka dostupnosť a úzka variabilita sociálnych služieb a výkonu iných opatrení

Školstvo a šport

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ existencia multifunkčného ihriska, + existencia turistických trás, + prechádzajúce cyklotrasy,	- absencia zariadenia predškolskej výchovy, - absencia základnej školy, - chýbajúce zariadenia pre voľnočasové aktivity, - absencia priestorov pre neformálne vzdelávanie, - deficit finančných prostriedkov znamená sústavné obmedzovanie nákupu nástrojov a zariadení v školstve,

Kultúra

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ prítomnosť rímskokatolíckej cirkvi, + pravidelne organizované podujatia, + pamiatky SNP, + rozvinuté remeslá v obci,	- nevybudovaný kultúrny dom, - nedostatok miestností na nacvičovanie programov, - nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia, - neexistencia zariadenia propagujúceho tradičné remeslá z okolia obce,

Propagácia a cestovný ruch

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ prechádzajúce cyklotrasy, + NP Veľká Fatra,	- nedostatočná propagácia goodwillu a CR obce, - nedostatočné služby v oblasti cestovného ruchu,

+ Harmanecká jaskyňa, + turistické trasy, + existencia reštauračného zariadenia Čierna ovca, + existencia hotela Kráľová studňa, + existencia www stránky obce, + pravidelné kultúrne podujatia, + existencia historických pamiatok SNP (železničná trať),	- slabá kooperácia s cestovnými kanceláriami, - nevyhovujúci stav historických objektov,
--	---

Administratíva a bezpečnosť

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ existencia verejného rozhlasu, + budova obecného úradu dostupného v centre obce,	- nedostatok priestorov pre administratívu, - negatívny stav nehnuteľného majetku obce, - vysoká energetická náročnosť budovy obecného úradu, - existencia rizikových miest – cintorín, centrum, športové ihrisko, - nedobudovaný komplexný kamerový systém, - v obci ani v súčasnosti nie sú vybudované nijaké zariadenia v súvislosti s civilnou ochranou, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry samosprávy, - nedostupný kvalitný digitálny systém prenosu dát, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby, - vysoké nároky na odbornosť zamestnancov obce v oblasti práce s IT a službami eGovernmentu,

Informatizácia obce

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ postupne zavádzané služby eGovernmentu a elektronizácia služieb štátnej správy a samosprávy + dobrá vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry v obecnom úrade, + relatívne vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia, + vlastná webová stránka obce,	- nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC , nízkej výkonnosti e-služieb, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka efektívnosť, bezpečnosť a interoperabilita ISVS, - nedostupný kvalitný digitálny obsah, - fyzicky nedostupný internet v území s nízkou hustotou osídlenia, alebo málo atraktívny pre používateľov, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby, - chýbajúca vysokokapacitná dátová sieť k domom, - vysoké nároky na odbornosť zamestnancov obce v oblasti práce s IT a službami eGovernmentu,

Vo vyššie uvedenom kontexte je potrebné sledovať i potenciálne rozvojové príležitosti a hrozby, indukované hierarchicky vyššími faktormi sociálneho - ekonomického rozvoja. Na základe uskutočnených analýz je možné za najväčšie hrozby pokladať hlavne:

1. Znižovanie konkurencieschopnosti obce v dôsledku trvalej stagnácie v rozvoji spolupráce podnikateľskej sféry s orgánmi miestnej samosprávy – Public Private Partnership.
2. Nedostatok externých finančných prostriedkov potrebných na zabezpečenie kvalitných verejných služieb.
3. Podcenenie významu kvalitatívneho rozvoja ľudských zdrojov ako pre ekonomický, tak aj pre sociálny rozvoj obce Dolný Harmanec .
4. Podcenenie významu informačných technológií ako základného prvku ekonomického rozvoja a rozvoja ľudských zdrojov v obci.

Jedným z nutných predpokladov úspešnej implementácie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je návaznosť na existujúcu sústavu strategických a rozvojových dokumentov. Tento fakt sa premietol z časti aj do výberu opatrení a cieľových skupín, na ktoré sa má zamerať podpora z verejných zdrojov, hlavne z dôvodu efektívneho vynakladania finančných prostriedkov, odstránenia duplící, možných protichodných

účinkov opatrení atď.. Z tohto dôvodu je prirodzeným rámcom Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja, ako aj Partnerskej dohody, ale aj platná legislatíva v oblasti zabezpečovania verejných služieb. Komparáciou výsledkov vyššie uvedenej selekcie odvetvových disparít a PHSR BBSK je možné zistiť, že niektoré opatrenia v rámci tohto dokumentu pokrývajú kritické oblasti zistené v problémovej analýze. Preto je nutné v súlade s vyššie uvedenými skutočnosťami zamerať sa na odstránenie týchto disparít v relevantných cieľových oblastiach a relevantných skupín.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj
Cieľová skupina
podnikateľské subjekty v priemysle, obchode a výrobných službách obec investori
2. Technická infraštruktúra
Cieľová skupina
obec, obyvatelia obce, podnikateľské subjekty, mimovládne subjekty,
3. Životné prostredie
Cieľová skupina
obec, obyvatelia obce, podnikateľské subjekty,
4. Sociálna oblasť a zdravotníctvo
Cieľová skupina
nezamestnaní, sociálne odkázaní, zdravotne a duševne postihnutí, obyvatelia v dôchodkovom veku, mladí ľudia, rizikové skupiny obyvateľstva,
5. Školstvo a šport
Cieľová skupina
deti predškolského veku, žiaci v rámci povinnej školskej dochádzky, nezamestnaní, obyvatelia v dôchodkovom veku, športovci organizovaní v rámci športových hnutí, pasívna športová verejnosť, obyvatelia v produktívnom veku,
6. Kultúra
Cieľová skupina
obyvateľstvo podnikateľské subjekty návštevníci obce,
7. Cestovný ruch a public relation
Cieľová skupina
obec, VÚC, obyvatelia obce, návštevníci obce, súkromný podnikateľský sektor,
9. Administratíva a bezpečnosť
Cieľová skupina
obec, obyvatelia obce, súkromný podnikateľský sektor,
10. Informatizácia obce
Cieľová skupina
obec, obyvatelia obce, súkromný podnikateľský sektor,

Strategická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Dolný Harmanec 2021 - 2030

4 VÍZIA A POSLANIE OBCE DOLNÝ HARMANEC

Vízia

Obec bude vyvážené a ohľaduplne využívať svoje prírodné bohatstvo za účelom jeho ekonomického a ekologického zveľaďovania. V súvislosti s rozvojom sa bude snažiť propagovať existujúce prírodné hodnoty NP Veľká Fatra. V súvislosti s rozvojom cestovného ruchu sa bude snažiť aj o čo najlepšie prezentovanie svojich kultúrnych tradícií a zvyklostí v duchu rozvoja kultúrneho povedomia nielen vo svojom regióne, ale aj za hranicami Slovenskej republiky.

Vytvorí podmienky na vybudovanie obslužného rekreačného priestoru nielen priamo v obci v súvislosti s existenciou Harmaneckej jaskyne, ale aj v rámci strediska a hotela Kráľova studňa. Bude prezentovať svoju povstaleckú históriu a technické pamiatky. Obec vytvorí podmienky na rozvoj horskej cykloturistiky podporou a budovaním cyklotrás prepájajúcich okolité sídla, prírodné atrakcie ako aj susediace regióny - Turiec.

Do šírenia kultúrnych hodnôt sa budú zapájať hlavne kultúrne spolky orientujúce sa na prezentáciu tradičných remesiel a zvyklostí. Z hospodárskeho hľadiska obec vytvorí priaznivé podmienky na rozvoj tradičných výrobných a nevýrobných odvetví, pre ktorých rozvoj má obec najväčší potenciál - lesníctvo, drevárska výroba a drobné výrobné prevádzky, ktoré neovplyvňujú kvalitu bývania. V oblasti propagácie sa obec zameria na prezentáciu vlastných kultúrno – historických hodnôt a kultúrnej identity typickej pre túto oblasť Slovenska (téma SNP). Obec sa stane príjemným sídlom zabezpečujúcim dostatočné sociálne služby pre svojich obyvateľov.

Poslanie

Poslanie je komplexná a všeobecná definícia objasňujúca mandát obce Dolný Harmanec. Poslanie opisuje a prezentuje základné služby (produkty), ktoré poskytuje a identifikuje hlavných „zákazníkov“, t.j. jej obyvateľov, miestnych podnikateľov, záujmové združenia a pod.. Poslanie vyjadruje základný dôvod existencie obce Dolný Harmanec a odpovedá na tri otázky: Čo obec robí? Prečo to robí? Pre koho to robí? Predpokladom pre zabezpečovanie kvalitných služieb obyvateľom obce, podnikateľom či návštevníkom a celkový plynulý chod samosprávy a jej orgánov je dôsledný denný operatívny manažment a realizácia profesionálnych interných služieb. Tieto zahŕňajú celú škálu aktivít počnúc obstarávaniami tovarov, služieb a prác, cez interné právne poradenstvo a zastupovanie obce pri súdnych sporoch až po udržiavanie počítačovej siete, zálohovanie dát či aktualizovanie a zverejňovanie informácií, ktoré slúžia aj obyvateľom obce. Samospráva obce Dolný Harmanec disponuje aj nemalým majetkom – budovami, pozemkami a nebytovými priestormi. Efektívne spravovanie aktív takéhoto rozsahu a zabezpečovanie jeho maximálnej výnosnosti je možné len za predpokladu existencie prehľadnej a aktuálnej evidencie, ktorá slúži vedeniu obce a poslancom obecného zastupiteľstva. Významnú úlohu zohráva aj odborné vzdelávanie zamestnancov úradu s cieľom zabezpečiť ich ďalší profesionálny rast, vedúci k zvýšeniu kvality samosprávou poskytovaných služieb. Medzi významné činnosti - a to najmä z pohľadu obyvateľov obce – patrí administrovanie zasadnutí orgánov obce. Práve tieto authority rozhodujú o všetkých dôležitých zmenách, ktoré sa premietajú do života obyvateľov, napr. prostredníctvom všeobecne záväzných nariadení. Jedným zo základných predpokladov rozvoja obce je dodržiavanie zákonnosti a pravidiel miestnej samosprávy, ochrana života a osobného majetku občanov, ale aj životného prostredia. V súlade s poslaním obce Dolný Harmanec všetky tieto úlohy realizuje štátna polícia. K dosiahnutiu zámeru - vybudovať bezpečnú obec - polícia vykonáva všeobecnú prevenciu kriminality, aktívnu ochranu verejného poriadku, života, zdravia občanov a majetku. Súčasťou bezpečnostnej politiky obce je aj výkon ochrany pred požiarmi a civilnej ochrany obyvateľov.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Základnou úlohou samosprávy je rozvoj územia obce a zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov. Všeobecne uznávaným nástrojom pre miestnu hospodársku politiku je rozvoj priemyselných zón. Obec Dolný Harmanec v súlade s touto filozofiou skvalitňuje zóny, ktoré poskytujú kapacitu pre podnikateľské subjekty. Ich rozlohu plánuje rozširovať v obmedzenej miere.

2. Doprava a komunikácie

Príprava Projektovej dokumentácie pre cestné stavby, pravidelná oprava a stavebná údržba pozemných komunikácií, letná a zimná údržba či rekonštrukcia vybraných miestnych komunikácií, to všetko zahŕňajú kompetencie obce v oblasti pozemných komunikácií.

3. Technická infraštruktúra

Významným prvkom kvality života v obci je funkčný systém verejného osvetlenia. Hlavnou úlohou samosprávy je v tomto kontexte realizácia novej výstavby verejného osvetlenia, prevádzkovanie už vybudovaného verejného osvetlenia a samozrejme priebežné opravy a údržba existujúcich svetelných bodov. Okrem toho zabezpečuje rozvoj komplexnej infraštruktúry zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry smeruje hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne obytné zóny v obci, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.

3. Odpadové hospodárstvo

Obec vykonáva úlohy, ktoré jej vyplývajú z programu odpadového hospodárstva a všeobecne záväzných právnych predpisov prijatých a platných v Slovenskej republike. V oblasti odpadového hospodárstva ide najmä o zber a prepravu komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov na účely ich zhodnotenia alebo zneškodnenia, zabezpečovanie zberných nádob zodpovedajúcich systému zberu komunálneho odpadu, zabezpečovanie priestoru, kde môžu obyvatelia obce odovzdávať oddelené zložky komunálnych odpadov či zabezpečovanie zberu a prepravy objemných odpadov. Obec zároveň vykonáva priestupkové konanie v odpadovom hospodárstve a zabezpečuje výstavbu a údržbu infraštruktúry pre odpadové vody.

4. Životné prostredie

Udržiavanie a zveľaďovanie obce neznamena len ochranu a údržbu existujúcej verejnej zelene, ale aj zabránenie ďalšiemu znižovaniu podielu zelených plôch v zastavanom území obce, ich rozdrobovaniu a zmysluplné riadenie výstavby a využívania územia. V súlade s touto filozofiou obec každoročne zabezpečuje ošetrovanie a udržiavanie zelene - drevín, trávnikov, kvetinových záhonov. Súčasťou prostredia, v ktorom obyvatelia žijú, sú aj verejné priestranstvá, chodníky, miestne komunikácie, ktoré sú obcou pravidelne čistené, ale aj športové ihriská obce – Dolný Harmanec so zabezpečením pravidelnej údržby a obnovy. K ďalším činnostiam, ktoré sa podieľajú na vytváraní atraktívneho a zdravého prostredia patrí aj prevádzka či správa cintorínov.

5. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Činnosť samosprávy - vzhľadom na existujúce kompetencie - je v oblasti sociálnej politiky veľmi rozsiahla. Obec podporuje neštátne subjekty, ktorých činnosť je zameraná na pomoc sociálne alebo zdravotne handicapovaným občanom. Poskytované sociálne služby sú regulované celým radom zákonov a usmernení – počnúc ústavou Slovenskej republiky. Pôsobnosť z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky na úseku sociálnej pomoci prešla zákonom č. 416/2001 Z. z. hlavne v oblasti poskytovania opatrovateľskej služby a starostlivosti o seniorov, v oblasti vzdelávania, športu a ostatných verejných služieb. Poskytované sociálne služby sú regulované celým radom zákonov a usmernení – počnúc ústavou Slovenskej republiky, zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 36/2005 Z. z. o rodine (v zmysle 297/2005 Z.z., 615/2006 Z.z. - nález Ústavného súdu SR 201/2008 Z.z., 217/2010 Z.z., 290/2011 Z.z. - nález Ústavného súdu SR, 125/2013 Z.z.), zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách (v znení zákona č. 317/2009 Z. z., nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 332/2010 Z. z., zákona č. 551/2010 Z. z., zákona č. 50/2012 Z. z., zákona č. 185/2012 Z. z., zákona č. 413/2012 Z. z., zákona č. 485/2013 Z. z., zákona č. 185/2014 Z. z., zákona č. 219/2014 Z. z., zákona č. 376/2014 Z. z., zákona č. 40/2017 Z.z., zákona č. 331/2017 Z.z., zákona č. 351/2017 Z.z., 156/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 289/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 280/2019 Z. z., 66/2020 Z. z., 89/2020 Z. z.) a novela zákona NR SR č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele (330/2007 Z. z. v znení zákona 643/2007 Z. z., zákona 215/2008 Z. z., zákona

448/2008 Z. z., zákona 466/2008 Z. z., zákona 317/2009 Z. z., zákona 180/2011 Z. z., zákona 417/2013 Z. z., zákona 185/2014 Z. z., zákona 219/2014 Z. z., zákona 310/2014 Z. z., zákona 131/2015 Z. z. a zákona 175/2015 Z. z., 378/2015 Z. z., 91/2016 Z. z., 125/2016 Z. z., 351/2017 Z. z., 61/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 231/2019 Z. z., 89/2020 Z. z.), (a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 317/2009 Z. z., nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 332/2010 Z. z., zákona č. 551/2010 Z. z., zákona č. 50/2012 Z. z., zákona č. 185/2012 Z. z., zákona č. 413/2012 Z. z., zákona č. 485/2013 Z. z., zákona č. 185/2014 Z. z., zákona č. 219/2014 Z. z. a zákona č. 376/2014 Z. z.), zákonom č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi (v znení zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi (183/2014 Z. z., 308/2014 Z. z., 140/2015 Z. z., 140/2015 Z. z., 378/2015 Z. z., 125/2016 Z. z., 81/2017 Z. z., 42/2019 Z. z., 223/2019 Z. z., 231/2019 Z. z., 221/2019 Z. z.) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 183/2014 Z. z.), zákonom č. 305/2005 Z. z. o sociálnej ochrane detí a sociálnej kuratele končiac ((v znení č. 330/2007 Z. z., 643/2007 Z. z., 215/2008 Z. z., 448/2008 Z. z. (nepriamo), 466/2008 Z. z., 317/2009 Z. z., 180/2011 Z. z., 417/2013 Z. z. (nepriamo), 185/2014 Z. z., 219/2014 Z. z., 310/2014 Z. z., 131/2015 Z. z., 175/2015 Z. z., 378/2015 Z. z., 91/2016 Z. z., 125/2016 Z. z., 351/2017 Z. z., 61/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 231/2019 Z. z., 89/2020 Z. z.), Občianskym zákonníkom či mnohými Všeobecne záväznými nariadeniami obce.

V zmysle zákona 369/1990 Zb. o obecnom zriadení podľa § 3 obyvatelia obce majú právo požadovať súčinnosť obce pri ochrane osoby, rodiny a majetku v obci, pomoci v čase náhlej núdze (toto právo občana má i ústavnú oporu - čl. 16, 18 a 21 Ústavy SR) a podľa § 4 ods. 3 písm. j) má obec povinnosť vypracovať koncepcie rozvoja v jednotlivých oblastiach života. Dolný Harmanec považuje pomoc a podporu pre svojich obyvateľov za jednu zo svojich prirodzených priorít.

6. Školstvo a šport

Školstvo

Obec Dolný Harmanec v súčasnosti nie je zriaďovateľom predškolského zariadenia ani základnej školy. V najbližšom výhľadovom období sa nedá predpokladať, že by bolo možné uvedené zariadenie zriadiť.

Šport

Obec vytvára podmienky na zmysluplné trávenie voľného času detí, mládeže a obyvateľov obce, ako najvhodnejšiu prevenciu proti drogám a civilizačným chorobám. V rámci tejto filozofie samospráva organizuje alebo podporuje celý rad rekreačných a športových aktivít. Súčasťou politiky obce je subvencovanie športových klubov a telovýchovných organizácií prostredníctvom dotácií z rozpočtu obce. Mandát na podporu rekreačného a výkonnostného športu v obci vyplýva zo zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, Všeobecne záväzného nariadenia o poskytovaní dotácií z rozpočtu obce Dolný Harmanec či koncepčných a strategických dokumentov prijatých mestským zastupiteľstvom. Vytváranie vhodného prostredia pre rekreačný a výkonnostný šport z peňazí daňovníkov, je jednou z ciest tvorby a prezentácie dobrého mena obce. Vhodné podmienky pre šport a ponuka verejných športovísk sú súčasťou konkurenčného boja miest o lepšie podmienky pre život. Prínosy z financovania a podpory športu na území obce sa prejavujú vo forme zdravšieho života obyvateľov, zvýšeného záujmu o bývanie v obci, v náraste členských základní podporovaných športov.

7. Kultúra

Obec Dolný Harmanec v súlade so svojim zámerom každoročne organizuje kultúrne podujatia. Obec zabezpečuje opravy a údržbu kultúrnych pamiatok na území obce. Súčasťou kultúrnej politiky je aj dotovanie činnosti záujmových združení či jednotlivcov. Snahou obce je udržiavať kultúru v obci. Rámec pre činnosť a aktivity samosprávy obce je v oblasti kultúry tvorený najmä zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, zákonom č. 61/2000 Z. z. o osvetovej činnosti, zákonom č. 4/1958 Zb. o ľudovej umeleckej výrobe a umeleckých remeslách a zákonom č. 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach.

8. Propagácia a cestovný ruch

V oblasti cestovného ruchu plní najmä úlohy: spolupracuje s miestnymi podnikateľmi a úradmi štátnej správy a okolitými obcami v oblasti cestovného ruchu, spolupracuje s príslušnou komisiou, pripravuje

analýzy turistickej aktivity obce a infraštruktúry cestovného ruchu z hľadiska historických pamiatok a iných historických objektov, ubytovacích, stravovacích a ostatných služieb, spolupracuje na príprave vydávania a zabezpečenia propagačných materiálov pre obec, pripravuje návrhy na riešenie rozvoja cestovného ruchu a spolupracuje so všetkými dotknutými orgánmi a organizáciami pri ich realizácii, spolupracuje pri vytváraní systému tvorby finančných zdrojov na podporu rozvoja cestovného ruchu v obci, ako aj pri zachovávaní historického, architektonického a kultúrneho dedičstva, rieši podnety, návrhy a v spolupráci s hlavným kontrolórom aj sťažnosti občanov a organizácií týkajúce sa CR, zabezpečuje styk samosprávy s inštitúciami a organizáciami, ako aj agentúrami poskytujúcimi služby, informácie, podporu a poradenstvo v CR, podieľa sa na koordinačnej činnosti pri realizácii úloh súvisiacich s ekonomickým a sociálnym rozvojom spravovaného územia, podieľa sa na tvorbe koncepcie rozvoja na úseku cestovného ruchu na území obce, koordinuje a zabezpečuje úlohy súvisiace s činnosťou obce v spolupráci s partnerskými obcami.

9. Administratíva a bezpečnosť

Obec vytvára podmienky na efektívnu prácu obecného úradu, vytvára vyhovujúce podmienky na poskytovanie verejných služieb, estetizáciu a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi obecného úradu, vytvára vhodné technické a pracovné podmienky na obecnom úrade. Vytvára podmienky na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

10. Informatizácia obce

Zabezpečuje technické podmienky pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožňuje obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvára vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožňuje obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

5 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE

STRATEGICKÝ CIEĽ

Strategický cieľ PHRSR ako aj dielčie ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z §3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, kde je hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmiernovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.

Podpora regionálneho rozvoja podľa odseku 1 je zameraná najmä na komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia - prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov, podporu zavádzania nových technológií a inovácií pri rešpektovaní vnútorných špecifik regiónu, rozvoj informatizácie a digitalizácie v regióne, rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, vytvárať nové pracovné miesta a stabilizovať ohrozené pracovné miesta, rozvoj ľudských zdrojov vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce, predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmiernovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komunit, realizáciu verejných prác podporujúcich rozvoj regiónu, zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu, zlepšenie dopravnej a technickej vybavenosti regiónu, inžinierskych stavieb, rozvoj cestovného ruchu, medzisťahnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu, zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel, rozvoj pôdohospodárstva a rozvoj vidieka, rozvoj vidieckych oblastí a zvyšovanie kvality života na vidieku, realizáciu opatrení na ochranu, udržiavanie a zveľádovanie životného prostredia a na obmedzovanie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie a zlepšenie environmentálnej infraštruktúry regiónu, ochranu prírody, efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu a využívanie alternatívnych zdrojov energie, rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne) zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania, budovanie a posilňovanie štruktúr občianskej spoločnosti, rozvoj prosociálneho správania obyvateľstva, rozvoj telesnej kultúry, športu a

turistiky, ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia, atď. Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre obec Dolný Harmanec nasledovný strategický cieľ:

Dosiahnuť udržateľný a spoločensky zodpovedný rozvoj obce Dolný Harmanec, ktorý bude zameraný hlavne na trvalý ekonomický rast pri rešpektovaní environmentálnych požiadaviek a obmedzení súvisiacich s existenciou chránených území Natura 2000 - NP Veľká Fatra, krasových útvarov a vzácných biotopov. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude obec smerovať do ekologicky nezávadných prevádzok v oblasti cestovného ruchu a vybraných oblastí lesného hospodárstva a drevovýroby, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady.

Formulácia strategického cieľa vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre stabilizáciu, rozvoj a adaptáciu ekonomicky aktívnych a výkonných subjektov. Zvyšovanie výkonnosti hospodárstva na udržateľnej úrovni v dlhodobom horizonte a rast jeho konkurencieschopnosti je považované za prioritu. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich konsolidácia za účelom podpory nových rozvojových projektov. Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja obce a okolia,
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva,
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov za účelom ich zníženia.

Súbežne je však potrebné venovať pozornosť aj rozvíjaniu ľudských zdrojov. Hlavným zámerom stratégie v tejto oblasti je zapojenie viacerých subjektov a postup riešenia danej problematiky v rámci partnerstva. V oblasti vybavenia územia dopravnou infraštruktúrou sa stratégia orientuje hlavne na vybudovanie prepojenia regiónu tak, aby bola zabezpečená napojenosť na dopravné koridory v dostatočnom čase a kvalite. Okrem zlepšenia dopravnej obslužnosti sa pozornosť venuje aj rozvoju informačnej spoločnosti. Stratégia v oblasti životného prostredia je zameraná na zlepšenie situácie zavádzaním nových ekologických metód výroby energie, novým prístupom občanov k ochrane životného prostredia. Stratégia je založená na eliminácii kľúčových disparít, ktoré sú bariérou rozvoja a na využití pozitívnych výhod, ktoré poskytujú príležitosti pre dlhodobý rast. To je možné uskutočniť len na úrovni partnerstva spolupracou verejného a súkromného sektora a integrovaným prístupom k riešeniu ekonomických, sociálnych a environmentálnych aspektov. Na dosiahnutie strategického cieľa budú podporovať globálne ciele podľa jednotlivých kľúčových odvetví. Uvedené ciele plne korešpondujú s hlavnými cieľmi definovanými v PHRSR Banskobystrického samosprávneho kraja a podporujú jeho naplnenie.

FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE

Strategický plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pre uvažované obdobie predstavuje rozsiahly komplex analýz a opatrení. V každom období niektoré opatrenia podmieňujú realizovanie iných. Niektoré sa musia považovať za dôležitejšie pre havarijný stav predmetnej veci, niektoré sú ešte prednostnejšie z hľadiska potrieb a záujmu tej alebo onej skupiny obyvateľov. Limitujúci faktor – dostatok finančných prostriedkov nemôže byť dôvodom pre neurčenie strategického cieľa. Už tým že je definovaný napomôže smerovaniu rozvoja. Spracovatelia, vychádzajúc z prieskumu a analýzy existujúceho stavu, pri zachovaní princípov všeobecného konsenzu a vzájomnej vyváženosti, považujú za prioritné rozvojové oblasti (Osi) nasledovné (vychádzajúce z princípov programového rozpočtovania, prenesených a originálnych kompetencií obce definovaných zákonom č. 416/2001 Z. z., ekonomickou a funkčnou klasifikáciou (COFOG) a cieľov podpory regionálneho rozvoja v zmysle zákona č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja): Pre obec Dolný Harmanec je nevyhnutné, aby v súlade s celoeurópskou stratégiou do roku 2030 naplnila kľúčové ciele:

Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ:

- 1. Inteligentnejšia Európa**
- 2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa**
- 3. Prepojenejšia Európa**
- 4. Sociálnejšia Európa**
- 5. Európa bližšie k občanom**

Pri realizácii stratégie bude zároveň kladený dôraz na rešpektovanie princípov udržateľného rozvoja a podporu synergie medzi ekonomickým, sociálnym a environmentálnym prostredím. Pri formulácii stratégie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Dolný Harmanec na roky 2021 - 2030 boli zohľadnené priority Slovenskej republiky formulované v dokumente Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 - 2027. Udržateľný rozvoj sa chápe v kontexte rozvoja sídelného prostredia obce Dolný Harmanec. Vo vytvorení systému ktorý by priebežne vyhodnocoval kvalitu sídelného prostredia, identifikoval jeho narušenia a inicioval ich nápravu. Významným faktorom zabezpečenia a zlepšenia kvality sídelného prostredia budú aj dopravné projekty vytvárajúce predpoklady inteligentného a inkluzívneho rastu. Udržateľný rast sa zakladá na: ochrane životného prostredia, znížení emisií a zachovaní biologickej rozmanitosti; zavedení efektívnych inteligentných rozvodov elektrickej energie využívajúcich informačné a telekomunikačné technológie; využívaní sietí pokrývajúcich celú EÚ s cieľom poskytnúť podnikom (hlavne malým výrobným spoločnostiam) ďalšiu konkurenčnú výhodu; zlepšení podnikateľského prostredia, a to najmä pre MSP; dobre informovaných spotrebiteľoch. Inkluzívny rast predstavuje rast založený na efektívnom využívaní vnútorných zdrojov regiónu: ľudských, prírodných, kapitálových. Významným faktorom inkluzívneho rastu je spokojnosť obyvateľov a ich ochota podieľať sa na ňom. Úzko s tým súvisí rozvoj športu, voľnočasových aktivít, aktívneho trávenia voľného času, relaxu, zábavy, kultúry, umenia. Sú to aktivity, ktoré podporujú kreativnosť a ktoré by boli zohľadňovali potreby všetkých vekových kategórií a boli im súčasne dostupné.

Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Dolný Harmanec, po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude obec smerovať do ekologicky nezávadných prevádzok v oblasti cestovného ruchu, priemyslu, poľnohospodárstva a potravinárstva, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v obci.

Prioritná os. PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.
Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu a poľnohospodárstva.
Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.
Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Prioritná os. PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Podprogram 2.1. Komunikácie
Podprogram 2.2. Doprava

Prioritná os. PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Prioritná os. PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Prioritná os. PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo
Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami
Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia
Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Prioritná os. PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Podprogram 6.1. Sociálne služby
Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby
Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Prioritná os. PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Podprogram 7.1. Vzdelávanie
Podprogram 7.2. Šport

Prioritná os. PROGRAM 8. KULTÚRA

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra
Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie
Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Prioritná os. PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Podprogram 9.1. Propagácia obce
Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.
Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Prioritná os. PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Podprogram 10.1. Administratíva
Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Prioritná os. PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.
Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

PO 1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Priority v oblasti rozvoja hospodárstva a vedecko-technického rozvoja spadajú predovšetkým do vytvárania pozitívnych predpokladov na rozvoj podnikateľských aktivít. Ide o vymedzenie priemyselných zón v obci, príprava pozemkov a zabezpečenie technickej infraštruktúry.

Podprogram 1.1.

Cieľ 1.1

Opatrenie 1.1.1

Opatrenie 1.1.2

Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.

Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.

Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.

Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.

Podprogram 1.2.

Cieľ 1.2

Opatrenie 1.2.1

Podpora tradičných odvetví priemyslu a lesného hospodárstva.

Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v obci.

Rekonštrukcia areálov a zón lesníckej výroby.

Podprogram 1.3.

Cieľ 1.3

Opatrenie 1.3.1

Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.

Podprogram 1.4.

Cieľ 1.4

Opatrenie 1.4.1

Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.

PO 2. Doprava a komunikácie

Výstavba a údržba miestnych komunikácií v správe obce ako aj riešenie technického stavu štátnych komunikácií v správe Slovenskej správy ciest. Zabezpečiť pravidelné a vyhovujúce spojenie obyvateľov obce s regionálnymi centrami prostredníctvom verejnej dopravy.

Podprogram 2.1.

Cieľ 2.1

Opatrenie 2.1.1

Opatrenie 2.1.2

Opatrenie 2.1.3

Opatrenie 2.1.4

Opatrenie 2.1.5

Opatrenie 2.1.6

Komunikácie

Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.

Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.

Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.

Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.

Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.

Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.

Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.

Podprogram 2.2.

Cieľ 2.2

Opatrenie 2.2.1

Doprava

Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).

PO 3. Technická infraštruktúra

Rozvoj a udržiavanie technickej infraštruktúry je nevyhnutné z hľadiska prílevu investícií v oblasti priemyslu a rozvoja cestovného ruchu, ako aj udržiavania požadovanej životnej úrovne obyvateľstva. Ide hlavne o zabezpečenie infraštruktúry do oblastí, ktoré sú potenciálne najvhodnejšie na rozvoj obce.

Cieľ 3

Opatrenie 3.1

Opatrenie 3.2

Opatrenie 3.3

Opatrenie 3.4

Opatrenie 3.5

Opatrenie 3.6

Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.

Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV.

Rozšírenie verejného osvetlenia.

Revitalizácia pietnych miest v obci.

Zásobovanie pitnou vodou.

Zvýšenie kapacity elektrickej a plynovej rozvodnej siete.

Zníženie energetickej náročnosti budov.

PO 4. Odpadové hospodárstvo

Rozvoj a výstavba infraštruktúry odpadového hospodárstva. Údržba kanalizačnej siete, výstavba a prevádzka zberného dvora pre separovaný zber ako aj obecného kompostoviska.

Cieľ 4

Opatrenie 4.1

Opatrenie 4.2

Opatrenie 4.3

Opatrenie 4.4

Opatrenie 4.5

Opatrenie 4.6

Opatrenie 4.7

Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom

V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.

Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci.

Rekultivácia čiernych skládok.

Rozšírenie zberného dvora a výstavba obecného kompostoviska.

Vybudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.

Výstavba splaškovej kanalizačnej siete a ČOV.

Výstavba dažďovej kanalizačnej siete.

PO 5. Životné prostredie

Trvalo udržiavané životné prostredie je významným ukazovateľom kvality života. Dlhodobé udržiavanie, ale aj skvalitňovanie prírodného prostredia, je spoločným cieľom všetkých obyvateľov obce. Monitorovaná kvalita vody a ovzdušia. Optimalizácia nakladania s odpadmi. Informovanosť obyvateľov o životnom prostredí. Propagácia chránených území.

Podprogram 5.1.

Cieľ 5.1

Opatrenie 5.1.1

Informovanosť a poradenstvo

Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva

Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.

Podprogram 5.2.

Cieľ 5.2

Opatrenie 5.2.1

Opatrenie 5.2.2

Opatrenie 5.2.3

Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.

Revitalizácia protizáplavových opatrení.

Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov.

Podprogram 5.3.

Cieľ 5.3

Opatrenie 5.3..1

Ochrana ovzdušia

Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce.

Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.

Podprogram 5.4.

Cieľ 5.4

Opatrenie 5.4.1

Opatrenie 5.4.2

Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Realizácia protieróznych opatrení.

Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.

PO 6. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Pokračujúci trend rastu podielu seniorov na počte obyvateľov musí byť sprevádzaný podmienkami, ktoré umožnia dôstojnejšie prežitie zvyšku života. Veková skladba obyvateľov je sprevádzaná väčším výskytom špecifických chorôb.

Podprogram 6.1.

Cieľ 6.1

Opatrenie 6.1.1

Opatrenie 6.1.2

Opatrenie 6.1.3

Sociálne služby

Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.

Obyvatelia v dôchodkovom veku.

Mladé rodiny s deťmi.

Marginalizované skupiny.

Podprogram 6.2.

Cieľ 6.2

Opatrenie 6.2.1

Opatrenie 6.2.2

Zdravotnícke služby

Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Podpora poradenskej činnosti.

Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre dospelých občanov.

Podprogram 6.3.

Cieľ 6.3

Opatrenie 6.3.1

Opatrenie 6.3.2

Opatrenie 6.3.3

Služby zamestnanosti

Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.

Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.

Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovania individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.

Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.

PO 7. Školstvo a šport

Údržba a rozvoj predškolského vzdelávania a základného vzdelávania v obci. Údržba a skvalitnenie športovej infraštruktúry.

Podprogram 7.1.

Cieľ 7.1

Opatrenie 7.1.1

Vzdelávanie

Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.

Zariadenia neformálneho vzdelávania.

Podprogram 7.2.

Cieľ 7.2.

Opatrenie 7.2.1

Opatrenie 7.2.2

Šport

Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.

Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, krúžky.

PO 8. Kultúra

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami ale aj miestnymi kultúrnymi spolkami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je prvoradá povinnosť obce. Prieběžná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce, a tým aj na cestovný ruch. Kultúrne tradície budú šírené aj prostredníctvom cezhraničnej spolupráce.

Podprogram 8.1.

Cieľ 8.1

Opatrenie 8.1.1

Opatrenie 8.1.2

Opatrenie 8.1.3

Kultúrna infraštruktúra

Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Revitalizácia multifunkčného kultúrneho zariadenia.

Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok.

Podpora kultúrnych podujatí v obci.

Podprogram 8.2.

Cieľ 8.2

Opatrenie 8.2.1

Organizačné zabezpečenie

Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.

Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.

Podprogram 8.3.

Cieľ 8.3

Opatrenie 8.3.1

Opatrenie 8.3.2

Propagácia v oblasti kultúry

Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.

Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.

Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky obce.

PO 9. Propagácia a cestovný ruch

V rámci rozvoja cestovného ruchu je potrebné spracovať koncepciu regionálnej spolupráce s okolitými turistickými lokalitami a domácimi a zahraničnými cestovnými kancelárkami. Nevyhnutnou je taktiež propagácia obce a to najmä prostredníctvom www - stránky. Potrebné je sústrediť sa na propagáciu hlavne podujatí, atď..

Podprogram 9.1.

Cieľ 9.1

Opatrenie 9.1.1

Opatrenie 9.1.2

Propagácia obce

Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.

Aktualizácia www stránky obce.

Podpora budovania informačných tabúl v obci.

Podprogram 9.2.

Cieľ 9.2

Opatrenie 9.2.1

Rekreačno - relaxačné zázemie obce.

Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce.

Podpora vytvárania nových atraktivít v obce.

Podprogram 9.3.

Cieľ 9.3

Opatrenie 9.3.1

Opatrenie 9.3.2

Cestovný ruch.

Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.

Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.

PO 10. Administratíva a bezpečnosť

V rámci administratívneho zabezpečenia chodu samosprávy vytvárať vhodné podmienky na efektívny chod úradu. Vytvoriť vhodné pracovné prostredie a technické zabezpečenie.

Podprogram 10.1.

Cieľ 10.1

Opatrenie 10.1.1

Administratíva

Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci

Modernizácia Obecného úradu.

Podprogram 10.2.

Cieľ 10.2

Opatrenie 10.2.1

Bezpečnosť

Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Bezpečnosť.

PO 11. Informatizácia obce

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1.

Cieľ 11.1

Opatrenie 11.1.1

Opatrenie 11.1.2

Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.

Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.

Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.

Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.

Podprogram 11.2.

Cieľ 11.2

Opatrenie 11.2.1

Opatrenie 11.2.2

Opatrenie 11.2.3

Počítačová gramotnosť.

Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.

Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.

Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.

Uvedené prioritné osi – programy je možné rozčleniť z hľadiska funkcie medzi 3 základné prioritné oblasti. Hospodárska v sebe zahŕňa oblasti, ktoré vytvárajú predpoklady na rozvoj a fungovanie verejného a súkromného sektora – základná technická infraštruktúra spadajúca do odvetví technickej infraštruktúry a odvetví spoločenských potrieb. Oblasť zahŕňa podnikateľské prostredie ako aj cestovný ruch.

Sociálna oblasť zahŕňa odvetvia rozvoja človeka – všetky súčasti verejného sektora, ktoré majú priamy vplyv na rozvoj a kultiváciu fyzickej a duševnej stránky ľudských zdrojov v obci.

Environmentálna oblasť zahŕňa problematiku zneškodňovania odpadov, ako aj starostlivosť a ochranu jednotlivých zložiek životného prostredia.

Prioritná oblasť		
Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Prioritná os: PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	Prioritná os: PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	Prioritná os: PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO
Prioritná os: PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	Prioritná os: PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	Prioritná os: PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
Prioritná os: PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	Prioritná os: PROGRAM 8. KULTÚRA	
Prioritná os: PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH		
Prioritná os: PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ		
Prioritná os: PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE		

Programová časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Dolný Harmanec 2021 - 2030

5.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Strategický zámer

Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí. Z uvedeného dôvodu sa plánuje intenzifikácia existujúcich výrobných zón, ktoré by významným spôsobom pozitívne ovplyvnili zamestnanosť a ekonomickú stabilitu v obci.

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.

Cieľ 1.1 Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.1.1 Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.
Aktivity Tvorba podmienok.

Opatrenie 1.1.2 Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.
Aktivity Podpora zriaďovania prevádzok komerčných služieb.
Podpora zriaďovania prevádzok servisných a opravárenských služieb.
Podpora zriadenia prevádzok osobných služieb.

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu a lesného hospodárstva.

Cieľ 1.2 Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v obci.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.2.1 Rekonštrukcia areálov a zón lesníckej výroby.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Využitie existujúcej infraštruktúry na rozvoj výrobných prevádzok, lesná výroba, atď..
Revitalizácia objektov lesníckej výroby.

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.3.1 Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.
Aktivity Modernizácia technológií v podnikoch výroby.

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.4.1 Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia zdrojov tepla na Obecnom úrade s využitím tepelného čerpadla.
Osadenie slnečných kolektorov na výrobu TUV na OcÚ.
Montáž fotovoltaických panelov na výrobu elektrickej energie na OcÚ.

5.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Strategický zámer

Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie regionálnych komunikácií (ciest I. triedy) zaisťujúcich dopravnú obslužnosť obce Dolný Harmanec. Zámerom je zabezpečiť také

prepojenie osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravnej infraštruktúry je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom environmentálny a bezpečnostný aspekt.

Podprogram 2.1. Komunikácie

Cieľ 2.1 Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 2.1.1 Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia miestnych komunikácií - Cesta na Malej strane cca 170m:
Rekonštrukcia miestnych komunikácií - Cesta za ihriskom cca 80m
Rekonštrukcia miestnych komunikácií - Cesta na bytovku cca 60m
Rekonštrukcia miestnych komunikácií - Cesta do cintorína cca 210m
Rekonštrukcia miestnych komunikácií - Cesta na Lesnú správu cca 400m
Rekonštrukcia miestnych komunikácií - Cesta na stanicu cca 250m
Rekonštrukcia miestnej komunikácie pri dolnej zastávke.
- Opatrenie 2.1.2 Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.
Aktivity Údržba cesty I triedy č.1/14
Bezpečnosť premávky na ceste I.triedy č.1/14- parkovanie vozidiel na krajniciach, rýchlosť jazdy.
Rekonštrukcia lesnej cesty v Zalámnej doline - 15 km.
Rekonštrukcia lesnej cesty v Bystrickej doline - 12 km.
Rekonštrukcia lesnej cesty zo sedla Šturca.
- Opatrenie 2.1.3 Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba cyklotrasy smerom na Turiec (Žilinský kraj).
Výstavba cyklotrasy Horný Harmanec - Dolný Harmanec - Harmanec - Jakub.
- Opatrenie 2.1.4 Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Vybudovanie parkoviska v časti Horný Harmanec.
Vytvorenie záchranného parkoviska pri vstupe do Zalámnej doliny s prípadnou kyvadlovou dopravou na KS.
- Opatrenie 2.1.5 Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia chodníka pozdĺž štátnej cesty - 1030 m.
Vybudovanie chodníka od vodnej elektrárne od Rakytovskej doliny ku reštaurácii Čierna ovca.
- Opatrenie 2.1.6 Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia mostov na miestnych komunikáciách: most na ceste na bytovku.
Rekonštrukcia mostu na ceste na Malej strane.
Rekonštrukcia mostu ku domu smútku.
Rekonštrukcia mostu ku lesnej správe.
- Opatrenie 2.1.7 Úprava dopravnej infraštruktúry.
Aktivity Optimalizácia dopravného a informačného značenia.
Pasportizácia dopravného značenia.
Osadenie merania rýchlosti.

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.2 Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 2.2.1 Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...) ako aj zastávok železničnej dopravy.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia a dostavba 4 zastávok SAD.
Obnova železničnej stanice Dolný Harmanec.

5.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Strategický zámer

Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v obci, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.

Cieľ 3 Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 3.1 Aktivity	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV. Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba plôch IBV.
Opatrenie 3.2 Aktivity	Rozšírenie verejného osvetlenia. Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu. Rozšírenie verejného osvetlenia. Intenzifikácia verejného osvetlenia.
Opatrenie 3.3 Aktivity	Revitalizácia pietnych miest v obci. Spracovanie technickej dokumentácie. Výstavba zábradlia na schodoch cintorína. Výstavba chodníkov v priestore cintorína. Výsadba zelene a rekultivácia stromov v areáli cintorína. Rekonštrukcia domu smútku (40 tis.).
Opatrenie 3.4 Aktivity	Zásobovanie pitnou vodou. Spracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia vodovodu na Malej strane cca 170m. Vybudovanie vodovodu k bytovke a ku domu č. 93 Vybudovanie vodovodu na lesnú správu.
Opatrenie 3.5 Aktivity	Zvýšenie kapacity elektrickej a plynovej rozvodnej siete. Spracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia rozvodnej elektrickej siete. Výstavba rozvodnej siete plynu - 2 km. Výstavba regulačnej stanice plynu.
Opatrenie 3.6 Aktivity	Zníženie energetickej náročnosti budov. Zateplenie verejných budov a budov vo vlastníctve obce.

5.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Strategický zámer

Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných subjektmi. Zabezpečiť výstavbu/dostavbu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v obci.

Cieľ 4 Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 4.1 Aktivity	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbory textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov. Zvýšiť environmentálne povedomie ľudí. Pokračovať v poskytovaní veľkoobjemových kontajnerov na zber objemného odpadu. Pokračovať v zbere nebezpečných odpadov.
Opatrenie 4.2 Aktivity	Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci. Ekonomicky motivovať obyvateľstvo. Zabezpečiť požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu. Zabezpečenie nádob pre separovaný zber.
Opatrenie 4.3 Aktivity	Rekultivácia čiernych skládok. Lokalizácia čiernych skládok.
Opatrenie 4.4 Aktivity	Rozšírenie zberného dvora a výstavba obecného kompostoviska. Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba komunitnej kompostárne (do 5 ton). Obstaranie štiepkovača a drviča do obecnej kompostárne. Obstaranie kompostérov a veľkoobjemových kompostérov. Obstaranie traktora s vlečkou. Osadenie odpadkových košov nauličných priestoroch.
Opatrenie 4.5 Aktivity	Výstavba splaškovej kanalizačnej siete a ČOV. Vybudovanie jednotnej obecnej kanalizačnej siete v rozsahu celej obce 2 km. Výstavba a napojenie obce na ČOV.
Opatrenie 4.6 Aktivity	Výstavba dažďovej kanalizačnej siete. Vypracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia odvodňovacích kanálov na zber povrchovej vody.

5.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategický zámer

Strategickým zámerom obce je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1 Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 5.1.1 Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.
- Aktivity Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v obci.
Prezentácia a šírenie osvety v oblasti životného prostredia.

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 5.2.1 Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.
Aktivity Údržba a dostavba existujúcej vodovodnej siete.
- Opatrenie 5.2.2 Revitalizácia protizáplavových opatrení.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Revitalizácia protizáplavových opatrení na toku Bystrica.
- Opatrenie 5.2.3 Revitalizácia koryt vodných tokov.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Revitalizácia koryta vodného toku Bystrica.
Revitalizácia protizáplavových opatrení na tokochhvj Harmanecký potok a Bystrica.

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3 Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 5.3.1 Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.
Aktivity Obmedziť spaľovanie fosílnych palív.
Prechod na alternatívne zdroje vykurovania.

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4 Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 5.4.1 Realizácia protieróznych opatrení.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Na rizikových lokalitách vysadiť pásy protieróznej krovinevej vegetácie.
- Opatrenie 5.4.2 Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Revitalizácia centrálnej zóny obce - obecny úrad.

5.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategický zámer

Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov obce.

Podprogram 6.1. Sociálne služby

Cieľ 6.1 Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 6.1.1 Obyvatelia v dôchodkovom veku.
Aktivity Zabezpečenie terénnej sociálnej služby.
Výstavba denného stacionára.
Zabezpečenie služby donášky nákupov starším obyvateľom obce.
- Opatrenie 6.1.2 Mladé rodiny s deťmi.
Aktivity Podpora mladých rodín s deťmi.
- Opatrenie 6.1.3 Marginalizované skupiny.

Aktivita Dostavba núdzového bývania.

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2 Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 6.2.1 Podpora poradenskej činnosti.

Aktivita Zabezpečenie personálnych kapacít.
Zabezpečenie priestorov.

Opatrenie 6.2.2 Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre dospelých občanov.

Aktivita Obstaranie defibrilátora pre potreby obce (osadenie na verejne prístupnom mieste).

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Cieľ 6.3 Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 6.3.1 Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.

Aktivita Finančné a personálne zabezpečenie.

Opatrenie 6.3.2 Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovania individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.

Aktivita Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.
Personálne zabezpečenie poradenstva.

Opatrenie 6.3.3 Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.

Aktivita Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.
Personálne zabezpečenie poradenstva.

5.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Strategický zámer

Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov obce. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov obce.

Podprogram 7.1. Vzdelávanie

Cieľ 7.1 Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 7.1.1 Zariadenia neformálneho vzdelávania.

Aktivita Spracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia interiérov.

Podprogram 7.2. Šport

Cieľ 7.2. Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 7.2.1 Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.

Aktivita Spracovanie technickej dokumentácie.
Vybudovať mantinely viacúčelového ihriska a prispôsobiť na zimnú prevádzku.
Výstavba basketbalových košov.
Výstavba malej tribúny.
Výstavba detského ihriska pre malé deti.

Opatrenie 7.2.2 Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.

Aktivita Zabezpečenie priestorového a materiálneho vybavenia.

5.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Strategický zámer

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektmi. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť obce. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce a tým aj na cestovný ruch.

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra

Cieľ 8.1 Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.1.1 Revitalizácia multifunkčného kultúrneho zariadenia.
Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba domu kultúry v priestoroch obecného úradu.

Opatrenie 8.1.2 Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok.
Aktivita Rekonštrukcia sochy partizána v parku.
Rekonštrukcia pietneho miesta – pamätník na Kráľovej studni.
Repasovanie a vystavenie historickej hasičskej striekačky.

Opatrenie 8.1.3 Podpora kultúrnych podujatí v obci.
Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
Zavedenie tradície nových podujatí.
Výstavba otvoreného priestoru pre kultúrne podujatia s javiskom.

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2 Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.2.1 Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.
Aktivita Personálne a finančné zabezpečenie.
Spracovanie kalendár kultúrnych podujatí.

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3 Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.3.1 Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.
Aktivita Personálne a finančné zabezpečenie.
Spracovanie koncepcie v multimediálnej forme.

Opatrenie 8.3.2 Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky obce.
Aktivita Finančné zabezpečenie.
Obsahová analýza www stránky.
Priebežná aktualizácia www stránky.

5.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Strategický zámer

Budovať goodwill obce a dosiahnuť, aby sa obec stala vyhľadávaným miestom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky. Využiť prírodný potenciál, ktorý ponúka blízke aj širšie okolie obce.

Podprogram 9.1. Propagácia obce

Cieľ 9.1 Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 9.1.1 Aktualizácia www stránky obce.
Aktivita Finančné zabezpečenie.
Obsahová analýza www stránky.
Priebežná aktualizácia www stránky.

Opatrenie 9.1.2 Podpora budovania informačných tabúl v obci.
Aktivita Budovanie a inštalácia tabúl informujúcich o atrakciách obce.
Budovanie a inštalácia tabúl propagujúcich kultúrne hodnoty obce.

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.

Cieľ 9.2 Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 9.2.1 Podpora vytvárania nových atrakcií v obci.
Aktivita Spracovanie technickej dokumentácie.
Výbudovať vyhliadkovú vežu
Výbudovanie náučného chodníka od Lesnej správy po parkovisko Čierna Ovca.
Výbudovanie prírodnej sauny na Harmaneckom potoku aj na potoku Bystrica
Výbudovanie feraty pri Dekretovej jaskyni

Vybudovanie elektro nabíjacej stanice na e-bike, + motorové vozidlá
Výstavba turistického chodníka (boboty, Reštaurácia čierna ovca)
Výstavba feratového chodníka nad reštauráciou čierna ovca
Vybudovanie turistickej ubytovni v priestore Agrocentra pri HHKS a zamedzenie divokého stanovania a bivačovania pri mohyle SNP.
Obnovenie tradície lyžiarskych pobytov na HHKS v zimnej sezóne.
Rekonštrukcia lyžiarskeho vleku.
Vytvorenie lyžiarskej stopy zo sedla Šturec na HHKS a preprava počas víkendov a sviatkov skibusom.
Zriadenie informačného centra v letnej sezóne.
Obnova sedačkovej lanovky na Turecká – Krížna.
Vytvorenie destinačného produktu Dolný Harmanec spoločný postup s obcami Turecká, Staré hory na prepojenie cyklotrasami.
Iniciovať ďalšie prieskumné práce v jaskyniarstve v oblasti Túfna, príp. iných lokalít s potenciálom objavenia nových jaskynných priestorov.

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Cieľ 9.3 Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 9.3.1 Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.
Aktivity Zabezpečenie personálnych kapacít.

Opatrenie 9.3.2 Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.
Aktivity Zabezpečenie personálnych kapacít.

5.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Strategický zámer

Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu obecného úradu. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovanie verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi obecného úradu, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na obecných úradoch. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Podprogram 10.1. Administratíva

Cieľ 10.1 Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 10.1.1 Modernizácia Obecného úradu.
Aktivity Rekonštrukcia Obecného úradu (hydroizolácie, zateplenie, strecha a vnútorné priestory).

Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Cieľ 10.2 Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 10.2.1 Bezpečnosť.
Aktivity Osadenie a rozšírenie kamerového systému.
Rekonštrukcia objektu skladu CO.
Rekonštrukcia objektu požiarnej zbrojnice.
Rekonštrukcia verejného rozhlasu.

5.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Strategický zámer

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services,...). Umožniť obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.

Cieľ 11.1 Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 11.1.1 Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.
Aktivity Technické zabezpečenie IS.
Tvorba základného SW na komunikáciu občan – samospráva – podnikateľské subjekty.

Zvýšenie dostupnosti signálu mobilných operátorov.
Výstavba optickej siete v obci.

Opatrenie 11.1.2 Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.
Aktivita Tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie e – služieb v obci.
Tvorba SW na realizáciu e-vote na miestnej úrovni.

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

Cieľ 11.2 Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 11.2.1 Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.
Aktivita Realizácia kurzov v oblasti nových SW pre pracovníkov miestnej samosprávy.

Opatrenie 11.2.2 Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.
Aktivita Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov obce.
Realizácia kurzov na obsluhu a používanie obecného informačného a komunikačného systému.

Opatrenie 11.2.3 Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.
Aktivita Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o internete.

6 MERATEĽNÉ INDIKÁTORY

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dolný Harmanec sa vykonáva na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým cieľom a opatreniam (ktoré môžu byť priebežne konkretizované). Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé opatrenia a zároveň preukazujú ekonomickú účinnosť realizovaných verejných výdavkov. Indikátory budú zároveň základným faktorom pri tvorbe kritérií na čerpanie finančnej podpory z regionálneho rozvojového fondu.

6.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.

Cieľ 1.1 Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	2
Opatrenie 1.1.1	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	3
		Počet revitalizovaných podnikateľských subjektov	dopad	počet	podn. subjekt	0	1
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	7	15
Opatrenie 1.1.2	Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	3
		Počet nových podnikateľských subjektov	dopad	počet	podn. subjekt	0	2
		Celková predajná plocha	výsledok	m ²	podn. subjekt	0	60

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu a lesného hospodárstva.

Cieľ 1.2 Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.2.1	Rekonštrukcia areálov a zón lesníckej výroby.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	3
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	10
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	7	15
		Počet podporených projektov	výstup	počet	podn. subjekt	0	2
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	0,25 mil.

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.3.1	Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	3
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	15
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	5	15
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	0,25 mil..

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.4.1	Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.	Objem preinvestovaných prostriedkov	výsledok	€	obec Dolný Harmanec	0	50 tis.
		Objem vyprodukovanej elektrickej energie	výsledok	kWp	obec Dolný Harmanec	0	30
		Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	obec Dolný Harmanec	0	0

6.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Podprogram 2.1. Komunikácie

Cieľ 2.1 Rozvoj dopravnej infraštruktúry

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 2.1.1	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných ciest a miestnych komunikácií	výstup	km	obec Dolný Harmanec	0	1,2
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	obec Dolný Harmanec	0	0
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	272
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	0
Opatrenie 2.1.2	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných ciest I. triedy a miestnych komunikácií	výstup	km	obec Dolný Harmanec	0	3
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	obec Dolný Harmanec	0	1,230
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	-	272
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	0
Opatrenie 2.1.3	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.	Dĺžka vybudovaných cyklotrás	výstup	km	obec Dolný Harmanec	0	15
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	272
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	2500
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	0
Opatrenie 2.1.4	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných parkovacích miest	výstup	počet	obec Dolný Harmanec	0	100
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	272
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	0
Opatrenie 2.1.5	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.	Dĺžka rekonštruovaných chodníkov	výstup	km	obec Dolný Harmanec	0	1,03
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	obec Dolný Harmanec	0	0,2

		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	272
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	0
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.	Počet zrekonštruovaných/vybudovaných mostov	výstup	počet	obec Dolný Harmanec	0	4
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	-	-
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravnej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných dopravných technických zariadení	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	5
		Dĺžka novovybudovaných komunikácií	výstup	km	obec Dolný Harmanec	0	0

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.2 Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 2.2.1	Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).	Počet zrekonštruovaných zastávok SAD	výstup	počet	obec Dolný Harmanec	0	3
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	272
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	0

6.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Cieľ 3 Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách.	Celková nová plocha pre IBV	výsledok	ha	obec Dolný Harmanec	0	0,5
		Počet nových obyvateľov obce	dopad	osoby	obec Dolný Harmanec	0	20
Opatrenie 3.2	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia.	Počet inštalovaných svetidiel	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	20
		Zvýšenie pokrytia územia verejným osvetlením	dopad	%	obec Dolný Harmanec	95	100
		Počet podporených Projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	obec Dolný Harmanec	0	1
Opatrenie 3.3	Revitalizácia pietnych miest v obci.	Plocha zrekonštruovaného cintorína	výstup	m ²	obec Dolný Harmanec	0	5000
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	100
Opatrenie 3.4	Zásobovanie pitnou vodou.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	obec Dolný Harmanec	95	99
		Dĺžka vybudovanej vodovodnej siete	výsledok	km	obec Dolný Harmanec	0	1
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	272
Opatrenie 3.5	Zvýšenie kapacity elektrickej a plynovej rozvodnej siete.	Zvýšenie kapacity v %	dopad	%	obec Dolný Harmanec	0	30
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	272
Opatrenie 3.6	Zníženie energetickej náročnosti budov.	Zníženie energetickej náročnosti v %	dopad	%	obec Dolný Harmanec	0	30
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	272

6.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Cieľ 4 Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.	Produkcia komunálneho odpadu	ŠÚ SR	tony	obec Dolný Harmanec	0	30
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	tony	obec Dolný Harmanec	0	20
		Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	obec Dolný Harmanec	0	10
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	%	obec Dolný Harmanec	0	5
Opatrenie 4.2	Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci.	Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	obec Dolný Harmanec	0	10
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	tony	obec Dolný Harmanec	0	30
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	kontextový	obec Dolný Harmanec	0	20
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok.	Plocha rekultivovanej skládky KO, čiernych skládok.	výsledok	m ²	obec Dolný Harmanec	0	2000
Opatrenie 4.4	Výstavba a dovybavenie obecného kompostoviska a zberného dvora.	Objem uskladneného odpadu v tonách,	dopad	tony	obec Dolný Harmanec	0	3
		Počet vybudovaných kompostovísk a zberných dvorov	Výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	1
Opatrenie 4.5	Výstavba splaškovej kanalizačnej siete.	Dĺžka novovybudovanej splaškovej kanalizácie	výsledok	km	obec Dolný Harmanec	0	2
Opatrenie 4.6	Výstavba dažďovej kanalizačnej siete.	Dĺžka novovybudovanej dažďovej kanalizácie	výsledok	km	obec Dolný Harmanec	0	0,5

6.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1 Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.	Počet vypracovaných koncepcií	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	272

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.2.1	Zabezpečiť dostatok kvalitatívnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	obec Dolný Harmanec	90	99
Opatrenie 5.2.2	Revitalizácia protizáplavových opatrení.	Dĺžka upravených korýt	výsledok	km	obec Dolný Harmanec	0	5
		Počet vytvorených poldrov	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	0
		Počet vytvorených protizáplavových hrádí	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	2
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava korýt vodných tokov.	Dĺžka zrekonštruovaných korýt tokov	výsledok	km	obec Dolný Harmanec	0	5
		Zvýšenie prietoku korýt vodných tokov	dopad	%	obec Dolný Harmanec	0	50

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3 Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.	Počet domácností s vykurovaním alternatívnymi zdrojmi energie	výsledok	%	obec Dolný Harmanec	0	30

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4 Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protierózných opatrení.	Celková plocha s realizovanými opatreniami	výstup	ha	obec Dolný Harmanec	0	2
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	272
		Počet vysadených nových krovin a stromov,	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	100
Opatrenie 5.4.2	Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.	Plocha zrekonštruovaných OZ	výsledok	m ²	obec Dolný Harmanec	0	3000
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	100

6.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Podprogram 6.1. Sociálne služby

Cieľ 6.1 Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.1.1	Obyvatelia v dôchodkovom veku.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	20
		Počet podporených Projektov	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	1
Opatrenie 6.1.2	Mladé rodiny s deťmi.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	30
		Počet podporených projektov	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	3
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	0
Opatrenie 6.1.3	Marginalizované skupiny.	Počet podporených projektov	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	5

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2 Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.qwddpj

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.2.1	Podpora poradenskej činnosti.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	2
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Dolný Harmanec	0	1
Opatrenie 6.2.2	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre dospelých občanov.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	obec Dolný Harmanec	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Dolný	0	272

					Harmanec		
--	--	--	--	--	----------	--	--

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Cieľ 6.3 Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.3.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.	počet úspešných absolventov programov ČZV podporených z projektov OPV	výstup	absolútny počet	obec Dolný Harmanec	0	10
		produktivita práce ako dôsledok rozvoja ľudského kapitálu	vplyv	%	obec Dolný Harmanec	20	75
Opatrenie 6.3.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávaní individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	10
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Dolný Harmanec	0	1
Opatrenie 6.3.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	10
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Dolný Harmanec	0	5
		Zníženie nezamestnanosti	dopad	%	obec Dolný Harmanec	0	10
		Počet novozaložených podnikateľských subjektov	dopad	%	obec Dolný Harmanec	0	5

6.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Podprogram 7.1. Vzdelávanie

Cieľ 7.1 Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 7.1.1	Zariadenia neformálneho vzdelávania.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	15

Podprogram 7.2. Šport

Cieľ 7.2. Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 7.2.1	Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.	Počet vybudovaných ihrísk	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	2
		Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	50
Opatrenie 7.2.2	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	5
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	50

6.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra

Cieľ 8.1 Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.1.1	Výstavba multifunkčného kultúrneho zariadenia.	Výmera zrekonštruovaných/vybudovaných	výstup	m ²	obec Dolný	0	200

		priestorov v m ²			Harmanec		
		Zníženie koeficientu prestupu tepla,	dopad	%	obec Dolný Harmanec	0	30
		Plocha zrekonštruovanej strešnej krytiny,	výstup	m ²	obec Dolný Harmanec	0	250
Opatrenie 8.1.2	Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok.	Počet vybudovaných/zrekonštruovaných kultúrnych objektov	výstup	počet	obec Dolný Harmanec	0	3
		Počet užívateľov	dopad	počet	obec Dolný Harmanec	0	272
Opatrenie 8.1.3	Podpora kultúrnych podujatí v obci.	Počet vybudovaných objektov	výstup	počet	obec Dolný Harmanec	0	1
		Počet organizovaných podujatí	dopad	počet	obec Dolný Harmanec	0	10

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2 Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.	Počet spracovaných reklamných informačných letákov	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	1
		Počet nových návštevníkov obce	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	500

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3 Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.3.1	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.	Počet spracovaných reklamných informačných letákov, multimediálnych prezentácií	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	0
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	2500
Opatrenie 8.3.2	Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky obce.	Počet nových prístupov na www stránku	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	1500
		Počet nových návštevníkov obce	dopad	počet	obec Dolný Harmanec	0	2500
		Počet propagovaných kultúrnych podujatí	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	1

6.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Podprogram 9.1. Propagácia obce

Cieľ 9.1 Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia www stránky obce.	Počet nových prístupov na www stránku	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	1900	500
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúlí v obce.	Počet nových inštalovaných tabúlí	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	5
		Počet nových návštevníkov obce	dopad	počet	obec Dolný Harmanec	0	2500

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.

Cieľ 9.2 Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.2.1	Podpora vytvárania nových atrakcií v obci.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	obec Dolný Harmanec	0	15

	Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	1000
	Tržby z predaja služieb	dopad	€	obec Dolný Harmanec	0	20 tis.

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Cieľ 9.3 Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.	Počet uzatvorených dohôd	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	1
		Počet nových atrakcií obce	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	2
		Počet nových propagačných materiálov	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	1
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	1500
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.	Počet nových atrakcií obce	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	10
		Objem získaných prostriedkov	výstup	mil. €	obec Dolný Harmanec	0	-
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	1500
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	1000

6.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Podprogram 10.1. Administratíva

Cieľ 10.1 Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 10.1.1	Modernizácia Obecného úradu.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	obec Dolný Harmanec	0	10

Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Cieľ 10.2 Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 10.2.1	Bezpečnosť	Počet nainštalovaných kamier	výsledok	počet	obec Dolný Harmanec	0	5
		Zníženie kriminality	dopad	%	obec Dolný Harmanec	0	30
		Pokrytie územia	dopad	%	obec Dolný Harmanec	0	70

6.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.

Cieľ 11.1 Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.	% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Dolný Harmanec	10	20

		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Dolný Harmanec	20	40
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	obec Dolný Harmanec	10	20
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.	on-line dostupnosť 20 základných verejných služieb	dopad	%	obec Dolný Harmanec	5	30
		Počet potrebných dokumentov pri vybavení agendy spojenej s vybranou životnou udalosťou	výsledok	Počet	obec Dolný Harmanec	3	1
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Dolný Harmanec	5	30
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Dolný Harmanec	10	20
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	obec Dolný Harmanec	20	40

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

Cieľ 11.2 Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.	Počet užívateľov podporených Projektov	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	1
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Dolný Harmanec	0	1
		% pracovníkov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	obec Dolný Harmanec	50	100
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	100
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Dolný Harmanec	0	5
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	obec Dolný Harmanec	10	20
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Dolný Harmanec	0	100
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Dolný Harmanec	0	5
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	obec Dolný Harmanec	5	30
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Dolný Harmanec	10	20
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Dolný Harmanec	20	40
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	obec Dolný Harmanec	10	20

Realizačná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Dolný Harmanec 2021 - 2030

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

7 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR OBCE DOLNÝ HARMANEC

Obecný úrad zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj prostredníctvom PHRSR a Akčných plánov. Obecný úrad v súčinnosti s poslancami OZ a zriadenými komisiami pripravuje vízie, stratégie, iniciuje aktivity strategického rozvoja obce, vykonáva stratégiu regionálneho rozvoja, vypracováva program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, koordinuje spoluprácu na jeho vypracovaní, spolupracuje s externým prostredím, vedie databázy kontaktov, vedie prehľad o organizáciách tretieho sektora, pomáha a vytvára podmienky na ich činnosť. Úrad analyzuje potreby, ktoré sa plánujú prefinancovať z príspevkov na projekty, sleduje výzvy na predkladanie žiadostí, legislatívu, pravidlá, pri príprave spolupracuje s vecnými útvarmi a externým prostredím, vytvára podmienky pre realizáciu projektov, monitoruje priebeh realizácie projektov, zúčastňuje sa na kontrole práce na projektoch, kontroluje práce na realizácii projektov a hodnotí ukončené projekty, sleduje legislatívu a pravidlá pre čerpanie fondov EÚ a grantov, komunikuje s riadiacim orgánom, monitoruje realizáciu projektov.

Koordinácia efektívnej a účinnej implementácie PHRSR obce bude zabezpečená prostredníctvom príslušných komisií OZ.

Obecné zastupiteľstvo kontroluje dosahovanie stanovených cieľov PHRSR obce Dolný Harmanec . Pravidelne sleduje a hodnotí výsledky implementácie PHRSR. Orgány a inštitúcie štátnej správy všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k napĺňaniu cieľov PHRSR obce a vstupujú do partnerstiev územnej spolupráce. Podnikateľské subjekty, združenia podnikateľských subjektov, zamestnávateľia – koordinujúce aktivity na napĺňanie cieľov PHRSR a vstupujúce do partnerstiev na mimosektorovej báze, podnikateľský subjekt – samospráva – tretí sektor. Záujmové spolky a združenia, občianske združenia – realizujúci svoje rozvojové aktivity v koordinácii s obcou Dolný Harmanec , v súlade s opatreniami a aktivitami PHRSR obce Dolný Harmanec , podporujúcimi vyvážený regionálny rozvoj územia mesta. Ostatní socio-ekonomickí partneri – podieľajúcich sa na realizovaní akčných plánov v súlade s PHRSR obce Dolný Harmanec na roky 2021 - 2030.

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie akčných plánov obce Dolný Harmanec

Implementácia PHRSR obce Dolný Harmanec sa bude realizovať aj prostredníctvom konkrétnych Akčných plánov. Akčné plány PHRSR by mali byť priamo napojené na rozpočet mesta a zároveň reflektujú kompetencie mesta.

Návrh systému riadenia a implementácie akčných plánov PHRSR obce Dolný Harmanec je nasledovný:

- Obecné zastupiteľstvo monitoruje implementáciu akčných plánov obce Dolný Harmanec . Posudzuje a schvaľuje návrhy na zmenu a doplnenie akčných plánov.
- Realizáciu konkrétnych projektov Akčného plánu obce Dolný Harmanec budú zabezpečovať pracovníci úradu a starosta obce.
- Kontrolným orgánom budú poverené jednotlivé komisie Obecného zastupiteľstva obce Dolný Harmanec .

Realizácia vyžaduje pravidelnú systematickú prácu skupín odborníkov a pracovníkov samosprávy. Na tento účel sa doporučuje zriadiť nasledovné orgány s prepojením na vlastné ľudské zdroje:

Výbor pre PHRSR

Poradný orgán zložený zo starostu a poslancov obecného zastupiteľstva. Úlohou výboru bude v intervale minimálne dva krát do roka posúdiť Správu o realizácii PHRSR a stav finančného čerpania prostriedkov, dopadovú analýzu PHRSR, plán na ďalšie obdobie a navrhovať stratégiu rozvoja a doplnenie úloh a opatrení, ktoré neboli uvedené v PHRSR.

Komisia strategického rozvoja

Výkonný útvar, zabezpečujúci plánovanie a realizáciu úloh PHRSR. Úlohou útvaru bude: vypracovávať Opatrenia, koordinovať Opatrenia, monitorovať realizáciu Projektov, vypracovávať dopadové analýzy Projektov, spolupracovať s inými partnermi doma a v zahraničí na realizácii Projektov, vyhľadávať potenciálne zdroje a partnerstvá na realizáciu úloh PHRSR, dohliadať nad ekonomickým čerpaním Projektových prostriedkov, zbierať podklady o Projektoch v rámci PHRSR realizovaných inými subjektami, viesť aktuálnu analýzu demografie a štruktúry ekonomických charakteristík obce, sledovať podnikateľskú klímu a vzájomný vzťah odvetví v obci, poskytovať asistenciu podnikom vytváraním všestranných komunikačných kanálov, atď.

Koordinátor pre stratégiu

Bude mať za úlohu: fungovať ako výkonný tajomník, koordinovať realizáciu PHRSR, predkladať správy, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHRSR, koordinovať stretnutia, podnety, požiadavky predstaviteľov rozhodujúcich odvetví na území obce, zaznamenávať dôležité trendy v hospodárstve majúce dopad na vývoj obce, podieľať sa na budovaní verejno-súkromných partnerstiev, zúčastňovať sa na dôležitých domácich a zahraničných stretnutiach, konferenciách, zameraných na rozvoj obce.

Vlastní zamestnanci

Do realizácie PHRSR budú zapojení aj ostatní zamestnanci.

7.1 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHRSR

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHRSR patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2021 - 2030 je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií. Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie programového obdobia 2014 - 2020. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov. Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu. Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie programu daný aj externými faktormi mimo dosahu programu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny alebo výraznejší vplyv. Práve preto je pri tvorbe programu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom programu. Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu (dosahu) programu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania hodnotenia dopadov.

Dopady nebudú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces učenia, zdokonaľovania a zvyšovania transparentnosti verejných politík tým, že analyzuje unikátnu špecifickú situáciu hodnoteného programu. Hľadá súvislosti, ktoré nie sú evidentné a dopady, ktoré neboli plánované, poskytuje relevantné dôkazy. Stanovenie vhodných výstupových a najmä výsledkových merateľných ukazovateľov je kľúčové, aby bolo možné merať a spätne vyhodnotiť dosahovanie plánovanej zmeny sociálno-ekonomickej reality. Výstupové merateľné ukazovatele pre všetky prioritné osi PHRSR je potrebné definovať v závislosti od plánovaných aktivít a projektov, ktoré prispievajú k dosahovaniu plánovaného výsledku. Zvoliť by mali len tie merateľné ukazovatele, ktoré vystihujú podstatu výstupov priorít a prioritných osí PHRSR.

Cieľové hodnoty predstavujú kvalifikovaný odhad, ktorý môže byť v prípade potreby upravený na základe vývoja implementácie. Pri stanovovaní cieľových hodnôt je vhodné vychádzať zo skúseností s implementáciou podobných projektov v minulosti, z dostupných cenníkov, prípadne smerných ukazovateľov (tzv. benchmarkov).

Monitoring

Významným predpokladom pre úspešné napĺňanie cieľov PHRSR obce Dolný Harmanec je posilnenie postavenia miestnej samosprávy pri implementácii samotného programu. Zároveň je potrebné, aby miestna samospráva aktívne iniciovala vznik partnerstiev (spolupráce) s významnými socioekonomickými aktérmi pôsobiacimi na území obce. Úlohou miestnej samosprávy je pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia PHRSR obce Dolný Harmanec. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre obec Dolný Harmanec vstupy pre rozhodovanie pre účely zlepšenia implementácie PHRSR, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o vykonávaní PHRSR a podklady pre rozhodovanie obecného zastupiteľstva obce Dolný Harmanec (napr. v súvislosti s prípadnou revíziou PHRSR). Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení PHRSR v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností (definované v PHRSR obce Dolný Harmanec). V súvislosti s implementáciou PHRSR je monitorovanie na úrovni individuálnych projektov zabezpečované, v rámci príslušných opatrení, zodpovednými projektovými manažérmi (projektový manažér, poverený zástupca zodpovedný za realizáciu projektu).

Monitorovanie na úrovni cieľov a prioritných osí PHRSR ako celku bude zabezpečovať OcÚ Dolný Harmanec. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie PHRSR a pre prijímanie rozhodnutí OcÚ Dolný Harmanec a Obecného zastupiteľstva. Zároveň sú využívané v procese hodnotenia PHRSR, resp. jeho rôznych aspektov. Monitorovanie (a následne hodnotenie) prebieha na základe systému merateľných ukazovateľov.

Ciele PHRSR sa definujú a následne kvantifikujú v procese programovania prostredníctvom sústavy merateľných ukazovateľov. Ukazovatele sú záväzné pre všetky subjekty a sú súčasťou PHRSR obce Dolný Harmanec. Napĺňanie zadefinovaných ukazovateľov predstavuje najdôležitejší nástroj pre monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov PHRSR. Rámcové merateľné ukazovatele PHRSR sú uvedené na konci programovej časti PHRSR obce Dolný Harmanec na roky 2021 - 2030. Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov.

Hodnotenie

V súlade so systémom riadenia, definovaným v PHRSR, hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2021 - 2030) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHRSR, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu až po predloženie Záverečnej správy Programu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1. januára do 31. decembra príslušného roka. Správu z hodnotenie predkladá OcÚ obecnému zastupiteľstvu obce Dolný Harmanec najneskôr do 6 mesiacov po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie

správy projektov realizovaných v rámci príslušného PHRSR a priebežné správy o implementovaní PHRSR predkladané Obecnému zastupiteľstvu obce Dolný Harmanec. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutia OcÚ a Obecné zastupiteľstvo obce Dolný Harmanec pri riadení realizácie PHRSR s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov.

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PHRSR a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PHRSR obce Dolný Harmanec. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PHRSR (tzv. programové obdobie. Programové obdobie začína dňom schválenia Programu príslušným monitorovacím výborom a končí 31.12.2030. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí OcÚ Dolný Harmanec, ktorý ju do 6 mesiacov od ukončenia programového obdobia predkladá obecnému zastupiteľstvu.

Formulár č. R 5 - Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHRSR na programové obdobie 2021 - 2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	v roku 2029	podľa rozhodnutia obce/koordinátora PHRSR a vzniknutej spoločenskej potreby.
Operatívne hodnotenie		
Tematické hodnotenie časti PHRSR	v roku 2022, 2025, 2027, 2030	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	podľa potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov a doľahnutých hodnôt ukazovateľov pri návrhu na revíziu PHRSR
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR alebo jeho časti	na konci programovacieho obdobia	na základe rozhodnutia starostu/primátora, kontrolného orgánu obce/mesta, podnetu poslancov; na základe protokolu NKÚ SR, správy auditu ...

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

7.2 KOMUNIKAČNÝ PLÁN

Obec bude priebežne informovať o realizácii PHRSR prostredníctvom verejných zasadnutí OZ, ako aj prostredníctvom vlastnej www stránky. Na stránke sa budú priebežne publikovať schválené monitorovacie správy, ktoré boli schválené obecným zastupiteľstvom. V prípravnej fáze monitorovacej správy budú môcť zúčastnené strany pripomienkovať predkladaný materiál. Zodpovedný za pravidelné informovanie bude OcÚ Dolný Harmanec.

Formulár č. R 1 - Komunikačný plán pre fázu realizácie PHRSR

P. č.	Časový rámec	Miesto konania	Cieľová skupina	Forma	Téma, ciele	Vstupné údaje	Výstupy
1.	01/2022	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovací a správa, Uznesenie OZ
2.	01/2023	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovací a správa, Uznesenie OZ
3.	01/2024	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovací a správa, Uznesenie OZ
4.	01/2025	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia	Monitorovací a správa, Uznesenie OZ

			a podnikateľsk é subjekty		plnenia za predchádzajúci rok	PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	
5.	01/2026	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľsk é subjekty	verejné prerokovani e	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovací a správa, Uznesenie OZ
6.	01/2027	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľsk é subjekty	verejné prerokovani e	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovací a správa, Uznesenie OZ
7.	01/2028	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľsk é subjekty	verejné prerokovani e	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovací a správa, Uznesenie OZ
8.	01/2029	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľsk é subjekty	verejné prerokovani e	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovací a správa, Uznesenie OZ
9.	01/2030	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľsk é subjekty	verejné prerokovani e	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovací a správa, Uznesenie OZ, Záverečná hodnotiaca správa

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

8 AKČNÝ PLÁN

Akčný plán je konkrétny a záväzný harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v jednotlivých oblastiach sociálno-ekonomického rozvoja, vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych nosných a podporných projektov. Akčný plán obsahuje záväzky týkajúce sa plnenia jednotlivých úloh ako aj zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie, predpokladané zdroje financovania, predpokladané objemy rozpočtov, dopad na rozpočet relevantného subjektu, ako aj stav momentálnej pripravenosti projektov. Súčasťou akčného plánu je predpokladaný časový harmonogram. Predpokladané rozpočty v pláne sú uvedené v **tis. €**.

8.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Strategický zámer						
Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí.						
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.						
Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.					
Opatrenie 1.1.1	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Tvorba podmienok.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný	podnikateľské subjekty, obec
Opatrenie 1.1.2	Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.					

		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora zriaďovania prevádzok komerčných služieb.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Podpora zriaďovania prevádzok komerčných služieb.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Podpora zriaďovania prevádzok servisných a opravárenských služieb.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Podpora zriadenia prevádzok osobných služieb.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu a lesného hospodárstva.

Cieľ 1.2		Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v obci.				
Opatrenie 1.2.1		Rekonštrukcia areálov a zón lesníckej výroby.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	10	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, mestské lesy BB	súkromný sektor/verejný sektor	žiadny	mestské lesy BB, podnikateľské subjekty
	Využitie existujúcej infraštruktúry na rozvoj výrobných prevádzok, lesná výroba, atď..	500	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, mestské lesy BB	súkromný sektor/verejný sektor	žiadny	mestské lesy BB, podnikateľské subjekty
	Revitalizácia objektov lesníckej výroby.	500	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, mestské lesy BB	súkromný sektor/verejný sektor	žiadny	mestské lesy BB, podnikateľské subjekty

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3		Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.				
Opatrenie 1.3.1		Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Modernizácia technológií v podnikoch výroby.	100	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4		Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.				
Opatrenie 1.4.1		Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia zdrojov tepla na Obecnom úrade s využitím tepelného čerpadla.	15	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Ošadenie slnečných kolektorov na výrobu TÚV na OčÚ.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Montáž fotovoltaických panelov na výrobu elektrickej energie na OčÚ.	15	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.										
Cieľ 1.1										
Opatrenie 1.1.1										
Opatrenie 1.1.2										
Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu a lesného hospodárstva.										
Cieľ 1.2										
Opatrenie 1.2.1										
Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.										
Cieľ 1.3										

Opatrenie 1.3.1									
Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.									
Cieľ 1.4									
Opatrenie 1.4.1									

8.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Strategický zámer						
Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie regionálnych komunikácií (ciest I. triedy) zaisťujúcich dopravnú obsluhu obce Dolný Harmanec. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravných infraštruktúr je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom environmentálny a bezpečnostný aspekt.						
Podprogram 2.1. Komunikácie						
Cieľ 2.1	Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.					
Opatrenie 2.1.1	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia miestnych komunikácií - Cesta na Malej starane cca 170m:	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia miestnych komunikácií - Cesta za ihriskom cca 80m	15	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia miestnych komunikácií - Cesta na bytovku cca 60m	12	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia miestnych komunikácií - Cesta do cintorína cca 210m	30	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia miestnych komunikácií - Cesta na Lesnú správu cca 400m	45	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia miestnych komunikácií - Cesta na stanicu cca 250m	30	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia miestnej komunikácie pri dolnej zastávke.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 2.1.2	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Údržba cesty I triedy č.1/14	podľa potreby	VÚC BBSK, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny	VÚC BBSK,
	Bezpečnosť premávky na ceste I.triedy č.1/14 – parkovanie vozidiel na krajniciach, rýchlosť jazdy.	podľa potreby	VÚC BBSK, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny	VÚC BBSK,
	Rekonštrukcia lesnej cesty v Zalámnej doline - 15 km.	podľa potreby	Lesy SR, š.p., rozpočet obce,	Verejný sektor	nízky	Mestské lesy BB
	Rekonštrukcia lesnej cesty v Bystrickej doline - 12 km.	podľa potreby	Lesy SR, š.p., rozpočet obce,	Verejný sektor	nízky	Mestské lesy BB
	Rekonštrukcia lesnej cesty zo sedla Šturca.	podľa potreby	VÚC BBSK, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny	VÚC BBSK,
Opatrenie 2.1.3	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	stredný	obec Dolný Harmanec
	Výstavba cyklotrasy smerom na Turiec (Žilinský kraj).	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Výstavba cyklotrasy Horný Harmanec - Dolný Harmanec - Harmanec - Jakub.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 2.1.4	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Dolný Harmanec
	Vybudovanie parkoviska v časti Horný Harmanec.	40	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Vytvorenie záchranného parkoviska pri vstupe do Zalámnej doliny s prípadnou kyvadlovou dopravou na KS.	40	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 2.1.5	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.					

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Dolný Harmanec
Programovacie obdobie 2021 - 2030

		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	Nízky	obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia chodníka pozdĺž štátnej a miestnych komunikácií - 1030 m.	70	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Vybudovanie chodníka od vodnej elektrárne od Rakytovskej doliny ku reštaurácii Čierna ovca.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	Nízky	obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia mostov na miestnych komunikáciách: most na ceste na bytovku	60	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia mostu na ceste na Malej strane.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia mostu ku domu smútku.	40	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia mostu ku lesnej správe.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravnej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Optimalizácia dopravného a informačného značenia.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
	Pasportizácia dopravného značenia.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
	Osadenie merania rýchlosti.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec

Podprogram 2.2. Doprava						
Cieľ 2.1	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.					
Opatrenie 2.1.1	Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...)					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia a dostavba 4 zastávok SAD.	15	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	Vysoký	obec Dolný Harmanec
	Obnova železničnej stanice Dolný Harmanec.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Podprogram 2.1. Komunikácie										
Cieľ 2.1										
Opatrenie 2.1.1										
Opatrenie 2.1.2										
Opatrenie 2.1.3										
Opatrenie 2.1.4										
Opatrenie 2.1.5										
Opatrenie 2.1.6										
Opatrenie 2.1.7										
Podprogram 2.2. Doprava										
Cieľ 2.1										
Opatrenie 2.1.1										

8.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Strategický zámier						
Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v obci, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.						
Cieľ 3		Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.				
Opatrenie 3.1		Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Výstavba plôch IBV.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 3.2		Rozšírenie verejného osvetlenia.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
	Rozšírenie verejného osvetlenia.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Intenzifikácia verejného osvetlenia.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 3.3		Revitalizácia pietnych miest v obci.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Dolný Harmanec
	Výstavba zábradlia na schodoch cintorína.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Výstavba chodníkov v priestore cintorína.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Výsadba zelene a rekultivácia stromov v areáli cintorína.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia domu smútku.	40	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 3.4		Zásobovanie pitnou vodou.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	VEOLIA a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VEOLIA a.s., obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia vodovodu na Malej strane cca 170m.	30	VEOLIA a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VEOLIA a.s., obec Dolný Harmanec
	Vybudovanie vodovodu k bytovke a ku domu č. 93	20	VEOLIA a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VEOLIA a.s., obec Dolný Harmanec
	Vybudovanie vodovodu na lesnú správu.	15	VEOLIA a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	VEOLIA a.s., obec Dolný Harmanec
Opatrenie 3.5		Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet SSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	SSE, a.s.
	Rekonštrukcia rozvodnej elektrickej siete.	podľa potreby	rozpočet SSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	SSE, a.s.
	Výstavba rozvodnej siete plynu - 2 km.	podľa potreby	rozpočet SPP, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	SPP, a.s.
	Výstavba regulačnej stanice plynu.	podľa potreby	rozpočet SPP, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	SPP, a.s.
Opatrenie 3.6		Zníženie energetickej náročnosti budov.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zateplenie verejných budov a budov vo vlastníctve obce.	500	SVS a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SVS a.s., obec Dolný Harmanec

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
--	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Cieľ 3										
Opatrenie 3.1										
Opatrenie 3.2										
Opatrenie 3.3										
Opatrenie 3.4										
Opatrenie 3.5										
Opatrenie 3.6										

8.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Strategický zámer						
Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných subjektmi. Zabezpečiť výstavbu/dostavu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v obci.						
Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom					
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacrstvových obalov nebezpečných odpadov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zvýšiť environmentálne povedomie ľudí.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
	Pokračovať v poskytovaní veľkoobjemových kontajnerov na zber objemného odpadu.	1/rok	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
	Pokračovať v zbere nebezpečných odpadov.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 4.2	Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Ekonomicky motivovať obyvateľstvo.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
	Zabezpečiť požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
	Zabezpečenie nádob pre separovaný zber.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Lokalizácia čiernych skládok.	50	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 4.4	Rozšírenie zberného dvora a výstavba obecného kompostoviska.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Dolný Harmanec
	Výstavba komunitnej kompostárne (do 5 ton).	250	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Obstaranie štiepkovača a drviča do obecnej kompostárne.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Obstaranie kompostérov a veľkoobjemových kompostérov.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Obstaranie traktora s vlečkou.	80	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Osadenie odpadkových košov nauličných priestoroch.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 4.5	Výstavba splaškovej kanalizačnej siete a ČOV.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vybudovanie jednotnej obecnej kanalizačnej siete v rozsahu celej obce 2 km.	500	VEOLIA a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	VEOLIA a.s., obec Dolný Harmanec
	Výstavba a napojenie obce na ČOV.	300	VEOLIA a.s.,	verejný	vysoký	VEOLIA a.s.,

			rozpočet obce, ŠF EÚ,	sektor		obec Dolný Harmanec
Opatrenie 4.6	Výstavba dažďovej kanalizačnej siete.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	stredný	obec Dolný Harmanec
	Revitalizácia odvodňovacích kanálov na zber povrchovej vody.	150	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Cieľ 4										
Opatrenie 4.1										
Opatrenie 4.2										
Opatrenie 4.3										
Opatrenie 4.4										
Opatrenie 4.5										
Opatrenie 4.6										

8.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategický zámer						
Strategickým zámerom obce je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.						
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo						
Cieľ 5.1.	Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva					
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v obci.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
	Prezentácia a šírenie osvety v oblasti životného prostredia.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami						
Cieľ 5.2	Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.					
Opatrenie 5.2.1	Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Údržba a dostavba existujúcej vodovodnej siete.	podľa potreby	SVS a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SVS a.s., obec Dolný Harmanec
Opatrenie 5.2.2	Revitalizácia protizáplavových opatrení.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	stredný	obec Dolný Harmanec
	Revitalizácia protizáplavových opatrení na toku Bystrica.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia koryt vodných tokov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	stredný	obec Dolný Harmanec
	Revitalizácia koryta vodného toku Bystrica.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Revitalizácia protiáplavových opatrení na tokoch Harmanecký potok a Bystrica.	70	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec

			schémy			
--	--	--	--------	--	--	--

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia						
Cieľ 5.3.	Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce.					
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Stav pripravenosti	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Obmedziť spaľovanie fosílnych palív.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nízky	obec, obyvatelia
	Prechod na alternatívne zdroje vykurovania.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nízky	obec, obyvatelia

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia						
Cieľ 5.4.	Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.					
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protieróznych opatrení.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
	Na rizikových lokalitách vysadiť pásy protieróznej krovínovej vegetácie.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 5.4.2	Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Dolný Harmanec
	Revitalizácia centrálnej zóny obce - obecný úrad.	25	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo										
Cieľ 5.1.										
Opatrenie 5.1.1										
Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami										
Cieľ 5.2										
Opatrenie 5.2.1										
Opatrenie 5.2.2										
Opatrenie 5.2.3										
Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia										
Cieľ 5.3.										
Opatrenie 5.3.1										
Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia										
Cieľ 5.4.										
Opatrenie 5.4.1										
Opatrenie 5.4.2										

8.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategický zámer						
Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov obce.						
Podprogram 6.1. Sociálne služby						
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.					
Opatrenie 6.1.1	Obyvatelia v dôchodkovom veku.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie terénnej sociálnej služby.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových	verejný sektor	stredný	obec Dolný Harmanec

			organizácií			
	Výstavba denného stacionára.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Zabezpečenie služby donášky nákupov starším obyvateľom obce.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 6.1.2	Mladé rodiny s deťmi.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora mladých rodín s deťmi.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 6.1.3	Marginalizované skupiny.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Dostavba núdzového bývania.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby						
Cieľ 6.2.	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru zdravotníckych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.					
Opatrenie 6.2.1	Podpora poradenskej činnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
	Zabezpečenie priestorov.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 6.2.2	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre dospelých občanov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Obstaranie defibrilátora pre potreby obce (osadenie na verejne prístupnom mieste.	2	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti						
Cieľ 6.3	Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.					
Opatrenie 6.3.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné a personálne zabezpečenie.	podľa potreby	-	verejný, tretí sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 6.3.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávaní individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.
	Personálne zabezpečenie poradenstva.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.
Opatrenie 6.3.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.
	Personálne zabezpečenie poradenstva.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Podprogram 6.1. Sociálne služby										
Cieľ 6.1										
Opatrenie 6.1.1										
Opatrenie 6.1.2										
Opatrenie 6.1.3										
Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby										
Cieľ 6.2.										
Opatrenie 6.2.1										

Opatrenie 6.2.2										
Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti										
Cieľ 6.3										
Opatrenie 6.3.1										
Opatrenie 6.3.2										
Opatrenie 6.3.3										

8.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Strategický zámer						
Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov obce. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov obce.						
Podprogram 7.1. Vzdelávanie						
Cieľ 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.					
Opatrenie 7.1.1	Zariadenia neformálneho vzdelávania.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia interiérov.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec

Podprogram 7.2. Šport						
Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.					
Opatrenie 7.2.1	Výstavba športovej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	stredný	obec Dolný Harmanec
	Výbudovať mantinely viacúčelového ihriska a prispôbiť na zimnú prevádzku.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Výstavba basketbalových košov.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Výstavba malej tribúny.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Výstavba detského ihriska pre malé deti.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 7.2.7	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, krúžky.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorového a materiálneho vybavenia.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	stredný	obec Dolný Harmanec

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Podprogram 7.1. Vzdelávanie										
Cieľ 7.1.										
Opatrenie 7.1.1										
Opatrenie 7.1.12										
Podprogram 7.2. Šport										
Cieľ 7.2.										
Opatrenie 7.2.1										
Opatrenie 7.2.2										

8.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Strategický zámer	
Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť obce. Prieběžná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce tým aj na cestovný ruch.	

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra						
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.					
Opatrenie 8.1.1	Revitalizácia multifunkčného kultúrneho zariadenia.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Dolný Harmanec
	Výstavba domu kultúry v priestoroch obecného úradu.	70	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 8.1.2	Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia sochy partizána v parku.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia pietneho miesta – pamätník na Kráľovej studni.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Repasovanie a vystavenie historickej hasičskej striekačky.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 8.1.3	Podpora kultúrnych podujatí v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
	Zavedenie tradície nových podujatí.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Výstavba otvoreného priestoru pre kultúrne podujatia s javiskom.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie						
Cieľ 8.2	Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.					
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
	Spracovanie kalendár kultúrnych podujatí.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry						
Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.					
Opatrenie 8.3.1	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
	Spracovanie koncepcie v multimediálnej forme.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 8.3.2	Propagácia kultúry na Internetu prostredníctvom www stránky obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné zabezpečenie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
	Obsahová analýza www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
	Priebežná aktualizácia www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra										
Cieľ 8.1										
Opatrenie 8.1.1										
Opatrenie 8.1.2										
Opatrenie 8.1.3										
Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie										
Cieľ 8.2										

Opatrenie 8.2.1										
Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry										
Cieľ 8.3										
Opatrenie 8.3.1										
Opatrenie 8.3.2										

8.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Strategický zámer						
Budovať goodwill obce a dosiahnuť, aby sa stala strediskom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky.						
Podprogram 9.1. Propagácia obce						
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.					
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia www stránky obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné zabezpečenie.	1	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
	Obsahová analýza www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
	Priebežná aktualizácia www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce,	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúl v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Budovanie a inštalácia tabúl informujúcich o atraktivitách obce.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty
	Budovanie a inštalácia tabúl propagujúcich kultúrne hodnoty obce.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.						
Cieľ 9.2	Rekreačno- relaxačné zázemie obce.					
Opatrenie 9.2.1	Podpora vytvárania nových atraktivít v obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Vybudovať vyhladkovú vežu	50	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Vybudovanie náučného chodníka od Lesnej správy po parkovisko Čierna Ovca.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Vybudovanie prírodnej sauny na Harmaneckom potoku aj na potoku Bjlkystrica	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Vybudovanie feraty pri Dekretovej jaskyni	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Vybudovanie elektro nabíjacej stanice na e-bike, + motorové vozidlá	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Výstavba turistického chodníka (boboty, Reštaurácia čierna ovca)	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Výstavba feratového chodníka nad reštauráciou čierna ovca	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Vybudovanie turistickej ubytovni v priestore Agrocentra pri HHKS a zamedzenie divokého stanovania a bivačovania pri mohyle SNP.	Podľa potreby	ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Obnovenie tradície lyžiarskych pobytov na HHKS v zimnej sezóne.	Podľa potreby	ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Rekonštrukcia lyžiarskeho vleku.	Podľa potreby	ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Vytvorenie lyžiarskej stopy zo sedla Šturec na HHKS a preprava počas víkendov a sviatkov skibusom.	Podľa potreby	ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Zriadenie informačného centra v letnej sezóne.	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Obnova sedačkovej lanovky na Turecká – Krížna.	Podľa potreby	ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty

Vytvorenie destinačného produktu Dolný Harmanec spoločný postup s obcami Turecká, Staré hory na prepojenie cyklotrasami.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
Iniciovať ďalšie prieskumné práce v jaskyniarstve v oblasti Túfna, príp. iných lokalít s potenciálom objavenia nových jaskynných priestorov.	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.						
Cieľ 9.3	Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.					
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Dolný Harmanec

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Podprogram 9.1. Propagácia obce										
Cieľ 9.1										
Opatrenie 9.1.1										
Opatrenie 9.1.2										
Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.										
Cieľ 9.2										
Opatrenie 9.2.1										
Podprogram 9.3. Cestovný ruch.										
Cieľ 9.3										
Opatrenie 9.3.1										
Opatrenie 9.3.2										

8.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Strategický záměr						
Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu obecného úradu. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovania verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi obecného úradu, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na obecnom úrade. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.						
Podprogram 10.1. Administratíva						
Cieľ 10.1.	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci					
Opatrenie 10.1.1	Modernizácia vnútorného vybavenia Obecného úradu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia Obecného úradu (hydroizolácie, zateplenie, strecha a vnútorné priestory).	40	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec

Podprogram 10.2. Bezpečnosť						
Cieľ 10.2.	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.					
Opatrenie 10.2.1	Bezpečnosť.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Osadenie a rozšírenie kamerového systému.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	stredný	obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia objektu skladu CO.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Rekonštrukcia objektu požiarnej zbrojnice	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské	verejný, súkromný	vysoký	obec Dolný Harmanec

			subjekty, úvery, iné grantové schémy	sektor		
	Rekonštrukcia verejného rozhlasu	15	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Podprogram 10.1. Administratíva										
Cieľ 10.1.										
Opatrenie 10.1.1										
Podprogram 10.2. Bezpečnosť										
Cieľ 10.2.										
Opatrenie 10.2.1										

8.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Strategický zámer						
Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.						
Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.						
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.					
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Technické zabezpečenie IS.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec Dolný Harmanec
	Tvorba základného SW na komunikáciu občan – samospráva – podnikateľské subjekty.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec Dolný Harmanec
	Zvýšenie dostupnosti signálu mobilných operátorov.	podľa potreby	podnikateľské subjekty	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Výstavba optickej siete v obci.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie e – služieb v obci.	2	rozpočet obce	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec
	Tvorba SW na realizáciu e-vote na miestnej úrovni.	2	rozpočet obce	verejný sektor	vysoký	obec Dolný Harmanec

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.						
Cieľ 11.2	Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.					
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na získanie ECDL spôsobilosti pre pracovníkov miestnej samosprávy.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	žiadny	obec Dolný Harmanec
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov obce.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec, n.o.
	Realizácia kurzov na obsluhu a používanie obecného informačného a komunikačného systému.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec, n.o.
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o internete.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec, n.o.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Dolný Harmanec
Programovacie obdobie 2021 - 2030

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.										
Cieľ 11.1										
Opatrenie 11.1.1										
Opatrenie 11.1.2										
Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.										
Cieľ 11.2										
Opatrenie 11.2.1										
Opatrenie 11.2.2										
Opatrenie 11.2.3										

Finančná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Dolný Harmanec 2021 - 2030

9 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu rozvoja je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, ide tiež o zdroje zahraničné, najmä o prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú, po dokončení reformy verejnej správy a uskutočnení daňovej reformy, vlastné prostriedky. V dôsledku neexistencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, je výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená len orientačne. Táto časť sa bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, možností obecného rozpočtu atď..

Formulár č. F 5 – Indikatívny rozpočet – sumarizácia

tis. €	Rok										
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Spolu
I. Hospodárska politika	166,1	442,9	637,9	637,9	507,6	230,9	35,4	35,4	0,1	0,1	2694,0
PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO.....	9,0	261,5	286,5	286,5	277,5	25,0					1146,0
PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	86,3	86,3	131,8	131,8	80,8	80,8	35,3	35,3			668,0
PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	18,8	32,0	157,0	157,0	138,3	125,0					628,0
PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	33,1	33,1	32,6	32,6	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	132,0
PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	12,5	22,5	22,5	22,5	10,0						90,0
PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE	6,5	7,5	7,5	7,5	1,0						30,0
II. Sociálna politika	48,4	48,4	48,4	48,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	194,0
PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTN.	18,0	18,0	18,0	18,0							72,0
PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	8,5	8,5	8,5	8,5							34,0
PROGRAM 8. KULTÚRA	21,9	21,9	21,9	21,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	88,0
III. Environmentálna politika	310,5	397,6	435,6	435,6	125,1	42,3	4,3	0,0	0,0	0,0	1751,0
PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	310,5	310,5	348,5	348,5	38,0	38,0					1394,0
PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE		87,1	87,1	87,1	87,1	4,3	4,3				357,0
Zdroj: vlastné spracovanie											

Vychádzajúc z vyššie zadefinovaných cieľov, priorít a opatrení a na základe auditu pripravovaných Projektových zámerov v réžii samosprávy, podnikateľskej sféry či neziskových a iných organizácií bol vypracovaný plán realizácie programu. Definuje, z akých prostriedkov by sa mali tieto zábery realizovať, kto by mal byť žiadateľom, určuje predpokladané časové rámce v **tis. €**.

9.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)					
Ciele	Oprávnené náklady	Verejné zdroje			Súkromné zdroje
		Verejné	Fond EÚ	Národné verejné zdroje	
					EIB

	spolu	zdroje spolu		Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Opatrenie 1.2.1	1 010	657	492	164	164	0	0	354	0
Cieľ 1.3	Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.								
Opatrenie 1.3.1	100	50	38	13	13	0	0	50	0
Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.								
Opatrenie 1.4.1	36	36	27	9	7	0	2	0	0
Spolu	1 146,00	743	557	186	184	0	2	404	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2021	9,00	9	7	2	2	0	0	0	0
2022	261,50	173	130	43	43	0	0	88	0
2023	286,50	186	139	46	46	0	0	101	0
2024	286,50	186	139	46	46	0	0	101	0
2025	277,50	177	132	44	44	0	0	101	0
2026	25,00	13	9	3	3	0	0	13	0
2027	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2028	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	1146,00	743	557	186	184	0	2	404	0

Zdroje financovania EÚ v 2014 - 2020

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHKÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

OP Výskum a inovácie

PRIORITNÁ OS 2: Podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Podpora investovania do inovácií a výskumu, tvorba prepojenia a synergií medzi podnikmi vedeckovýskumnými centrami a vyšším vzdelávaním obzvlášť vo vývoji produktov a služieb, prenosu technológií, sociálnej inovácie a aplikácie verejných služieb, stimulácie dopytu, vytvárania sietí, zoskupení (klastrov) a otvorenej inovácie

prostredníctvom inteligentnej špecializácie, podpora technologického a aplikovaného výskumu, pilotných Projektov a aktivít skorého overovania výrobkov, vyspelých výrobných kapacít a prvovýroby v kľúčových technológiách
INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Podpora podnikania, najmä prostredníctvom uľahčenia využívania nových nápadov v hospodárstve a podpora zakladania nových firiem vrátane podnikateľských inkubátorov
INVESTIČNÁ PRIORITA 2.3: Vývoj a zavedenie nových obchodných modelov MSP, najmä v rámci internacionalizácie
INVESTIČNÁ PRIORITA 2.4: Podpora tvorby a rozšírenia pokročilých kapacít pre rozvoj výrobkov a služieb
INVESTIČNÁ PRIORITA 2.5: Podpora kapacity MSP a cieľom zapojenia do rastu a inovácií
INVESTIČNÁ PRIORITA 2.6: Podpora výskumu, vývoja a osvojenia nízkouhlíkových technológií
TECHNICKÁ POMOC

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Obnova poľnohospodárskeho potenciálu – prevencia (čl. 19)
- Podpora mladých farmárov, malých fariem a podnikania (čl. 20)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- Prevencia a odstraňovanie škôd v lesoch (čl. 25)
- Investície do nových lesných technológií (čl. 27)
- Spolupráca (čl. 36)
- LEADER (čl. 42-45)

9.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 2.1	Rozvoj dopravnej infraštruktúry								
Opatrenie 2.1.1	167	167	125	42	33	0	8	0	0
Opatrenie 2.1.3	102	102	77	26	20	0	5	0	0
Opatrenie 2.1.4	82	82	62	21	16	0	4	0	0
Opatrenie 2.1.5	100	100	75	25	20	0	5	0	0
Opatrenie 2.1.6	182	182	137	46	36	0	9	0	0
Cieľ 2.2	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.								
Opatrenie 2.2.1	35	35	26	9	7	0	2	0	0
Spolu	668,00	668	501	167	134	0	33	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2021	86,25	86	65	22	17	0	4	0	0
2022	86,25	86	65	22	17	0	4	0	0
2023	131,75	132	99	33	26	0	7	0	0
2024	131,75	132	99	33	26	0	7	0	0
2025	80,75	81	61	20	16	0	4	0	0
2026	80,75	81	61	20	16	0	4	0	0

2027	35,25	35	26	9	7	0	2	0	0
2028	35,25	35	26	9	7	0	2	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	668,00	668	501	167	134	0	33	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2014 - 2020

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prostredníctvom prepojenia sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.2: Rozvoj ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR

9.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.								
Opatrenie 3.2	5	5	4	1	1	0	0	0	0
Opatrenie 3.3	53	53	40	13	11	0	3	0	0
Opatrenie 3.4	70	70	53	18	14	0	4	0	0
Opatrenie 3.6	500	500	375	125	100	0	25	0	0
Spolu	628.00	628	471	157	126	0	31	0	

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2021	18,75	19	14	5	4	0	1	0	0
2022	32,00	32	24	8	6	0	2	0	0

2023	157,00	157	118	39	31	0	8	0	0
2024	157,00	157	118	39	31	0	8	0	0
2025	138,25	138	104	35	28	0	7	0	0
2026	125,00	125	94	31	25	0	6	0	0
2027	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2028	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	628,00	628	471	157	126	0	31	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2014 - 2020

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

IROP je realizovaný prostredníctvom integrovaných územných stratégií, ktoré na úrovni NUTS2 zadefinujú prioritné Projektové zámery v regióne. Cieľom je dosiahnutie čo najväčších synergických efektov preinvestovaných finančných prostriedkov a predchádzanie negatívnym účinkom nekoordinovaného plánovania v ohraničenom území.

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

9.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom								
Opatrenie 4.3	50	50	38	13	10	0	3	0	0
Opatrenie 4.4	392	392	294	98	78	0	20	0	0
Opatrenie	800	800	600	200	160	0	40	0	

4.5									
Opatrenie 4.6	152	152	114	38	30	0	8	0	0
Spolu	1 394,00	1 394	1 046	349	279	0	70	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G		
2021	310,50	311	233	78	62	0	16	0	0
2022	310,50	311	233	78	62	0	16	0	0
2023	348,50	349	261	87	70	0	17	0	0
2024	348,50	349	261	87	70	0	17	0	0
2025	38,00	38	29	10	8	0	2	0	0
2026	38,00	38	29	10	8	0	2	0	0
2027	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2028	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	1394,00	1394	1046	349	279	0	70	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2014 - 2020

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: opatrenia na zlepšenie obecného prostredia, regeneráciu opustených priemyselných lokalít a zníženie znečistenia ovzdušia

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI, RIADENIE A PREVENCIU SÚVISIACICH RIZÍK

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora vyhradených investícií na prispôsobenie sa zmene klímy

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Propagácia investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: Vývoj a zavedenie inteligentných distribučných systémov s nízkymi a strednými úrovňami napätia

INVESTIČNÁ PRIORITA 5: Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, vrátane podpory trvalo udržateľnej mestskej mobility a zmiernenie relevantných adaptačných opatrení

INVESTIČNÁ PRIORITA 6: Podpora využitia vysokoúčinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla založenej na dopyte po využiteľnom teple

PRIORITNÁ OS 4: TECHNICKÁ POMOC

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

a) Ochrana a manažment životného prostredia

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS

THE INTELLIGENT ENERGY – EUROPE PROGRAMM

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR

EKOFOND

ENVIRONMENTÁLNY FOND

RECYKLAČNÝ FOND

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS

GREENWAYS

PRIESTORY

POHODA ZA MESTOM

ZELENÉ OÁZY

GRANTOVÝ PROGRAM TESCO PRE ZDRAVŠIE MESTÁ

9.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 5.2	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom								
Opatrenie 5.2.2	105	105	79	26	21	0	5	0	0
Opatrenie 5.2.3	175	175	131	44	35	0	9	0	0
Cieľ 5.4.	Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami.								
Opatrenie 5.4.1	51	51	38	13	10	0	3	0	0
Opatrenie 5.4.2	26	26	20	7	5	0	1	0	0
Spolu	357,00	357	268	89	71	0	18	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2021	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	87,08	87	65	22	17	0	4	0	0

2023	87,08	87	65	22	17	0	4	0	0
2024	87,08	87	65	22	17	0	4	0	0
2025	87,08	87	65	22	17	0	4	0	0
2026	4,33	4	3	1	1	0	0	0	0
2027	4,33	4	3	1	1	0	0	0	0
2028	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	357,00	357	268	89	71	0	18	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2014 - 2020

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: opatrenia na zlepšenie obecného prostredia, regeneráciu opustených priemyselných lokalít a zníženie znečistenia ovzdušia

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI, RIADENIE A PREVENCIU SÚVISIACICH RIZÍK

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora vyhradených investícií na prispôbenie sa zmene klímy

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Propagácia investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: Vývoj a zavedenie inteligentných distribučných systémov s nízkymi a strednými úrovňami napätia

INVESTIČNÁ PRIORITA 5: Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, vrátane podpory trvalo udržateľnej mestskej mobility a zmiernenie relevantných adaptačných opatrení

INVESTIČNÁ PRIORITA 6: Podpora využitia vysokoúčinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla založenej na dopyte po využiteľnom teple

PRIORITNÁ OS 4: TECHNICKÁ POMOC

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

- Ochrana a manažment životného prostredia
- Klimatické zmeny a obnoviteľná energia

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS

THE INTELLIGENT ENERGY – EUROPE PROGRAMM

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR

EKOFOND
ENVIRONMENTÁLNY FOND
RECYKLAČNÝ FOND
NADÁCIA SPP
NADÁCIA ORANGE
NADÁCIA EKOPOLIS
GREENWAYS
PRIESTORY
POHODA ZA MESTOM
ZELENÉ OÁZY
GRANTOVÝ PROGRAM TESCO PRE ZDRAVŠIE MESTÁ

9.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.								
Opatrenie 6.1.1	20,00	20	15	5	4	0	1	0	0
Opatrenie 6.1.3	50,00	50	38	13	10	0	3	0	0
Spolu	72,00	72	54	18	14	0	4	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2021	18,00	18	14	5	4	0	1	0	0
2022	18,00	18	14	5	4	0	1	0	0
2023	18,00	18	14	5	4	0	1	0	0
2024	18,00	18	14	5	4	0	1	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2026	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2027	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2028	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	72,00	72	54	18	14	0	4	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2014 - 2020

Európsky sociálny fond 2014 – 2020

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Investovanie do sociálnej infraštruktúry, ktoré prispieva k národnému, regionálnemu a miestnemu rozvoju, a prechodu z inštitucionálnych služieb na komunitné

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Investovanie do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom rozvoja infraštruktúry vzdelávania a odbornej prípravy

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

c) Občianska spoločnosť

DOTÁCIE MINISTERSTVA PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR
ŠTÁTNY FOND ROZVOJA BÝVANIA

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS

NADÁCIA PONTIS

9.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.								
Opatrenie 7.1.1	22	22	17	6	4	0	1	0	0
Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.								
Opatrenie 7.2.1	12	12	9	3	2	0	1	0	0
Spolu	34,00	34	26	9	7	0	2	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2021	8,50	9	6	2	2	0	0	0	0
2022	8,50	9	6	2	2	0	0	0	0
2023	8,50	9	6	2	2	0	0	0	0
2024	8,50	9	6	2	2	0	0	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2026	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2027	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2028	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	34,00	34	26	9	7	0	2	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2014 - 2020

Európsky sociálny fond 2014 – 2020

Integrovaný regionálny operačný program

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Investovanie do sociálnej infraštruktúry, ktoré prispieva k národnému, regionálnemu a miestnemu rozvoju, a prechodu z inštitucionálnych služieb na komunitné

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Investovanie do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom rozvoja infraštruktúry vzdelávania a odbornej prípravy

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)
- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- Spolupráca (čl. 36)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach: d) Rozvoj ľudských zdrojov

DOTÁCIE MINISTERSTVA ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SR

DOTÁCIE MINISTERSTVA PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR

Podprogramy Comenius, Leonardo da Vinci a sektorový program Grundtvig

PROGRAM CELOŽIVOTNÉHO VZDELÁVANIA 2007 - 2013

s dôrazom na možnosti pre mestá a obce

9.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno–historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.								
Opatrenie 8.1.1	71	71	53	18	14	0	4	0	0
Opatrenie 8.1.2	5	5	4	1	1	0	0	0	0
Opatrenie 8.1.3	11	11	8	3	2	0	1	0	0
Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.								
Opatrenie 8.3.2	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Spolu	88,00	88	65	23	17	0	5	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		

	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2021	21,85	22	16	6	4	0	1	0	0
2022	21,85	22	16	6	4	0	1	0	0
2023	21,85	22	16	6	4	0	1	0	0
2024	21,85	22	16	6	4	0	1	0	0
2025	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2026	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2027	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2028	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2029	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	88,00	88	65	23	17	0	5	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2014 - 2020

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)
- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

e) Zachovanie kultúrneho dedičstva.

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS

PROGRAM EURÓPSKEJ KOMISIE KULTÚRA 2007 – 2013

1. Podpora kultúrnych Projektov
2. Podpora organizácií pôsobiach na európskej úrovni v oblasti kultúry
3. Podpora na analýzy zhromažďovanie a šírenie informácií na maximalizáciu vplyvu Projektov v oblasti kultúrnej spolupráce

DOTAČNÝ SYSTÉM MINISTERSTVA KULTÚRY SR 2012

PROGRAM 1 - OBNOVME SI SVOJ DOM

PROGRAM 2 - KULTÚRNE AKTIVITY V OBLASTI PAMÄŤOVÝCH INŠTITÚCIÍ

PROGRAM 4 – UMENIE

PROGRAM 5 - PRO SLOVAKIA

PROGRAM 6 - KULTÚRA ZNEVÝHODNENÝCH SKUPÍN OBYVATEĽSTVA

PROGRAM 7 - NEHMOTNÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO A KULTÚRNO-OSVETOVÁ ČINNOSŤ

PROGRAM 8 - KULTÚRNE POUKAZY

WORLD MONUMENTS FUND (SVETOVÝ PAMIAŤKOVÝ FOND)

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS

9.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.								
Opatrenie 9.1.1	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Opatrenie 9.1.2	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Cieľ 9.2	Rekreačno- relaxačné zázemie obce.								
Opatrenie 9.2.1	130	130	98	33	26	0	7	0	0
Spolu	132,00	132	98	35	26	0	9	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2021	33,10	33	24	9	7	0	2	0	0
2022	33,10	33	24	9	7	0	2	0	0
2023	32,60	33	24	8	7	0	2	0	0
2024	32,60	33	24	8	7	0	2	0	0
2025	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2026	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2027	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2028	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2029	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	132,00	132	98	35	26	0	9	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2014 - 2020

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Podpora mladých farmárov, malých fariem a podnikania (čl. 20)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- Spolupráca (čl. 36)
- LEADER (čl. 42-45)

9.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 10.1.	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci								
Opatrenie 10.1.1	40	40	30	10	8	0	2	0	0
Cieľ 10.2.	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľ/ov a ostatných subjektov v obci.								
Opatrenie 10.2.1	50	50	38	13	10	0	3	0	50
Spolu	90,00	90	68	23	18	0	5	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2021	12,50	13	9	3	3	0	1	0	0
2022	22,50	23	17	6	5	0	1	0	0
2023	22,50	23	17	6	5	0	1	0	0
2024	22,50	23	17	6	5	0	1	0	0
2025	10,00	10	8	3	2	0	1	0	0
2026	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2027	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2028	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	90,00	90	68	23	18	0	5	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2014 - 2020

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)

OP Efektívna verejná správa (EVS)

9.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		

	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.								
Opatrenie 11.1.1	26	26	20	7	5	0	1	0	0
Opatrenie 11.1.2	4	4	3	1	1	0	0	0	0
Spolu	30	30	23	8	6	0	2	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G		
2021	6,50	7	5	2	1	0	0	0	0
2022	7,50	8	6	2	2	0	0	0	0
2023	7,50	8	6	2	2	0	0	0	0
2024	7,50	8	6	2	2	0	0	0	0
2025	1,00	1	1	0	0	0	0	0	0
2026	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2027	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2028	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	30,00	30	23	8	6	0	2	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2014 - 2020

OP Efektívna verejná správa (EVS)

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)

PRÁVIDLÁ STRATÉGIE FINANCOVANIA ŠTRUKTURÁLNYCH FONDOV A KOHÉZNEHO FONDU PRE PROGRAMOVÉ OBDOBIE 2014 – 2020

V nadväznosti na základné legislatívne východiská pre určenie stratégie financovania 2014 – 2020 sa stanovujú nasledovné pravidlá stratégie financovania 2014 – 2020:

- výška pomoci z EÚ sa pre všetky operačné programy vyjadruje k celkovým oprávneným výdavkom v zmysle čl. 110, ods. 2, písm. a) návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- v rámci cieľa Investície pre rast a zamestnanosť – KF – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 85,0 % z celkových oprávnených výdavkov, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- v rámci cieľa Investície pre rast a zamestnanosť – štrukturálne fondy v rámci menej rozvinutých regiónov – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 85,0 % z celkových oprávnených výdavkov, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- v rámci cieľa Investície pre rast a zamestnanosť – štrukturálne fondy v rámci viac rozvinutého regiónu² – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 50,0 % z celkových oprávnených výdavkov, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- v rámci cieľa Európska územná spolupráca – programy cezhraničnej spolupráce, v ktorých SR plní úlohu riadiaceho orgánu – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 85,0 % (EFRR) z celkových oprávnených výdavkov pre celé územie Slovenska,

čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;

- maximálna intenzita štátnej pomoci sa stanovuje v súlade so schémami štátnej pomoci, resp. príslušnou legislatívou EÚ;
- v prípade realizácie partnerských Projektov sa na jednotlivých partnerov vzťahujú pravidlá financovania individuálne v závislosti od typu prijímateľa, t. j. pre partnerov sa neuplatňujú pravidlá financovania platné pre vedúceho partnera;
- možnosť dobrovoľného zvýšenia podielu prijímateľa na financovaní maximálne však do výšky národných zdrojov v závislosti od kategórie regiónu. Zvýšenie miery financovania prijímateľa nad stanovenú výšku závisí len od rozhodnutia samotného prijímateľa;
- v rámci jedného Opatreniu sa počas celej doby implementácie uplatňuje jeden pomer financovania za jednotlivé zdroje

Pravidlá financovania pre prijímateľov v rámci menej rozvinutých regiónov, cieľa Európska územná spolupráca – cezhraničnej spolupráce a pre prijímateľov z Kohézneho fondu

Financovanie Projektov prijímateľa – organizácia štátnej správy

Pre prijímateľa – organizáciu štátnej správy: ústredné orgány štátnej správy, štátne rozpočtové organizácie, štátne príspevkové organizácie (subjekt v zmysle časti 2.1 písm. a)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – organizácia štátnej správy			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	15,0 %	0,0 %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom organizácia štátnej správy (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. a)), uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška pomoci z EFRR, ESF a KF sa stanovuje vo výške 85,0 % a príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 15,0 %.

Financovanie Projektov prijímateľa – ostatné subjekty verejnej správy

Pre prijímateľa – ostatné subjekty verejnej správy: verejné vysoké školy a ďalšie subjekty, ktoré sú zapísané a zaradené v registri podľa odseku 1 § 3 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, združenia právnických osôb z verejnej správy a verejné zdravotné poisťovne okrem obcí, vyšších územných celkov a organizácií štátnej správy (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. b)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – ostatné subjekty verejnej správy			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	10,0 %	5,0 %	100,0 %

V prípade, ak sú prijímateľom ostatné subjekty verejnej správy (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. b)), uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška pomoci z EFRR, ESF a KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 10,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 5,0 %.

Financovanie Projektov prijímateľa – obec / vyšší územný celok

Pre prijímateľa – obec / vyšší územný celok, príp. rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie zriadené obcou / vyšším územným celkom (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. c) a d)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – obec / vyšší územný celok			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	10,0 %	5,0 %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom obec / vyšší územný celok, **PRÍPADNE ROZPOČTOVÁ ORGANIZÁCIA ALEBO PRÍSPEVKOVÁ ORGANIZÁCIA ZRIADENÁ OBCOU / VYŠším ÚZEMNÝM CELKOM** (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. c) a d)), uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška pomoci z EFRR, ESF a KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 10,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 5,0 %.

Financovanie Projektov prijímateľa – mimovládna/nezisková organizácia

Pre prijímateľa – mimovládne organizácie/neziskové organizácie (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. e)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – mimovládna/nezisková organizácia			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	10,0 %	5,0 %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom mimovládna organizácia, prípadne nezisková organizácia (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. e)), výška pomoci z EFRR, ESF alebo KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 10,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 5,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

Financovanie Projektov prijímateľa zo súkromného sektora mimo schém štátnej pomoci

Pre prijímateľa, na ktorého sa nevzťahujú pravidlá financovania podľa časti 3.2.1.1, 3.2.1.2, 3.2.1.3, 3.2.1.4, 3.2.1.6 a 3.1.2.7 (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. f)), sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – súkromný sektor mimo schém štátnej pomoci			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	5,0 %	10,0 %	100,0 %

V danom prípade platí, že výška pomoci z EFRR, ESF alebo KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 5,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 10,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

Financovanie Projektov prijímateľa v rámci schém štátnej pomoci

Pre prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky v zmysle čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ bez ohľadu na právny status, v rámci schém štátnej pomoci (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. h)), sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – v rámci schém štátnej pomoci ⁸			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
x,x %	0,0 %	y,y %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom podnik vykonávajúci hospodársku činnosť podľa čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. h)), podiel prijímateľa sa stanovuje v súlade s aplikovanou výškou intenzity pomoci definovanou v príslušnej schéme štátnej pomoci.

Financovanie Projektov prijímateľa v rámci schém pomoci de minimis

Pre prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky v zmysle čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ bez ohľadu na právny status v rámci schém pomoci de minimis (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. g)), sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – v rámci schém pomoci de minimis			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
x,x %	y,y %	z,z %	100,0 %

Podiel prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky v zmysle čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ bez ohľadu na právny status v rámci schém pomoci de minimis (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. g)) sa stanovuje v súlade s aplikovanou výškou intenzity pomoci definovanou riadiacim orgánom v príslušnej schéme pomoci de minimis. V prípade, ak intenzita pomoci de minimis stanovená riadiacim orgánom presahuje maximálnu výšku finančnej pomoci z EÚ, bude tento rozdiel dofinancovaný zo štátneho rozpočtu.

Pravidlá financovania pri implementácii finančných nástrojov

Európska komisia v súvislosti so snahou čo najefektívnejšie využívať prostriedky EÚ, odporúča v rámci programového obdobia 2014 – 2020 okrem priamej formy pomoci, využívať predovšetkým finančné nástroje.

Slovenská republika plánuje výraznejšie využívať finančné nástroje v rámci všetkých fondov. Nenávratný finančný príspevok by sa mal používať predovšetkým tam, kde sa vytvára verejný statok a tam, kde z dôvodu vzniku negatívnych externalít a neschopnosti internalizovať celý zisk dochádza k zlyhaniu trhu. Verejné zdroje podporia takéto aktivity tak, aby sa ich úroveň priblížila spoločenskému optimu. Preto by mala byť podpora komerčných Projektov, rizikových Projektov a Projektov generujúcich príjmy zabezpečená formou finančných nástrojov a to v tých oblastiach, ktoré budú určené na základe vykonanej ex-ante analýzy pre finančné nástroje v súlade s čl. 32 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020⁴. Finančné nástroje môžu byť zriadené na úrovni EÚ, riadené priamo alebo nepriamo Európskou komisiou alebo tradičnej báze, teda na národnej, regionálnej, nadnárodnej alebo cezhraničnej úrovni, riadené priamo alebo v rámci zodpovednosti riadiaceho orgánu.

Pre určenie participácie národných zdrojov v prípade subjektu implementujúceho finančný nástroj sa stanovujú nasledovné pravidlá v prípade:

- menej rozvinutých regiónov a Kohézneho fondu:

výška pomoci z EÚ sa stanovuje vo výške 85,0 % z celkových oprávnených výdavkov;

podiel národných zdrojov sa stanovuje vo výške 15,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

- viac rozvinutých regiónov:

výška pomoci z EÚ sa stanovuje vo výške 50,0 % z celkových oprávnených výdavkov;

podiel národných zdrojov sa stanovuje vo výške 50,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

V prípade využitia možnosti vytvorenia samostatnej prioritnej osi na účely implementovania niektorého z finančných nástrojov, sa v závislosti od zapojenia súkromných zdrojov znižuje podiel národných verejných zdrojov na spolufinancovaní.

V rámci národných zdrojov sa v závislosti od výšky zapojenia súkromných zdrojov, či už na úrovni fondu fondov, na úrovni finančného nástroja alebo na úrovni konečných prijímateľov, adekvátne znižuje podiel národných verejných zdrojov.

Stratégia financovania Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka pre programové obdobie 2014 – 2020

Stratégia financovania stanovuje maximálnu výšku podpory z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka a miery národného spolufinancovania v rámci menej rozvinutých regiónov a ostatných regiónov pri financovaní opatrení Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020.

V Slovenskej republike je z EPFRV implementovaný jeden Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 pre celé územie SR.

Pravidlá Stratégie financovania Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka pre programové obdobie 2014 – 2020

V nadväznosti na vyššie uvedené legislatívne východiská sa pre jednotlivé kategórie prijímateľov stanovujú nasledovné pravidlá financovania:

- výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 75 % z celkových oprávnených verejných výdavkov v rámci menej rozvinutých regiónov a 53 % z celkových oprávnených verejných výdavkov v rámci ostatných regiónov;
- k podielu EPFRV je priradené spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu v stanovenom pomere v závislosti od intenzity verejnej pomoci platnej pre príslušné opatrenie;
- uplatňuje sa kombinácia výšky podpory z EPFRV a výšky verejnej pomoci;
- zohľadňujú sa špecifiká pre každé opatrenie individuálne a to vo vzťahu k oprávnenému prijímateľovi, mieram spolufinancovania a kategórii regiónu,

Financovanie operácií prijímateľa v opatrení č. 1, opatrení č. 2, podopatrení č. 3.3, opatrení č. 4, podopatrení č. 5.1, podopatrení č. 5.2, opatrení č. 6, podopatrení č. 7.1, opatrení č. 8, opatrení č. 9, opatrení č. 10, opatrení č. 11, opatrení č. 12, opatrení č. 13, opatrení č. 14 a opatrení č. 15

Pre prijímateľa v rámci:

- opatrenia č. 1: poskytovateľa prenosu vedomostí a zručností;
- opatrenia č. 2: poskytovateľa poradenskej služby - certifikovaného poradcu, poskytovateľa vzdelávania, ktorý musí mať primerané zdroje v podobe kvalifikovaných zamestnancov, ktorí sa pravidelne vzdelávajú v oblastiach poskytujúcich poradenské služby;
- podopatrenia č. 3.3:

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a obce (miestna územná samospráva);

- opatrenia č. 4:

skupinu poľnohospodárov v prípade kolektívnych investícií vykonávaných viac ako jedným poľnohospodárom a tieto prinášajú synergický efekt, verejný subjekt, ak preukáže prepojenie medzi realizovanými investíciami a potenciálom poľnohospodárskej výroby;

- podopatrenia č. 5.1: poľnohospodárskeho podnikateľa, tzn. fyzickú alebo právnickú osobu (mikropodniky a malé podniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES), ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu ako sústavnú a samostatnú činnosť pod vlastným menom, na vlastnú zodpovednosť a za účelom dosiahnutia zisku a spĺňa kritériá stanovené vo vzťahu k veku a profesijnému zameraniu;
- podopatrenia č. 5.2: právnické osoby alebo fyzické osoby (mikropodniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES);
- opatrenia č. 6: obec definovanú v územnej koncentrácii ako vidiecka obec vidiek 1 a vidiek 2 s výnimkou obcí so štatútom mesta; združenia obcí;
- podopatrenia č. 7.1: obhospodarovateľa lesa v zmysle zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch – súkromní a verejní správcovia lesov a iné subjekty súkromného práva a verejné subjekty a ich združenia;
- opatrenia č. 8, 9, 10, 11, 12: fyzickú a právnickú osobu podnikajúcu v poľnohospodárskej prvovýrobe;
- opatrenia č. 10: súkromných vlastníkov lesa a ich združení s právnou subjektivitou;
- opatrenia č. 13: najmenej dva subjekty, ktorých spolupráca je:

medzi rôznymi aktérmi v poľnohospodárstve, potravinovom reťazci a v lesnom hospodárstve na území EÚ a medzi inými aktérmi, ktorí prispievajú k splneniu cieľov a priorit politiky rozvoja vidieka vrátane medziodvetvových organizácií, zameraná na zriadenie a prevádzku operačných skupín EIP pre produktivitu a udržateľnosť poľnohospodárstva uvedených v čl. 62 návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom EPFRV;

- opatrenia č. 14:

verejno-súkromné partnerstvá v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov;

MAS (verejno-súkromné partnerstvá v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov schválené riadiacim orgánom, t. j. ktorým riadiaci orgán udelil štatút MAS)

- opatrenia č. 15:

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR,

Pôdohospodársku platobnú agentúru,

Národnú sieť rozvoja vidieka

sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu
EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
75,0 %	25,0 %	0,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedených prijímateľov v rámci daných opatrení a podopatrení, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených verejných výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 75,0 % a príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 25,0 %.

Financovanie operácií prijímateľa v podopatrení č. 3.1, 3.2 a podopatrení 5.3

Pre prijímateľa v rámci:

- podopatrenia č. 3.1: fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe;
- podopatrenia č. 3.2: fyzické a právnické osoby podnikajúce v oblasti spracovania produktov poľnohospodárskej prvovýrody (okrem rybných produktov), resp. v prípade investícií do využívania obnoviteľných zdrojov energie sú prijímateľmi fyzické a právnické osoby podnikajúce v oblasti poľnohospodárskej prvovýrody;
- podopatrenia 5.3: poľnohospodárov alebo členov poľnohospodárskej domácnosti podnikajúcich v oblasti poľnohospodárstva, ktorých podiel ročných tržieb/príjmov z poľnohospodárskej výroby na celkových tržbách/príjmoch predstavuje minimálne 30 % (činnosť č. 1) a fyzické a právnické osoby (mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES) obhospodarujujúce lesy vo vlastníctve súkromných vlastníkov a ich združení, obcí a ich združení, cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním (činnosť č. 2) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
37,5 %	12,5 %	50,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedených prijímateľov v rámci daných podopatrení, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 37,5 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 12,5 % a príspevok prijímateľa vo výške 50,0 %.

V uvedenom prípade platia výnimky pre zvýšenie intenzity verejnej pomoci podľa časti 6.1.

Financovanie operácií prijímateľa v opatrení č. 4

Pre prijímateľa v rámci opatrenia č. 4: poľnohospodára: právnickú alebo fyzickú osobu podnikajúcu v poľnohospodárskej prvovýrobe sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
60,0 %	20,0 %	20,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedených prijímateľov v rámci daného opatrenia, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 60,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 20,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 20,0 %.

Financovanie operácií prijímateľa v podopatrení č. 7.2

Pre prijímateľa v rámci:

- podopatrenia č. 7.2: fyzické a právnické osoby (obce, mikropodniky, malé a stredné podniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES) obhospodarujujúce lesy vo vlastníctve súkromných vlastníkov a ich združení, obcí a ich združení, cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním, fyzické a právnické osoby (mikropodniky, malé a stredné podniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES) poskytujúce služby v lesníctve a ťažbe dreva za predpokladu poskytnutia týchto služieb subjektom uvedeným predchádzajúcej odrážke sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
48,75 %	16,25 %	35,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedených prijímateľov v rámci daného podopatrenia, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 48,75 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 16,25 % a príspevok prijímateľa vo výške 35,0 %.

FINANČNÉ ZABEZPEČENIE PHRSR

Finančné vyčíslenie jednotlivých aktivít sa v PHRSR uvádza pri väčšine opatrení a aktivít, potrebných na naplnenie cieľov programu. Tie sú stanovené odhadom, konečné rozpočty budú súčasťou vykonávacích plánov. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh, vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj obce. Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé však vyžadujú náročnejšie finančné a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektami.

Potenciálne zdroje na realizáciu opatrení a úloh PHRSR sú:

- vlastné zdroje – rozpočet obce,
- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- dotácie z výťažku lotérií,
- financie z Národných Projektov (MPSVR, úrady práce sociálnych vecí a rodiny),
- štrukturálne a fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR (holandské, americké, kanadské,...),
- Svetová banka,
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb,
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry, atď.,

Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť na aktuálnej finančnej situácii obce ako aj na spoločensko-ekonomických podmienkach.

10 ZÁVER

PHRSR obce Dolný Harmanec je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce.

PHRSR je otvoreným dokumentom, ktorý bude vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach obecného zastupiteľstva podľa potreby.

Predmetný PHRSR obce Dolný Harmanec bol schválený na zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa:

..... UOZ č.

.....
pečiatka obce

.....
starosta obce

11 POUŽITÁ LITERATÚRA

1. Partnerská dohoda 2021 - 2027
2. Zmluva o fungovaní Európskej únie
3. Rámcový dohovor OSN o zmene klímy (1994)
4. Kjótsky protokol k Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy (1997)
5. Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj
6. Ciele politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027
7. Národný program reforiem Slovenskej republiky (2018, 2019, 2020)
8. Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024
9. Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 (2017)
10. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 – v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
11. Národný infraštruktúrny plán Slovenskej republiky na roky 2018 – 2030, (2017) 11
12. Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030)
13. Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 (2016)
14. Akčný plán rozvoja elektromobility v Slovenskej republike (2019)
15. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
16. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
17. Integrovaný regionálny operačný program „IROP“
18. RIÚS BBSK 2014-2020
19. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR BBSK),
20. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, aktualizácia 2010,
21. Národný program reforiem, máj 2012,
22. Návrh základných princípov na prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 – 2020,
23. Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020, 2010,
24. Program odpadového hospodárstva na roky 2011 - 2015,
25. Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020
26. Revidovaný národný akčný plán Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015 na roky 2011 – 2015
27. 2. etapa Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009 – 2015
28. Koncepcia výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania
29. Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast
30. Spoločný strategický rámec EK, marec 2012,
31. Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom),
32. CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012,
33. CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT),
34. CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu,
35. CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu,
36. CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+,
37. CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu 2013+,
38. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
39. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
40. Integrovaný regionálny operačný program „IROP“ Národný strategický referenčný rámec 2007-2013.
41. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja.
42. Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov.
43. Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov.
44. Zákon č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách, v znení neskorších predpisov.
45. Zákon č. 482/2003 Z.z. o štátnej pokladnici.
46. Zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov,
47. Zákon č. 156/2003 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov.
48. VEDA. Encyklopédia Slovenska. VI zv. Veda, Bratislava, 1982.
10. JAROŠ, J. Tectonic styles of the homelands of superficial nappes. Rozpravy ČASV, Řada matematických a přírodních věd, roč. 81, seš. 6, Academia Praha, 1971.
11. LUKNIŠ, M. A KOL. Slovensko – Príroda. Vyd. Obzor, Bratislava, 1972.
12. MAZÚR, M., LUKNIŠ, M. Regionálne geomorfologické členenie SSR, Geogr. Čas., 30, 2, Bratislava, 1978.
13. UPSVAR. Štatistiky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny 1999 – 2004.
14. Interné materiály obce Dolný Harmanec .
15. Sociologický ústav Slovenskej akadémie vied, REGIONÁLNY ROZVOJ SLOVENSKA VÝCHODISKÁ A SÚČASNÝ STAV , Editori: Mgr. Ľubomír Faltán, CSc., Doc. PhDr. Ján Pašiak, PhD. 2004, 88 s.
16. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Národná stratégia ISPA Slovenskej republiky: životné prostredie, Október 2000.
17. STREDOSLOVENSKÉ VYDAVATEĽSTVO. Vlastivedný sborník IV. Bratislava. 1961.
18. STREDOSLOVENSKÉ VYDAVATEĽSTVO. Vlastivedný sborník XI. Bratislava. 1972.
19. BIELY, A. et al. Geologická stavba. In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online]. 2004.
20. LUKNIŠ, M. Reliéf. In LUKNIŠ, M. et al. Slovensko 2 : Príroda. 1972.
21. HRAŠNA, M., KLUKANOVÁ, A. Inžinierskogeologická rajonizácia. In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online]. 2004.
22. MAZÚR, E., LUKNIŠ, M.. Geomorfologické jednotky. Mapa 1:500 000. In Atlas SSR. 1980.
23. MAZÚR, E., ČINČURA, J., KVITKOVIČ, J. Geomorfológia. Mapa 1:500 000. In Atlas SSR. 1980.
24. <http://www.statistics.sk/mosmis/run.html>

25. <http://www.fns.uniba.sk/zp/knihy/index.htm>
26. Jozef Jakál, Geografický ústav SAV, Štefánikova 49, 814 73 Bratislava, Slovensko KRASOVÉ FORMY A ICH VÄZBA NA VLASTNOSTI RELIEFU A KLÍMY V ZÁPADNÝCH KARPATOCH
27. <http://www.agroporadenstvo.sk/rv/poda/cernozem.htm>
28. <http://www.agroporadenstvo.sk/rv/poda/fluvizem.htm>
29. <http://web.tuke.sk/fberg-kgp/spis/geologia.htm>
30. <http://oldwww.fns.uniba.sk/~krg/prilohy/kgamr/2004/podnedruhy1.htm>
31. Nábělek, F. (1979): Encyklopédia Slovenska, SAV, Bratislava
32. Kolektív, 2000: Morfogenetický klasifikačný systém pôd Slovenska. VÚPOP, Societas
33. Pedologica Slovaca, Bratislava, s. 74
34. Mazúr, E. (1980): Atlas SSR, SAV, Bratislava - kapitola pôdy
35. Minár, J. a kolektív (2001): Geografické spektrum 3. PRIF UK Bratislava
36. <http://www.mineraly.sk/files/hor/spras.htm>
37. Bizudová, M. 1993. Geomorfológia. 1. vyd. Bratislava: UK Bratislava, 1993. 228 s. -
38. Lukniš, M. 1972. Slovensko príroda. 1. vyd. Bratislava: Obzor, 1972. 920 s. -
39. Ciesarik, M. 1994. Geológia. Vysokoškolské skriptá. 1. vyd. Ž. n. Hronom: LF: Katedra prírodného prostredia, 1994. 255 s. ISBN 80-228-0345-6 -
40. Čerman, R. 2003. Zemepisný atlas SR. 1. vyd. Bratislava: Mapa Slovakia Bratislava, s.r.o. , 2003. 96 s. ISBN 80-8067-006-4 -
41. Kolník P., 2001, Cestovný lexikón Slovenskej republiky, Bratislava, Vydavateľstvo Astor Slovakia, 212,
42. Plesník P., a kol. 1989, Malá slovenská vlastiveda, Bratislava, Vydavateľstvo Obzor, 91, 135, 222, 223,
43. www.statistics.sk
44. Jurko, A., 1958: Pôdne ekologické pomery a lesné spoločenstvá Podunajskej nížiny. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 264 s.
45. Lukniš, M. (ed.), Bako, J., Berta, J., Ferienc, O., Feriencová-Masárová, Z., Fusán, O., Futák, J., Hejný, S., Jurko, A., Kurpelová, M., Mičian, L., Michalko, J., Petrovič, Š., Schmidt, Z., Šimo, E., Vilček, F., Zaťko, M., 1972: Slovensko 2. Príroda. Obzor, Bratislava, 920 s.
46. Lukniš, M., Plesník, P., 1961: Nížiny, kotliny a pohoria Slovenska. Osveta, Bratislava, s. 7-50.
47. Mazúr, E., Lukniš, M., 1980: Geomorfologické jednotky. In: Mazúr, E. et al., 1980: Atlas SSR. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, s. 55.
48. Michalko, J., Magic, D., Berta, J., 1986: Geobotanická mapa ČSSR, textová časť. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 160 s.
49. Plesník, P. et al., 1989: Malá slovenská vlastiveda. Vydavateľstvo Obzor, Bratislava, s. 296-297.
50. Ružičková, H., Halada, L., Jedlička L., Kalivodová, E., 1996: Biotopy Slovenska. Ústav krajinnnej ekológie Slovenskej akadémie vied, Bratislava, s. 104 - 109.
51. Vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
52. Vyhláška MŽP SR č. 492/2006 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
53. Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.
54. Slovensko II. (Príroda), kol. autorov, Obzor Bratislava, 1972
55. www.krasy-slovenska.sk
56. Alojz Čaputa, Juraj Holčík a kol., 1982, www.szap.sk,
57. <http://svosmo.edupage.org/about/?subpage=1&>
58. http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261
59. <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/06/01/prieskum-sport-v-zivote-mladych-europanov>
60. <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>
61. <http://www.tophotelierstvo.sk/domaci-cestovny-ruch/turizmus/hotelierstvo-v-e-a-na-slovensku/>
62. NSRR, 2011
63. <http://www.soprs.sk/>
64. naseobce.sk
65. Štatistický úrad, DataCubes,
66. Encyklopédia Slovenska, Veda 1983.,
67. Kraje a okresy Slovenska, Q111 1997.,
68. Komplexná charakteristika a hodnotenie vplyvov na ŽP vrátane zdravia, 2008
69. <http://www.soprs.sk/natura/>
70. <http://www.sodbtn.sk/>
71. <https://sk.wikipedia.org/wiki/>
72. www.agro-poradenstvo.sk, 12.8.2009
73. <https://sk.wikipedia.org/wiki/Hiade%C4%BE>
74. <http://naucnechodniky.eu/turistico-naucny-chodnik-hiadelskou-dolinou/>
75. <https://www.hiadel.sk>
76. ÚPN 2014
77. PHSR 2014 - 2020
78. https://sk.wikipedia.org/wiki/Starohorsk%C3%A9_vrchy
79. https://sk.wikipedia.org/wiki/Hiade%C4%BESk%C3%A9_sedlo
80. http://www.mineraly.sk/files/lok/301-400/302_slovgeo_n_tatry.htm
81. <http://www.podnemapy.sk>
82. <https://sk.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1%C5%BEna>
83. ÚPN VÚC Banskobystrický kraj, 2009
84. http://www.napant.sk/nch/nch_don1.htm
85. <http://www.bikemap.net/en/r/3027780/#11.38/48.8215/19.306>

86. <https://trip.slovakia.travel/>, <https://www.bikemap.net>
87. KPSS, 2019
88. ORSR, 2021,
89. <http://naucechodniky.eu/>
90. <http://www.slovenskalupca.sk/> organizacie/sluzby/policia/

Zoznam skratiek

PHRSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
OcÚ	obecný úrad
OZ	obecné zastupiteľstvo
PD	partnerská dohoda
M	ÚSES - miestny územný systém ekologickej stability
PZI	priame zahraničné investície
RO	rozpočtové organizácie
KZ	kód zdroja

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
Obce Dolný Harmanec
Programovacie obdobie 2021 - 2030
2021**

SCARABEO-SK ,s.r.o., Povstalecká cesta 16, 974 09 Banská Bystrica

e-mail: hronec.scarabeus@gmail.com
tel.: 0907 439 224